

Welke zijn de meest gewenschte opstellingen
voor batterijen Vesting-artillerie, die deelnemen aan het
afsluitingsvuur?

DOOR

J. RIETSEMA,

Eerste-Luitenant der Artillerie.

Herhaaldelijk kwam bij besprekingen die ik den laatsten tijd bijwoonde, het hierboven genoemde vraagpunt ter sprake, en rees de vraag in hoeverre flankerend (echarpeerend) vuur hier in het voordeel zou zijn boven frontaal vuur.

Ik heb dit onderwerp eenigszins nader uitgewerkt en na eenvoudige berekeningen kwam ik tot belangrijke gevolgtrekkingen, zóó belangrijk, dat ik wil trachten langs dezen weg voor het onderwerp in kwestie meer belangstelling te wekken.

Om de bespreking niet te uitvoerig te doen worden neem ik aan: laag en volkomen vlak terrein.

Wat de hoogte van het terrein betreft zullen we toch, in onze liniën en stellingen, onze vesting-vuurmonden niet onbeperkt kunnen ingraven en neem ik aan dat kanon en infanterist op eenzelfde plat horizontaal vlak zijn geplaatst.

Het terrein van vuurmond tot doel is volkomen vlak gedacht, om niet te vervallen in bijzondere gevallen met terreinhoeken, enz.

Wat geschutsoorten betreft heb ik mij om korthedswille beperkt tot de in dit opzicht m.i. meest gebruikelijke vuurmonden, n.l.: 6 cM. Veld, 8 cM. St. en 10 cM. op lage affuit, (om van eenzelfde vuurhoogte te kunnen uitgaan: voor alle 3 de kanonnen gesteld op 1 M.).

Is de lezer met een en ander op deze grondslagen niet gebaat, dan zal het hem toch gemakkelijk vallen elk bijzonder geval te doen aansluiten aan het meer algemeene, rekening houdende met de dan afwijkende afmetingen.

Ten slotte geldt een en ander slechts voor geschutopstellingen achter de voorste verdedigingslijn. Worden vuurmonden daarin of daarvóór geplaatst, dan vervallen uit den aard der zaak de door mij aan te geven beperkingen.

De vraag, waar het om gaat, is nu:

Waar moeten we onze kanonnen achter de voorste verdedigingslijn

opstellen, om bij het afsluitingsvuur 1) de beste resultaten te bereiken?

Volgens „Tactische en Technische Wenken voor de Landmacht” blz. 48, worden voor dit vuur bij voorkeur veld-batterijen gebruikt. Het behoeft geen betoog dat het hier veelal bij „voorkeur” zal moeten blijven en dat ook vesting-batterijen, speciaal van de genoemde geschutsoorten, aan het afsluitingsvuur zullen deelnemen, in sommige gevallen daarin zelfs het hoofdaandeel hebben.

In T. en T. W. v. d. L. staat dan vervolgens:

„Zij worden in, achterwaartsch gelegen, frontaal-opstellingen geplaatst en moeten vuur kunnen brengen tot 50 M vóór de voorste en zoo mogelijk ook tot kort vóór een of meer der volgende verdedigingslijnen”.

Hieruit volgt reeds dat de frontaal-opstellingen niet kort achter de voorste verdedigingslijn gelegen zullen zijn, maar blijkens de volgende alinea van T. en T. W. v. d. L. zullen ook flankerende-opstellingen voorkomen — afgezien nog van beweegredenen tot dergelijke opstelling die op andere gronden berusten dan de hier in T. en T. W. genoemde — en flankerende opstellingen zijn als regel veel dichter achter de voorste verdedigingslijn gelegen.

Een dergelijke, voor flankerend vuur ingerichte opstelling, kan natuurlijk ook worden aangewezen voor frontaal vuur en vuur in min of meer echarpeerende richtingen. In hoeverre dit gewenscht is moet in ieder bijzonder geval worden beoordeeld, en ik wil mij dan ook alleen bezig houden met de vraag in hoeverre het vermogen van den vuurmond, speciaal wat aangaat de gestrektheid der banen, dit meer of minder frontaal vuur toelaat. Hierbij sluit zich dan aan de vraag of, en in hoeverre, een vuurmond in of kort achter een der volgende verdedigingslijnen of verbindingsdekkingen mag worden opgesteld.

Dit zij dus allereerst het doel der berekeningen.

We stellen ons voor een terrein waar op eenigen afstand achter de voorste verdedigingslijn een kanon staat. Bij het vuren mogen onze eigen troepen in die verdedigingslijn van de over hun hoofden heengaande projectielen geen hinder ondervinden. Niet alleen dus moeten alle projectielen over de dekking der infanterie heengaan, maar zij moeten ook op eenigen veiligen afstand daarboven blijven. Voor dezen veiligen afstand neem ik 3 M. Daar we hier slechts te doen hebben met volle projectielen en de hoogtespreiding kort voor de monding gering is, kan wat veiligheid betreft 3 M. als ruim voldoende worden beschouwd. Wel zal in verband met spreiding, met richt- en andere fouten, geen volkomen veiligheid verkregen zijn, ook omdat met eenige bewegingsvrijheid der infanterie boven de dekking rekening moet worden gehouden, daar staat tegenover dat bij vermeerdering van het bedrag van 3 M. de resultaten ongunstiger worden, en, zooals

1) Voorloopig is alleen sprake van afsluitingsvuur met waarneming.

blijken zal, is het noodig alle ongunstige invloeden zooveel mogelijk weg te nemen.

Daar komt hier nog een andere factor bij. Het zal voor de infanterie — vooral in den aanvang — alles behalve prettig zijn de projectielen op korten afstand boven hun hoofden te hooren voorbij suizen. In dit verband wordt 3 M. door velen te gering geacht. Evenwel — ik moet hier een getal aannemen en zooals ik reeds opmerkte, verhooging van het bedrag van 3 M. maakt de resultaten nog ongunstiger. Wie dus een grooter hoogte dan 3 M. als minimum gewenscht vindt, bedenke, dat daardoor mijn gevolgtrekkingen zullen worden versterkt.

Ik neem dus 3 M. Als hoogte der infanterie-dekking (vuurhoogte) neem ik 1,40 M.

Volgens een in de praktijk, kort achter dekkingen staande, wel toegepast hulpmiddel, zouden we nu den hoek kunnen bepalen waaronder een punt, 3 M. boven de dekking, vanaf de monding ten opzichte van den mondingshorizon wordt gezien, en bij dien hoek als richthoek (schootshoek) de baan zoeken, waarmee als minimum nog geschoten mag worden.

Bijvoorbeeld: We staan met 6 cM. Veld 150 M. achter een dekking ter hoogte van 0.40 M. boven den mondingshorizon. Bij $\frac{3.40}{150} = \pm 23\text{‰}$ behoort een baan van ± 850 M. en dit zou de minimum-schootsafstand zijn, waarmee we dan mogen vuren.

In J. J. Berkhout, „Handleiding tót de kennis der Artillerie voor de cadetten van dat wapen”, „Het Schieten”, wordt op blz. 429 (druk 1900) voor vlakbaangeschut de minimum-afstand, waarop men achter zekere dekking in batterij moet komen, als volgt berekend: Zij P het punt dat op 3 M. boven den kruin der dekking ligt; de voet van die dekking in den mondingshorizon zij A. Trekken we in P een raaklijn aan de baan die door P gaat en door het doel D, in den mondingshorizon gelegen, dan snijdt deze raaklijn den mondingshorizon in eenig punt O, zoodanig, dat $OA = \frac{AP}{\text{tg. } \varphi}$. In de figuur ziet men nu gemakkelijk dat φ gelijk is aan de richthoek (eigenlijk schootshoek) voor den afstand PD, waarvoor we AD mogen nemen, verminderd met $\text{b g. tg. } \frac{PA}{AD}$.

Indien nu uit O gevuurd wordt met den richthoek, die bij den afstand OD behoort, zal de gemiddelde baan ten naastenbij door P gaan. Daar PO raaklijn is aan de baan, zou het middelpunt der monding zich nog in eenig punt O', dichter bij A gelegen, mogen bevinden, doch men neemt veiligheidshalve OA als minimum-opstellingsafstand achter de dekking.

Keeren we nu de berekening eenigszins om en nemen we OA als gegeven aan (weer 150 M.), dan laat zich ook berekenen de afstand OD, zijnde de korste baan, waarmee we mogen schieten uit de gevegen

opstelling 150 M. achter de verdedigingslijn, zonder gevaar op te leveren voor eigen troepen.

Deze berekening (bij benadering) is nu eenvoudig genoeg:

Kanon van 6 cM. veld. O H is 150 M. Het punt P ligt 3.40 M. boven den mondingshorizon, waarin ook D ligt. Nu is dus:

$$\varphi = b.g. \operatorname{tg.} \frac{3.40}{150}; \operatorname{tg.} \varphi = 23 \text{ } ^0/_{100}.$$

$$\text{Doch ook } \varphi = b.g. \text{ schootshoek AD} - b.g. \operatorname{tg.} \frac{3.40}{\text{AD}}.$$

Daar de hoeken klein zijn mogen we de bogen vervangen door de tangenten en deze optellen of aftrekken.

$$\text{Bijgevolg: schootshoek AD} - \frac{3.40}{\text{AD}} = 23 \text{ } ^0/_{100}.$$

Aan de hand van de schootstafel stellen we nu:

$$\text{AD} = 950 \text{ M.: schootshoek AD} - \frac{3.40}{\text{AD}} = 21.9 \text{ } ^0/_{100}.$$

$$\text{AD} = 1000 \text{ M.: } \quad \quad \quad \text{''} \quad \quad \quad \text{''} - \quad \quad \quad \text{''} = 23.6 \text{ } ^0/_{100}.$$

Een waarde van 1000 M. is dus voor AD ongeveer de juiste. Het punt D ligt evenwel in den mondingshorizon, dus 1 M. boven den grond.

Hiermede rekening houdende vinden we als minimum-schootsafstand:

$$150 + 1000 + \frac{1}{\operatorname{tg.} i. 1150} = 1175 \text{ M.}$$

Dit bedrag 1175 M. verschilt aanmerkelijk met het eerst gevondene van 850 M. Het is dus gewenscht zoo mogelijk een andere berekeningswijze toe te passen.

Berkhout blz 424 (231) geeft een gemakkelijk af te leiden formule om bij vlakbaangeschut de verheffingen te berekenen, n.l.

$$y = \frac{x}{1000} (n - n'),$$

waarin y de verheffing op een afstand x voor de monding, n de schootshoek van de baan op den mondingshorizon, en n' de schootshoek voor een baan x voorstellen.

Aldus vinden we voor $y = 3.40 \text{ M.}$, $x = 150 \text{ M.}$, $n' = 3 \text{ } ^0/_{100}$, een waarde voor n van 25.7, behoorende bij een baan van 950 M. (nog te vermeerderen met $\frac{1}{\operatorname{tg.} i.}$ om de schootsafstand op den grond te bepalen).

Deze uitkomst ligt tusschen de voorgaande in, en daar in het eerste geval geen rekening werd gehouden met de kromming van de baan, de uitkomst dus te klein was, in het 2e geval het veilige punt O werd genomen in plaats van O', de uitkomst dus te groot was, biedt deze berekeningswijze meer kans op juistheid.

Passen we echter deze berekeningswijze toe, dan stuiten we bij 8 c.M. St. en 10 c.M., nog op een bezwaar. Bij die vuurmonden vermeldt de schootstafel n.l. niet de richthoeken voor afstanden beneden 400 resp. 200 M. Deze moeilijkheid kunnen we oplossen door ook voor

de kleinere afstanden de richthoeken af te leiden, waarbij rekening moet worden gehouden met het volgende.

Er hangt hier veel af van de mate van nauwkeurigheid van de richthoeken die in de schootstafel gegeven worden. Deze zijn afgerond bij 6 cM. in 10 cM. in $\frac{1}{100}$, bij 8 cM. St. in 3-tallen minuten. De verschillereksen van deze richthoeken zijn onregelmatig, bij 10 cM. bijv. (opklimmende met 100-tallen M. tot 2000 M.):

3 3 3 3 4 3 4 3 4 4 4 4 4 5 4 5 5 5

De ze verschilreeks wordt:

0 0 0 1 — 1 1 — 1 1 0 0 0 1 — 1 1 0 0 en is dus geenszins regelmatig progressief, zooals zij theoretisch moet zijn.

Dit wreekt zich in de factoren ($n - n'$) en om deze fout zooveel mogelijk op te heffen, heb ik de bijlagen I, II, III samengesteld en bij de berekeningen gebruikt.

Nu laat zich gemakkelijk een tabel samenstellen, die, hoewel niet volkomen juist, toch in dezen de gedachte voldoende nauwkeurig kan bepalen.

Tabel A.

Afstand van den vuurmond tot de infanteriedekking in M.	Minimum-schootsafstand waarmee gevuld mag worden (afgerond tot 50 M.), met		
	6 cM.	8 cM.-St.	10 cM.
100	1300	1350	1150
150	1000	1050	900
200	900	900	800
250	800	850	750
300	800	800	700

Men ziet hieruit dat, naarmate we het kanon naar achter verplaatsen of in meer echarpeerende richting vuren vanuit een zekere opstelling bijv. 100 M. achter de verdedigingslijn, in beide gevallen de toestand gunstiger wordt en op doelen op korteren afstand vóór de voorste verdedigingslijn kan worden gevuld.

Opmerking verdient dat het gebruik van hooge affuit (10 cM.) eenig voordeel geeft, hoewel dit slechts in bijzondere gevallen, afhankelijk van terreinomstandigheden, zal opwegen tegen het bezwaar van meerdere zichtbaarheid en trefbaarheid. Evenwel kan dan het belangrijker voordeel verkregen worden dat de baan achter de verdedigingslijn overal minstens 1,70 M. boven den grond ligt, zoodat het verkeer achter gemeenschapsdekkingen steeds veilig kan geschieden, of anders, dat die dekkingen zelve geen bezwaar opleveren, al liggen zij kort voor den vuurmond, welk bezwaar wel bestaat bij een vuurhoogte van 1 M.

Het vorenstaande leidt nu tot de gevolgtrekking:

Om vuur te kunnen brengen op stormafstanden voor de voorste verdedigingslijn zijn *frontale* opstellingen tot op 400 M. achter die voorste lijn zeer zeker onbruikbaar; bij meer achterwaartsche opstellingen moeten we, indien die achterwaartsche verplaatsing niet meer dan enkele honderdtallen meters bedraagt, *uitdrukkelijk* rekening houden (hetgeen ook geldt voor elke flankerende opstelling op korten afstand achter de voorste verdedigingslijn) met de aanwezigheid van volgende verdedigingslijnen of gemeenschapsdekkingen, waarin zich troepen bevinden, of waarin het verkeer niet mag worden belemmerd.

In hoeverre overigens flankerende opstellingen of frontale opstellingen meer achterwaarts, bruikbaar of gewenscht zijn, blijkt later.

Lag in het voorgaande de dekking onder den stijgenden tak van de baan, nog belangrijker is het vraagstuk wanneer we, op grootere afstanden achter de verdedigingslijn opgesteld, hetzij frontaal, hetzij echarpeerend vurende, ons tot taak stellen te berekenen hoe dicht we dan nog ons vuur tot die verdedigingslijn mogen laten naderen, zonder eigen troepen te hinderen. De dekking ligt dan dus onder den dalenden tak van de baan.

Beperken we ons eerst tot S-vuur, of juistertot de banen der volle projectielen.

Gaat de gemiddelde baan door een punt P boven de dekking, dan komt de onderste baan $2 \times HS 50$ beneden het punt P en deze onderste baan moet dan nog op veiligen afstand boven de dekking liggen.

Kunnen we nu volstaan met het punt P op 3 M. boven de dekking te nemen?

$2 \times HS 50$ bedraagt:

op	bij 6 cM.	bij 8 cM.-St.	bij 10 cM.
1000 M.	1.60 M.	0.90 M.	1 M.
1500 M.	3.— M.	1.88 M.	2.10 M.
2000 M.	5.2 M.	3.52 M.	4.24 M.

Bedenken we nu dat de oorlogsspreiding belangrijk grooter is, (Sch. Vg., A. '10 punt 26 geeft voor de batterijspreiding het dubbele van die van het enkele stuk, de oorlogsspreiding is nog grooter), dan blijkt dat P op 3 M. boven de dekking, voor onze eigen infanterie zeer onveilig zou zijn.

Om hieraan tegemoet te komen, stel ik dat het punt P moet liggen

op 3 M. + 2 × HS 50 boven de dekking. In verband met oorlogsspreiding zullen dan steeds nog enkele schoten voor onze troepen gevaarlijk zijn, doch ook hiermee rekening te houden acht ik, om de meerdere ongunstigheid der resultaten, niet noodig.

Voorbeeld. Bij 6 cM. moet op 1000 M. de gemiddelde baan boven den grond liggen op $1.40 + 3 + 1.60 = 6$ M., of 5 M. boven den mondigshorizon. Dit zal geschieden op een afstand x van het eindpunt der baan in den mondigshorizon, zoodat ongeveer $\frac{5}{x} = t.g.i. = \frac{33}{1000}$ waaruit volgt voor x 152 M. De hier gemaakte fout door gebruik van $t.g.i.$ maakt de uitkomst gunstiger dan zij inderdaad kan zijn.

Het eindpunt van de baan ligt nu ongeveer $\frac{1000}{33} = 30$ M. verder, op den grond. Bijgevolg wordt de totale minimum-schootsverheid nu 1030 M. en hierin is 182 M. de kortste afstand vóór de voorste verdedigingslijn, waar we nog vuur kunnen brengen.

Dit getal 182 is zeer groot, immers in T. en T. W. v. d. L. wordt als eisch gesteld 50 M.

De grotere waarde van het flankerend (echarpeerend vuur) blijkt hier dadelijk. Wanneer de schootsrichting met de eerste verdedigingslijn een hoek maakt van 30° , wordt de afstand reeds verkort tot $182 \sin. 30^\circ = 91$ M. Men houde in het oog dat in dit geval de geschutopstelling niet op $(1030 - 182) = 848$ M. achter de verdedigingslijn ligt, doch loodrecht gemeten ook slechts op de helft, 424 M. daarachter.

Met weinig moeite laat zich nu, de zoeven aangeduide berekeningswijze volgende, samenstellen:

Tabel B 1).

Baan op den mondigshorizon van (in M.).	Schootsafstand op den grond in M. (gemiddelde voor de 3 kanonnen).	Afstand tusschen het eindpunt van de gemiddelde baan op den grond, en de dekking, in M., bij:		
		6 cM.	8 cM. St.	10 cM.
600	660	306	320	228
700	750	258	272	189
800	840	224	226	163
900	935	200	190	141
1000	1030	182	165	129
1100	1130	163	148	119
1200	1225	149	134	110
1300	1325	138	124	104
1400	1420	130	115	98
1500	1520	124	107	93

1) Hierbij is gebruik gemaakt van de gegevens uit de schootstafel, voor zooveel noodig aangevuld door interpolatie.

Baan op den mondings- horizon van (in M.).	Schootsafstand op den grond in M. (gemiddelde voor de 3 kanonnen).	Afstand tusschen het eindpunt van de gemiddelde baan op den grond, en de dekking, in M., bij:		
		6 cM.	8 cM. St.	10 cM.
1600	1620	118	101	89
1700	1715	114	97	85
1800	1815	109	92	84
1900	1915	105	89	82
2000	2015	103	85	81
2100	2110	100	83	82
2200	2210	98	80	82
2300	2310	96	77	82
2400	2410	95	75	82
2500	2510	94	72	83

De grootere afstanden, in de tabel voorkomende, zullen practisch, bij batterijen vestinggeschut bestemd voor het afgeven van frontaal afsluitingsvuur, weinig voorkomen. Ook verdient hier opmerking, dat de getallen, in de laatste 3 kolommen voorkomende, niet onbepaald voor vermindering vatbaar zijn. We zien reeds hoe bij 10 cM. — wat spreiding betreft de minste der 3 vuurmonden, — boven 2000 M. het bedrag in de laatste kolom weer begint te stijgen. De ongunstige invloed der spreiding heeft hier de overhand gekregen op de toename der invalshoeken.

Bepalen we ons tot afstanden van hoogstens 2000 M.

Al dadelijk valt de belangrijke conclusie te trekken: dat we met S-vuur (in het algemeen met de volle projectielen), nimmer kunnen voldoen aan den eisch, gesteld in T. en T. W. v. d. L. blz. 48 6e alinea, om vanuit frontaalopstellingen vuur te brengen tot op 50 M. vóór de voorste verdedigingslijn.

Gunstiger wordt de toestand, zoodra we flankerend (echarpeerend) vuur afgeven, hetgeen verduidelijkt moge worden door Figuur I, samengesteld met behulp van de in tabel B voorkomende getallen voor 8 cM. St.

De stippellijnen met de daarbij geplaatste getallen dienen om aan te geven op welke wijze de figuur is geconstrueerd.

Er zijn 4 geschutopstellingen ingenomen, A, B, C en D op 300, 500, 800, 1100 M. achter de voorste verdedigingslijn. De gelijkgeletterde lijnen A, B, C, D geven nu aan de grenslijnen waarbinnen we de doelen niet meer kunnen bevuren.

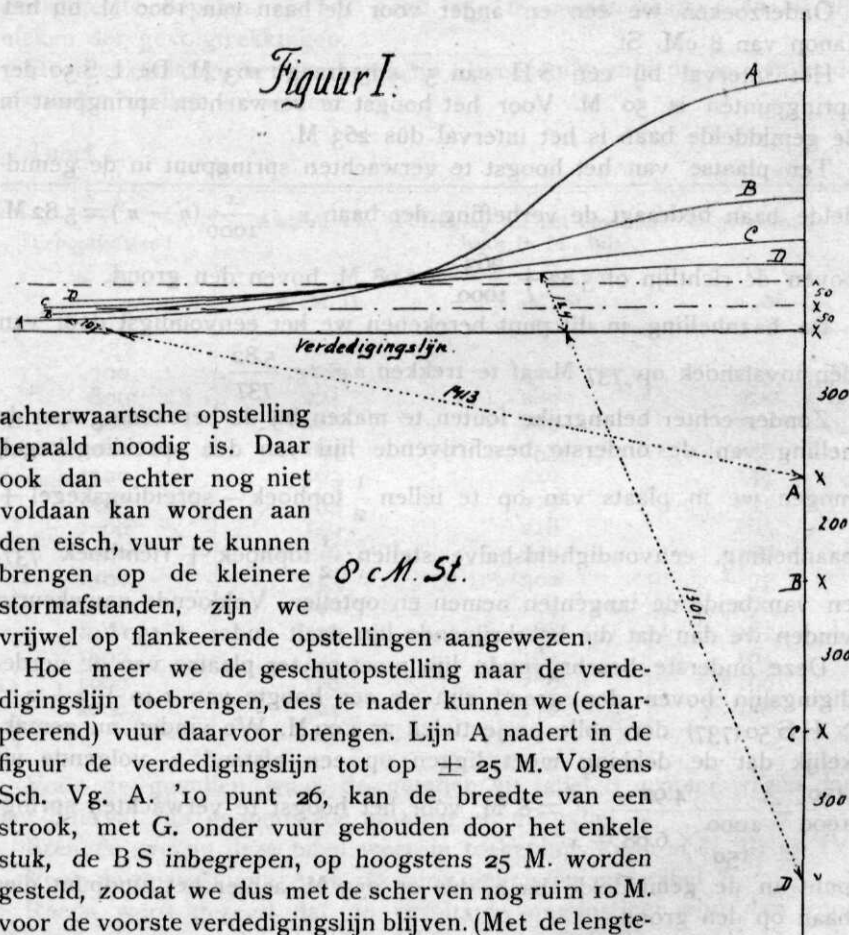
Evenwijdig aan de verdedigingslijn zijn een paar hulplijntjes getrokken op 50 en 100 M. daarvan verwijderd, om duidelijker overzicht te geven van het succes dat met het vuur kan worden bereikt.

Is een 2e verdedigingslijn ingericht, binnen 300 M. achter de voorste, dan wordt de lijn A in verband met tabel A ongunstiger. Thans is

alleen ten opzichte van de voorste verdedigingslijn met tabel A rekening gehouden.

Uit de figuur blijkt duidelijk hoe bij frontale schietsrichting ver

achterwaartsche opstelling bepaald noodig is. Daar ook dan echter nog niet voldaan kan worden aan den eisch, vuur te kunnen brengen op de kleinere stormafstanden, zijn we vrijwel op flankerende opstellingen aangewezen.

Hoe meer we de geschutopstelling naar de verdedigingslijn toebrengen, des te nader kunnen we (echarpeerend) vuur daarvoor brengen. Lijn A nadert in de figuur de verdedigingslijn tot op ± 25 M. Volgens Sch. Vg. A. '10 punt 26, kan de breedte van een strook, met G. onder vuur gehouden door het enkele stuk, de BS inbegrepen, op hoogstens 25 M. worden gesteld, zoodat we dus met de scherven nog ruim 10 M. voor de voorste verdedigingslijn blijven. (Met de lengtespreiding is bij de berekening reeds rekening gehouden).

Opstelling A is dus wat uitwerking betreft in echarpeerende richting, alleszins gunstig. De schietsafstanden voor A bedragen 800 à 1800 M., zijn dus uit oogpunt van vuurleiding reeds vrij groot, doch voor de meer achterwaartsche opstellingen worden zij grooter.

Alvorens nu over te gaan tot beschouwingen omtrent de meest gunstige opstelling, A, B, C of D, breiden we eerst onze berekeningen uit tot G K. T.-vuur.

We hebben hier niet alleen rekening te houden met de spreiding der banen, doch bovendien met de spreiding der springpunten, met interval, hoogte der springpunten en tophoek van den spreidingskegel.

Wat spreiding der springpunten betreft breng ik weer in rekening

$2 \times$ L S 50, de meerdere oorlogsspreiding en batterijspreiding dan verwaarlooze, evenals ik dat ten opzichte der hoogtespreiding heb gedaan.

Onderzoeken we een en ander voor de baan van 1000 M. bij het kanon van 8 cM. St.

Het interval bij een SH van 5‰ bedraagt 163 M. De L S 50 der springpuntén is 50 M. Voor het hoogst te verwachten springpunt in de gemiddelde baan is het interval dus 263 M.

Ter plaatse van het hoogst te verwachten springpunt in de gemiddelde baan bedraagt de verheffing der baan $y = \frac{x}{1000} (n - n') = 5,82 \text{ M.}$

boven de richtlijn of $582 + \frac{263}{1000} = 6,08 \text{ M.}$ boven den grond.

De baanhelling in dit punt berekenen we het eenvoudigst door van den invalshoek op 737 M. af te trekken *b.g. t.g.* $\frac{5,82}{737}$.

Zonder echter belangrijke fouten te maken bij de berekening van de helling van de onderste beschrijvende lijn van den spreidingskegel, mogen we in plaats van op te tellen $\frac{1}{2}$ tophoek - spreidingskegel + baanhelling, eenvoudigheidshalve stellen: $\frac{1}{2}$ tophoek + richthoek 737, en van beide de tangenten nemen en optellen. Voldoende nauwkeurig vinden we dan dat die beschrijvende lijn daalt onder $\pm 150 \text{‰}$.

Deze onderste beschrijvende lijn moet nu ter plaatse van de verdedigingslijn boven den grond zijn op een hoogte van $1,40 + 3 + 2 \times \times$ HS 50 (737) der volle projectielen = 4,92 M. We vinden nu gemakkelijk dat de dekking moet liggen op een afstand x , volgende uit $\frac{150}{1000} = \frac{4,92}{\frac{1000}{150} \times 6,08 - x} = 8 \text{ M.}$ vóór het hoogst te verwachten springpunt in de gemiddelde baan, dus op 255 M. achter het eindpunt dier baan op den grond.

M. a. w. bij een schootsafstand van 1000 M. zijn de doelen die we met G. K. T. onder vuur kunnen nemen zonder gevaar voor eigen troepen, binnen 255 M. vóór de voorste verdedigingslijn veilig voor dat vuur.

Bij S.-vuur bedroeg de overeenkomstige afstand slechts $\pm 170 \text{ M.}$ en we zien dus dat voor G. K. T.-vuur het resultaat belangrijk ongunstiger is.

Ik wil hier opmerken dat de afstand 255 M. geldt voor den voet van het doel. Ook wil ik opmerken dat de grootste dichtheid der kogeltjes op den grond valt vóór het eindpunt van de gemiddelde baan. Het getal 255 is dus eigenlijk iets te groot en zelfs doelen op een 30 M. voor de dekking zullen nog hinder van onze projectielen hebben, die dan achter onze eigen infanterie springen. Dergelijke springpunten zijn echter uitzondering, want het gemiddelde springpunt ligt 92 M. voorbij

de dekking en men bedenke dan verder dat het interval 163 M. bedraagt. De grootste dichtheid der kogeltjes valt hier dus ongeveer 240 M. voorbij onze eigen infanterie. En dit in acht nemende meen ik om de gedachte te bepalen en het getal 255 te mogen vasthouden bij het maken der gevolgtrekkingen.

Overeenkomstige berekeningen nu uitvoerende voor de verschillende afstanden, stellen we samen:

Tabel C.

Schootsafstand in M.	Afstand van de dekking tot het eindpunt der gemiddelde baan in M., bij:		
	6 cM. 1).	8 cM. St.	10 cM.
700	258	320	235
800	224	289	224
900	200	269	217
1000	182	255	205
1100	163	240	194
1200	155	229	191
1300	149	218	185
1400	146	210	179
1500	143	202	177
1600	140	194	170
1700	137	188	167
1800	133	182	164
1900	128	176	160
2000	124	170	158

Voor de gevallen waar de getallen uit tabel B grooter waren dan het interval zijn genomen de getallen uit die tabel.

Brengen we nu deze tabel weer in teekening. Figuren II, III en IV.

Voor de opstellingen A is rekening gehouden met tabel A.

Reeds werd gezegd dat de resultaten ongunstiger zijn dan voor S-vuur, en, aangezien we beschikken over G. K. T., die bij dit soort vuur zelfs verre de voorkeur verdienen, moeten we dus in de eerste plaats rekening houden met de uitkomsten van G. K. T.-vuur, en kunnen we thans uitdrukkelijk de hoogst belangrijke conclusie neerschrijven:

Om deel te kunnen nemen aan afsluitingsvuur op de kleinere stormafstanden, mogen we geen frontale opstellingen innemen, doch moeten we echar-

1) Bij 6 cM. moeten eerst de intervallen worden berekend, als volgt op bijv. 1000 M.

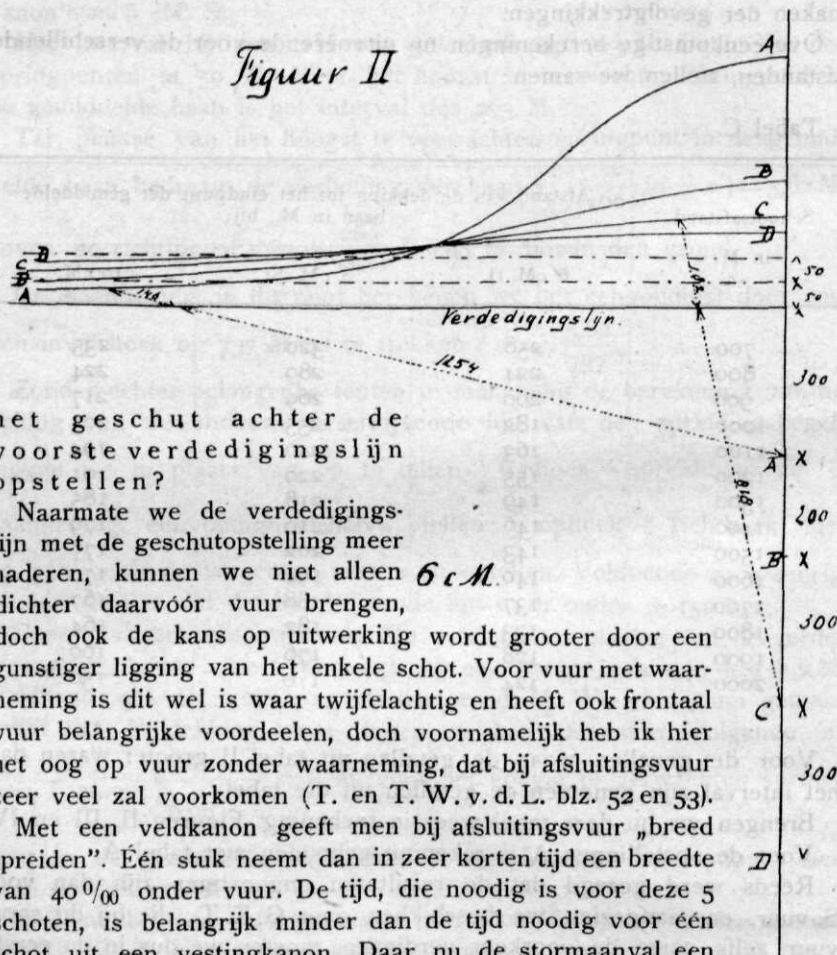
$SH 3 \text{ ‰}$, $y = \frac{3x}{1000} = \frac{x}{1000} (27.16 - n)$, waaruit volgt $x =$ ongeveer 906 en het interval bedraagt dus 94 M.

Op alle afstanden kleiner dan 1000 M. is het interval grooter.

Toch geeft de schootstafel als gewenscht interval slechts 50 M.

peerend vuur geven onder vrij scherpe hoeken ten opzichte der voorste verdedigingslijn.

Aangewezen nu op echarpeerende vuurrichtingen rijst de volgende uiterst belangrijke vraag: Op welken afstand moeten we

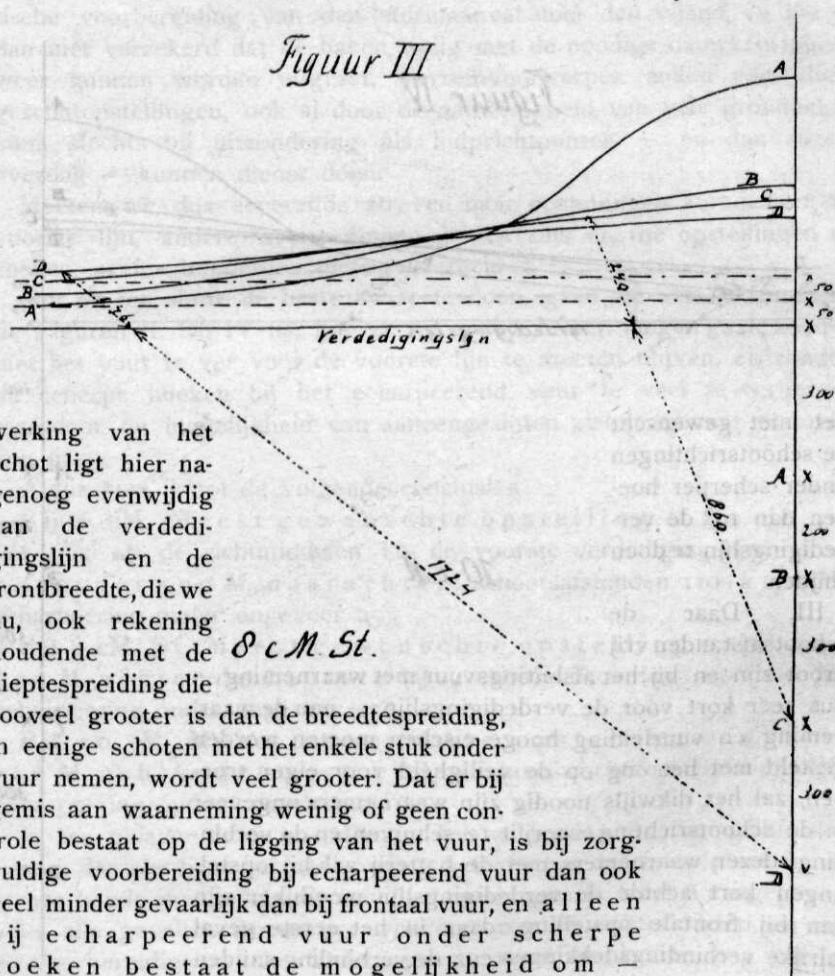
het geschut achter de voorste verdedigingslijn opstellen?

Naarmate we de verdedigingslijn met de geschutopstelling meer naderen, kunnen we niet alleen *6 c M.* dichter daarvoor vuur brengen, doch ook de kans op uitwerking wordt grooter door een gunstiger ligging van het enkele schot. Voor vuur met waarneming is dit wel is waar twijfelachtig en heeft ook frontaal vuur belangrijke voordeelen, doch voornamelijk heb ik hier het oog op vuur zonder waarneming, dat bij afsluitingsvuur zeer veel zal voorkomen (T. en T. W. v. d. L. blz. 52 en 53).

Met een veldkanon geeft men bij afsluitingsvuur „breed spreiden”. Één stuk neemt dan in zeer korten tijd een breedte van $40\frac{0}{100}$ onder vuur. De tijd, die noodig is voor deze 5 schoten, is belangrijk minder dan de tijd noodig voor één schot uit een vestingkanon. Daar nu de stormaanval een quaestie is van zeer korten tijd en het vuur zéér snel moet worden afgegeven, is het ondoenlijk tijdens het afsluitingsvuur verschillende correctiën aan te brengen, wil men de vuursnelheid, die toch reeds zoo gering is, niet nog verkleinen. We bereiken dus met een vestingkanon bij frontaalvuur niet meer resultaat, dan ligt binnen de breedtewerking van het enkele schot. Op deze wijze wordt dus per kanon een uiterst smalle strook onder vuur genomen, en niet alleen kan dan bij frontaal vuur — tenzij we over zéér groote hoeveelheid artillerie beschikken, wat practisch niet het geval is — nimmer „een aaneengesloten vuur over het heele front” worden verkregen, doch ook valt reeds bij vrij geringe fout (zie de afstanden die bij frontale

opstelling noodig zijn!) het schot naast de plaats waar we het wenschten. Er is dan ook bij frontaal vuur geen „aaneengesloten afsluitingsvuur” te krijgen, en evenmin is het afsluitingsvuur zonder waarneming verzekerd op enkele nauwkeurig bepaalde punten.

Bij echarpeerend vuur — onder scherpe hoeken ten opzichte der verdedigingslijn — wordt dit gunstiger. De lengte-as van de diepte-

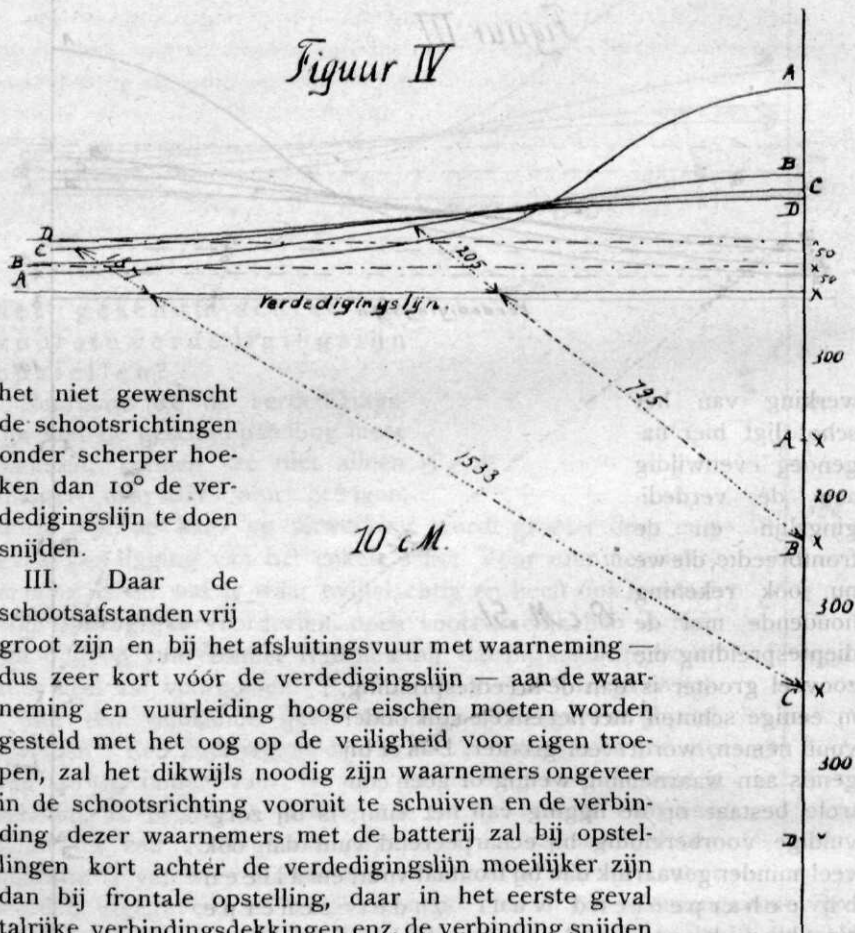

werking van het schot ligt hier nagenoeg evenwijdig aan de verdedigingslijn en de frontbreedte, die we nu, ook rekening houdende met de dieptespreiding die zooveel grooter is dan de breedtespreiding, in eenige schoten met het enkele stuk onder vuur nemen, wordt veel grooter. Dat er bij gemis aan waarneming weinig of geen controle bestaat op de ligging van het vuur, is bij zorgvuldige voorbereiding bij echarpeerend vuur dan ook veel minder gevaarlijk dan bij frontaal vuur, en alleen bij echarpeerend vuur onder scherpe hoeken bestaat de mogelijkheid om — bij de vestingartillerie waarover we beschikken — een aaneengesloten afsluitingsvuur te geven over het geheele front. In hoeverre het daarbij noodig is om aan de sectiën of enkele stukken verschillende elevatiën te geven, is een vraag die afhangt van allerlei plaatselijke factoren, ook van artilleriesterkte.

Tegenover dit belangrijke voordeel van echarpeerend vuur onder scherpe hoeken met de voorste verdedigingslijn staan evenwel ook nadelen die opgemerkt moeten worden, en wel:

I. Op grooter afstanden achter de verdedigingslijn staande is het gemakkelijker geschikte opstellingsplaatsen te vinden, die minder bloot staan aan ontdekking en vuur.

II. Eenige projectielen springen boven en achter de eigen infanterie. Is nu de halve tophoek van den spreidingskegel gelijk of grooter dan de hoek die de schootsrichting maakt met de verdedigingslijn, dan valt een deel van deze lijn binnen den spreidingskegel. In dit verband is

het niet gewenscht de schootsrichtingen onder scherper hoeken dan 10° de verdedigingslijn te doen snijden.

III. Daar de schootsafstanden vrij groot zijn en bij het afsluitingsvuur met waarneming — dus zeer kort vóór de verdedigingslijn — aan de waarneming en vuurleiding hooge eischen moeten worden gesteld met het oog op de veiligheid voor eigen troepen, zal het dikwijls noodig zijn waarnemers ongeveer in de schootsrichting vooruit te schuiven en de verbinding dezer waarnemers met de batterij zal bij opstellingen kort achter de verdedigingslijn moeilijker zijn dan bij frontale opstelling, daar in het eerste geval talrijke verbindingsdekkingen enz. de verbinding snijden en bovendien het terrein nabij de verdedigingslijn zeer aan vuur zal blootstaan. Hier staat evenwel tegenover dat bij opstelling kort achter de verdedigingslijn de schootsafstanden niet onbelangrijk kleiner worden.

IV. Het verkeer achter de voorste verdedigingslijn en de daar aanwezige verkeersdekkingen, alsmede volgende verdedigingslijnen, mogen het vuur der batterijen niet belemmeren. Zie hiervoor Tabel A.

V. Bij vrij wel alle geschutopstellingen, als hier beschouwd, zal directe

richting als regel wel uitgesloten zijn. Het zal daarom noodig zijn te beschikken over eenige terreinvoorwerpen als hulprichtpunten, of er moeten kunstmatige terreinvoorwerpen, bakken, worden uitgezet. Vooral deze laatste zullen toepassing moeten vinden in de veelal bedekte terreinen, ook al in verband met vijandelijk vuur, dat het uitzicht bij de stukken niet ten goede zal komen. Bij opstelling nu nabij de voorste lijn zullen de bakken blootstaan aan beschadiging tijdens de artilleristische voorbereiding van den stormaanval door den vijand, en het is dan niet verzekerd dat de bakken tijdig met de noodige nauwkeurigheid weer kunnen worden uitgezet. Terreinvoorwerpen zullen voor deze geschutopstellingen, ook al door de aanwezigheid van vele grondlichamen, slechts bij uitzondering als hulprichtpunten — en dan alleen overdag — kunnen dienst doen.

Moeten we dus eenerzijds streven naar opstellingen kort achter de voorste lijn, andere overwegingen leiden ons er toe opstellingen te zoeken, eenige honderden meters daarachter.

Om nu ten slotte de beste keuze te doen, gaan we aan de hand van de Figuren II, III, IV na, hoever we naar achteren mogen gaan, zonder met het vuur te ver voor de voorste lijn te moeten blijven, en zonder de scherpe hoeken bij het echarpeerend vuur te veel te verliezen, waardoor de mogelijkheid van aaneengesloten afsluitingsvuur verloren zou gaan.

Aldus kom ik tot de volgende conclusiën:

Bij 6 cM. Meest gewenschte opstelling — zoo niet met het oog op de richtmiddelen in de voorste verdedigingslijn — op ongeveer 500 M. daarachter; schootsafstanden 1100 à 1700 M., echarpeering onder ongeveer 25° .

Bij 8 cM. St. Meest gewenschte opstelling ongeveer 300 M. achter de voorste lijn; schootsafstanden 1000 à 1600 M., echarpeering onder ongeveer 15° .

Bij 10 cM. Meest gewenschte opstelling ongeveer 500 M. achter de voorste lijn; schootsafstanden 1100 à 1700 M., echarpeering onder ongeveer 25° .

Is ter plaatse dezer opstellingen een volgende verdedigingslijn aanwezig, dan verdient het aanbeveling het geschut daarin te plaatsen, en steeds houde men rekening met de beperkingen in tabel A aangegeven.

In alle gevallen moeten we woekeren met de richtmiddelen, en aan de voorbereiding van het afsluitingsvuur moet de uiterste zorg worden besteed.

Bij afsluitingsvuur met waarneming zal het nu mogelijk zijn te voldoen aan den eisch, gesteld in T. en T. W. v. d. L., bij afsluitingsvuur zonder waarneming moeten we uit den aard der zaak — zooals in T. en T. W. dan ook wordt aangegeven — met het vuur verder vóór de voorste lijn blijven. De dan optredende fouten ontsnappen aan de vuurleiding en deze fouten kunnen vrij belangrijk zijn.

Fouten in zijdelingsche richting kunnen we hier bij zorgvuldige voor-

bereiding vrij wel buiten beschouwing laten en die van spreiding, onnauwkeurigheden in de richting enz. zullen evenmin veel grooter zijn dan overdag (waarneming). Als overwegend blijft dus over de fout in artilleristischen afstand en nemen we hiervoor 10 % van den schootsafstand — wat m. i. als voldoende kan worden beschouwd — dan blijkt dat we met het afsluitingsvuur zonder waarneming vóór de voorste lijn moeten blijven op een afstand — loodrecht gemeten — van ongeveer $50 + 150 \times \sinus$ van den echarpeeringshoek.

Afrondende kunnen we hiervoor nemen ± 150 M., en zal dan ook het afsluitingsvuur zonder waarneming nog op behoorlijk korten afstand van de verdedigingslijn worden gebracht.

Ten slotte nog de opmerking dat, wanneer bij de hier beschouwde geschutsoorten B. G. (vermoedelijk met S.-buis) worden ingevoerd, ook dan — zie Figuur I en tabel B — frontale opstellingen niet gewenscht zijn en alleen bij de echarpeerende vuurrichtingen meerdere voorzichtigheid moet worden betracht, opdat de zijwaarts springende scherven niet gevaarlijk worden voor de eigen troepen.

Bijlage I.

6 cM. veld.

Afstanden.	Schootshoeken uit de schootstafel.	Verschilreeks.	2e Verschilreeks.	Andere 2e verschilreeks.	Andere 1e verschilreeks.	Bijbehoorende schootshoeken.	Verschillen vorige kolom met 2e kolom.
100	2	2			2.40	2.10	+ 0.10
200	4	3	1	0.09	2.49	4.50	+ 0.50
300	7	3	0	0.09	2.58	6.99	- 0.01
400	10	2	-1	0.10	2.68	9.57	- 0.43
500	12	3	1	0.10	2.78	12.25	+ 0.25
600	15	2	-1	0.10	2.88	15.03	+ 0.03
700	17	3	1	0.10	2.98	17.91	+ 0.91
800	20	4	1	0.10	3.08	20.89	+ 0.89
900	24	3	-1	0.11	3.19	23.97	- 0.03
1000	27	4	1	0.11	3.30	27.16	+ 0.16
1100	31	3	-1	0.11	3.41	30.46	- 0.54
1200	34	4	1	0.11	3.52	33.87	- 0.13
1300	38	3	-1	0.12	3.64	37.39	- 0.61
1400	41	4	1	0.12	3.76	41.03	+ 0.03
1500	45	3	-1	0.12	3.88	44.79	- 0.21
1600	48	4	1	0.13	4.01	48.67	+ 0.67
1700	52	5	1	0.13	4.14	52.68	+ 0.68
1800	57	4	-1	0.13	4.27	56.82	- 0.18
1900	61	5	1	0.14	4.41	61.09	+ 0.09
2000	66					65.50	- 0.50

Bijlage II.

8 cM.-St.

Afstanden.	Richthoeken uit de schootstafel.		Verschilreeks.	2e Verschilreeks.	Andere 2e verschilreeks.	Andere 1e verschilreeks.	Bijbehoorende richthoeken.	Verschillen der vorige kolom met de 3e kolom.
	in gr.	in $\frac{1}{100}$.						
100						2.33	0.44	
200					0.09	2.42	2.77	
300					0.09	2.51	5.19	
400	27'	7.85	2.62		0.09	2.60	7.70	- 0.15
500	36'	10.47	2.62	0	0.09	2.69	10.30	- 0.17
600	45'	13.09	2.62	0	0.10	2.79	12.99	- 0.10
700	54'	15.71	2.62	0	0.10	2.89	15.78	+ 0.07
800	1° 3'	18.33	2.62	0	0.10	2.99	18.67	+ 0.34
900	1° 12'	20.95	3.49	0.87	0.11	3.10	21.66	+ 0.71
1000	1° 24'	24.44	3.49	0	0.11	3.21	24.76	+ 0.32
1100	1° 36'	27.93	3.50	0.01	0.11	3.32	27.97	+ 0.04
1200	1° 48'	31.43	3.49	- 0.01	0.12	3.44	31.29	- 0.14
1300	2°	34.92	3.50	0.01	0.12	3.56	34.73	- 0.19
1400	2° 12'	38.42	3.49	- 0.01	0.13	3.69	38.29	- 0.13
1500	2° 24'	41.91	3.50	0.01	0.13	3.82	41.98	+ 0.07
1600	2° 36'	45.41	4.37	0.87	0.14	3.96	45.80	+ 0.39
1700	2° 51'	49.78	4.38	0.01	0.14	4.10	49.76	- 0.12
1800	3° 6'	54.16	4.38	0	0.15	4.25	53.86	- 0.30
1900	3° 21'	58.54	4.37	- 0.01	0.15	4.40	58.11	- 0.43
2000	3° 36'	62.91					62.51	- 0.40

Bijlage III.

10 cM.

Afstanden.	Richthoeken uit de schootstafel.	Verschilreeks.	2e Verschilreeks.	Andere 2e verschil- reeks.	Andere 1e verschil- reeks.	Bijbehorende richthoeken.	Verschillen der vorige kolom met de 2e kolom.
100					2.91	2.89	
200	6			0.09		5.80	- 0.20
300	9	3	0	0.09	3	8.80	- 0.20
400	12	3	0	0.09	3.09	11.89	- 0.11
500	15	3	0	0.10	3.18	15.07	+ 0.07
600	18	3	1	0.10	3.28	18.35	+ 0.35
700	22	4	-1	0.10	3.38	21.73	- 0.27
800	25	3	1	0.10	3.48	25.21	+ 0.21
900	29	4	-1	0.10	3.58	28.79	- 0.21
1000	32	3	1	0.11	3.68	32.47	+ 0.47
1100	36	4	0	0.11	3.79	36.26	+ 0.26
1200	40	4	0	0.11	3.90	40.16	+ 0.16
1300	44	4	0	0.11	4.01	44.17	+ 0.17
1400	48	4	0	0.11	4.12	48.29	+ 0.29
1500	52	4	1	0.12	4.23	52.52	+ 0.52
1600	57	5	-1	0.12	4.35	56.87	- 0.13
1700	61	4	1	0.12	4.47	61.34	+ 0.34
1800	66	5	0	0.12	4.59	65.93	- 0.07
1900	71	5	0	0.13	4.71	70.64	- 0.36
2000	76	5			4.84	75.48	- 0.52

De inrichting eener stelling, die frontaal moet worden aangevallen,

DOOR

L. C. PREY,

Kapitein der Infanterie.

Ter toepassing van hetgeen vermeld staat in de Tactische en technische aanwijzingen, alsmede van hetgeen hier en daar in de litteratuur (die niet uitgebreid is) voorkomt, omtrent de inrichting van stellingen, die frontaal moeten worden aangevallen en voor welke versterking geruime tijd ter beschikking staat, is op de hierbij behorende kaarten een bruggenhoofdstelling ingericht op een Nederlandsch terrein van afwisselende gesteldheid.

Voorop zij gesteld, dat bij de keuze dier stelling in geen enkel opzicht aan mogelijkheden bij operatiën van Ned. troepen is gedacht; stellingen, die frontaal moeten worden aangevallen zullen er trouwens, buiten de vesting Holland, naar onze meening, niet vele zijn, om de eenvoudige reden, dat ons in den regel de krachten zullen ontbreken om stellingen in te nemen, die aan beide zijden afdoende zijn aangeleund.

Er is eenvoudig verondersteld, dat bij Grave om de een of andere reden ten zuiden van de Maas vaste voet moet worden gehouden ten behoeve van troepen, ageerend van NO. in ZW. richting. Ten Z en ten W. van Grave wordt de oostelijke, respectievelijk noordelijke Maas-oever bewaakt. De z.g. Beersche Maas heeft het terrein over het bekende traject geïndeerd.

Ter bezetting van de stelling is gerekend op een divisie, gemakshalve voor aanduiding der troepen is genomen de III Divisie.

Aangenomen wordt verder, dat op korten afstand met de tegenpartij nog geen voeling bestaat. Schayk, Schaykschen Hoek, Zeeland en Mill zijn punten die door wielrs. afdeelingen zijn bezet; deze zenden van daaruit patrouilles ter waarneming van de tusschen boven genoemde punten gelegen wegen. Voor het overige wordt met afsluiting der kunstwegen door voorpostendetachementen volstaan. Nog zij opgemerkt, dat de inf.ie bewakingsafdn. genomen worden uit de als reserve ingedeelde krachten, met de bedoeling de voor bezetting en inrichting der eerste weerstandslijn aangewezen krachten niet te verzwakken.

Er zijn dus ingericht drie lijnen van weerstand; de voor de inrichting

BIJLAGE 1.

 Beloop weerstandslijnen

 Naderings- en Verbindings-
loopgraven.

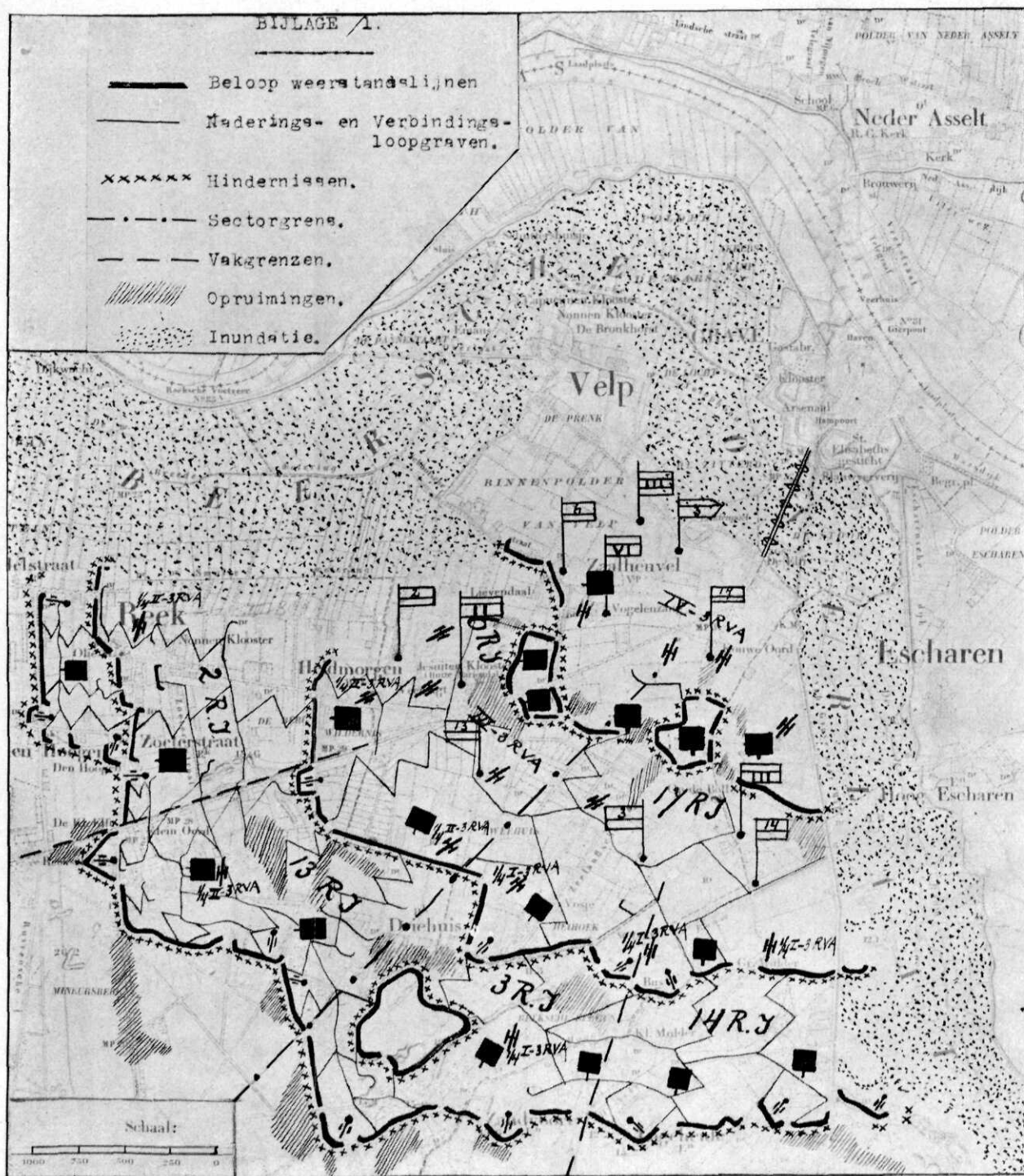
 Hindernissen.

 Sectorgrens.

 Vakgrenzen.

 Opruimingen.

 Inundatie.

van elke linie aangewezen krachten zijn op de bijlage 1 aangegeven. We wijzen er evenwel op, dat de omstandigheden, bijv. het inkomen van berichten omtrent een nadering van vijandelijke afdeelingen, er aanleiding toe zullen kunnen geven dat deelen der 2e linie of bijv. de geheele bezetting der 3e linie wordt gebruikt om éérs^t nog werkzaamheden ten behoeve van het in gereedheid brengen der 1e linie te verrichten. Want daa^rop komt het toch in de allereerste plaats aan, dat die linie, met de hindernissen, schuilplaatsen, en naderingsgangen geheel in orde is gebracht.

Ten aanzien van de bevelsverdeeling diene het volgende.

De te verdedigen strook is verdeeld gedacht in 2 sectoren, gescheiden door de lijn MP 31. (driesprong zuidwest van Grave) naar Driehuis. Voor verdediging van den rechtersector is II I.B., voor die van den linkersector III I.B. aangewezen; VI I.B. blijft ter beschikking van den Divie.ct. als reserve.

Het algemeen beloop der liniën is vastgesteld door den Divisiect.; voor aansluiting in de beide voorste linien regelt zich Ct. III I.B. naar Ct. II I.B.

Zoolang het te voorzien is, dat er tijd voor de versterking der stelling in voldoende mate aanwezig zal zijn, laten dé sector.^{cn} hun reg.ⁿ aan beide liniën gelijktijdig arbeiden. Mocht verandering intreden, dan komen zoo noodig in eerste linie „alle hens aan dek”.

De sector.^{cn}. verdeelen de taak over de beide regimentscⁿ., die dus het bevel krijgen in een vak. Zie voor vakgrenzen bijlage 1. In elk vak beschikken de Cⁿ. over 2 bat.^{ons} en 2 sectien mitrailleurs 1). De brigade.^{cn}. houden alsdan over als reserve, d.w.z. tevens voor inrichting en z.n. bezetting der 2e linie, 1 Bat.^{on} en 1 sectie mitrailleurs.

Aldus heeft men in eerste linie totaal aan inf.^{ie} 8 bataljons. Op de aanwezigheid van deze troepen in de eerste lijn zal, goede waakzaamheid op den voorgrond gesteld, als regel kunnen worden gerekend. Op het tijdig aanwezig zijn van deelen der 2e linie tot het afslaan van den stormaanval niet. Toch vermeenen we, dat met de 8 bat.^{ons} zal kunnen worden volstaan voor de bezetting van deze breede strook voor dit doel. Rekent men toch op een verlies tengevolge van het voorafgegane vuurgevecht van 20%, dan blijven er langs de geheele linie voor het handgemeen over $\pm$ 6500 man, d. i. 1 man per meter.

De verdeeling der artillerie moge blijken uit bijlage 1. Ten aanzien daarvan zij nog het volgende opgemerkt.

Het zal aanbeveling verdienen zoo min mogelijk artillerie op te stellen tusschen 1e en 2e linie, omdat aan deze, bij een eventueele doorbraak der eerste linie de gelegenheid zal benomen worden om zich achter de 2e linie terug te trekken. De artillerie kieze dus in hoofdzaak opstelling

1) Er is gerekend op een sterkte aan mitrailleurs van 3 sectien per Regt. Inf.^{ie}.

tusschen de 2e en 3e en achter de 3e linie. Toch zal men eenige batterijen onmiddellijk achter de voorste linie niet kunnen missen. Wat toch zal men van de artillerie verlangen?

In de eerste plaats moet de vijand bevuurd worden, zoolang hij vanaf de groote afstanden nadert. Daartoe dient dus art.^{ie} aanwezig te zijn zoo dicht mogelijk achter de voorste lijn. Deze batterijen evenwel kunnen, naarmate de tegenstander terreinwint en haar opstelling dus gevaarlijk wordt, teruggenomen worden naar veiliger stellingen, meer achterwaarts gelegen. Dat kan dan ook, omdat de doelen dichterbij komen; het eenigst bezwaar is, dat die verplaatsing verzwakking van het vuur tengevolge heeft, omdat één voor één die batterijen voor korten tijd zullen moeten zwijgen. Dit nadeel moet die partij in de koop nemen, die zuinig moet zijn met zijn per inf.^{ie} eenheid beschikbare hoeveelheid artillerie.

Voorts moet er eenige artillerie in voorste linie zijn tot medewerking bij het afslaan van een stormaanval op de eerste linie; deze moet goed gemaskeerd opgesteld (ook tegen inzicht van boven) bij voorkeur flankerend vuur langs deelen der linie kunnen afgeven. Op het behoud dezer batterijen na een stormaanval kan niet meer gerekend worden.

De groote hoeveelheid art.^{ie} voorts moet bestemd worden, voor het bestrijden van 's vijands arbeid tot het zich nestelen in het terrein, ter bestrijding van 's vijands art.^{ie}, die de eigen inf.^{ie} en de eigen versterkingen met de schuilplaatsen beschiet en ten slotte om afsluitingsvuur af te geven, dáár waar de stormaanval wordt uitgevoerd en men dus moet beletten aan achter 's vijands voorste linie volgende nieuwe aanvalsgolven om op te rukken. Vooral ook die laatste taak is van veel belang; slaagt men daarin dan moet de aanval verlopen.

Dienovereenkomstig ontwaart men op bijlage 1, drie batterijen onmiddellijk achter de voorste linie tot medewerking aan het afslaan van den stormaanval (flankeerend); 5 batterijen achter de 2e linie voor hetzelfde doel (frontaal en flankeerend), tevens ter bestrijding van 's vijands art.^{ie}; 1 afd.g tusschen 2e en 3e linie en één achter de 3e linie ter bestrijding van 's vijands aanvalswerken en tot het brengen van afsluitingsvuur 1).

Voor laatstgenoemde taak achten we centralisatie in de bevelvoering uiterst gewenscht; deze afd.ⁿ blijven dan ook onder bevel van den Reg.^{ts} ct.; de batt.ⁿ voor medewerking bij het afslaan van den stormaanval, hetzij in voorste hetzij in 2e linie gelegen, zullen het snelst aan de verschillende zich voordoende opdrachten kunnen voldoen, indien zij staan ter beschikking van den sectorct., er is dan ook aan elke brigade inf.^{ie} één afdeling toegevoegd. De rechter brigade-ct. geeft daarvan twee batt.^{ij}n aan de vakt.ⁿ (elk één), de ct. van III I.B. stelt ct. 3 R.I. één batt.^{ij} ter beschikking. Terreinsomstandigheden gaven den afd.g^{sc}t.,

1) Het bovenstaande zie men niet aan als een rolverdeling, die altijd streng is door te voeren.

BIJLAGE 2.

Smalpoorbanen.

A.P. Aanvullingsplaats.

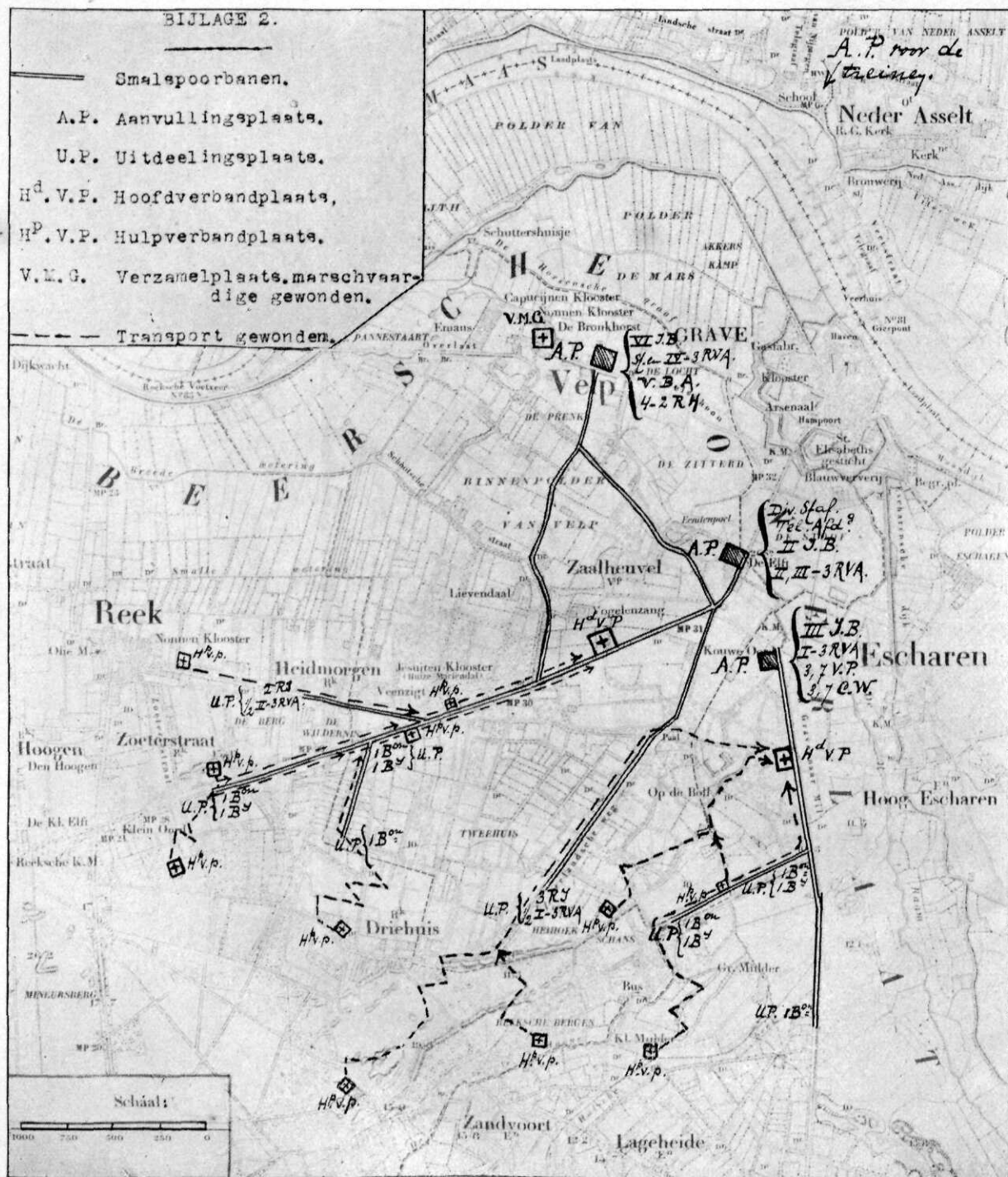
U.P. Uitdeelingsplaats.

H^d.V.P. Hoofdverbandplaats.

H^p.V.P. Hulpverbandplaats.

V.M.G. Verzamelplaats, marschvaardige gewonden.

Transport gewonden.

die bij III I.B. is ingedeeld, aanleiding aldus te adviseeren, omdat de gelegenheid tot het innemen van een opstelling tot het brengen van goed flankerend vuur ontbreekt.

Bijlage 2 geeft aan hetgeen geschieden moet in het belang van de geneeskundige verzorging van den troep. De wegen, waarlangs het brengen der gewonden van de hulpverbandplaatsen naar de hoofdverbandplaatsen geschiedt, zijn met stippellijnen aangegeven. Dat hierbij in de sfeer onmiddellijk achter de voorste linie veel dragend vervoer zal moeten plaats hebben, behoeft geen betoog. Dit zal ook hoofdzaak zijn in het gebied van den linkersector, waar slechts landwegen kunnen worden gevolgd en de gewonden van een vervoer per as te veel zouden te lijden hebben.

Het vervoer van de hoofdverbandplaats geschiedt dan verder, aanvankelijk te water (over de inundatie) naar station Wijchen, vanwaar de evacuatie per gewondentrein wordt voortgezet. Zieken en gewonden, waarvan de toestand een zóo langdurig vervoer niet toelaat, worden te Grave opgenomen.

De standplaatsen der verschillende Commandanten komen voor op bijlage 1. Zooveel doenlijk zijn voor de verblijven dezer commⁿ huizen gekozen, teneinde in stalling der paarden te kunnen voorzien, maar voorts om met minder omvattende werkzaamheden in staat te zijn deze verblijven bestand te maken tegen art.^{ie} beschieting. Zoo noodig worden alleen kelders of benedenverblijven bewoond en de daarboven gelegen ruimten zoodanig gewijzigd en opgevuld, dat dekking ook tegen bommen uit vliegtuigen worden verkregen. Hetgeen gemakkelijk brand kan veroorzaken (rieten daken, boerenwoningen) wordt verwijderd, alleen de steenen wanden enz. worden benut.

Waar dergelijke onderkomens ontbreken, moeten schuilplaatsen, gedeeltelijk gelegen en granaatvrij, worden gemaakt.

De telefonische verbindingen moeten diep worden ingegraven, en als de grondwaterstand het niet mogelijk maakt, met zoden, steenen en aarde worden bedekt. Uit den aard der zaak zal het dan niet gemakkelijk zijn een storting op te zoeken, doch daartoe kan men den draad zoodanig bedekken, dat zij op verschillende afstanden gemakkelijker kan worden bereikt; alsdan kan men de storting gemakkelijker opsporen. De afstanden tusschen de verschillende commandoposten zijn overigens zóo gering, dat met het bij een Ned. Divisie aanwezige materieel eenvoudige verbindingen kunnen worden aangelegd, hetgeen de betrouwbaarheid der telefonische gemeenschappen verhoogt.

De verpleging is schematisch voorgesteld op bijlage 2.

In de voorste lijn achten we de aanwezigheid van keukenwagens, althans zoodra de vijand voor de stelling aankomt uitgesloten; daar zullen dan

keukens moeten worden gegraven, liefst één per Cie, het aantal daarom niet beperken, omdat dan in de eerste plaats bij de verpleging grootere wrijving zal worden ondervonden, door de opeenhooping van personeel dat langs moeilijke wegen moet komen en gaan, doch voorts, opdat een ramp, aan één keuken overkomen niet te veel slachtoffers zal maken voor wat de levensmiddelenvoorziening aangaat. Het spreekt vanzelf, dat in voorste linie een ruime hoeveelheid verduurzaamde levensmiddelen aanwezig dient te zijn, maar het zal niet mogelijk zijn den troep alleen dáarmede te verplegen. Deze levensmiddelen dienen te worden bewaard voor moeilijke dagen, als alle gemeenschap in verband met 's vijands vuur uitgesloten zal zijn. De andere dagen moet getracht worden de troep warm eten te verschaffen.

Bij de 2e en 3e linie zou men de keukenwagens kunnen houden en daarin de levensmiddelen bereiden. In de gedachte tactische omstandigheden komt het ons evenwel voor, dat een beperking van het aantal voertuigen uiterst gewenscht is en aangezien de troep toch voorshands aan een vaste plaats gebonden is en een verplaatsbare keuken dus eigenlijk niet behoeft, nemen we aan, dat deze oplossing ook voor deze beide linies gevolgd wordt. Het zal duidelijk zijn, dat de keukenwagens bij den troep zullen dienen te blijven tot op het oogenblik, dat op andere wijze in de bereiding van eten is voorzien.

De aanvulling zal blijken uit de bijlage. Dagelijks worden de levensmiddelen per vaartuig over de inundatie aangevoerd naar de aanvullings-plaatsen, aan den rand der inundatie; met het oog op aanvallen uit de lucht zijn ook deze verspreid gelegen en gedekt; voor opslag kelders te kiezen.

Aangezien weinig harde wegen in het gebied gelegen zijn en deze zeer spoedig zouden zijn stukgereden, is er op gerekend, dat een hoeveelheid draagbaar spoorwegmateriaal is aangevoerd met kipkarren, voldoende om in enkele richtingen goede verbindingen te maken. Het komt ons voor, dat bij een te voorzien langdurig verblijf in de een of andere opstelling, het gebruik van dit materiaal bepaald als een eisch moet worden beschouwd. Men is dan, bij behoorlijk onderhoud, te allen tijde zeker van het bezit van goede verbindingswegen. Natuurlijk zal een art.^{ie} beschieting ook in die spoorwegen wel hier en daar een gat slaan, maar als er maar eenig reserve-materiaal is, dan zijn die gebreken betrekkelijk spoedig te verhelpen.

De lijnen zijn gelegd door één der C.^{ien} veldpioniers

Het op bijlage 2 aangegeven net is alleen dat, wat nagenoeg niet kan worden gemist; het spreekt vanzelf dat, zoo meerdere tijd en materiaal beschikbaar zijn, het net kan worden uitgebreid, d.w.z. uit den aard der zaak niet verder in Z.W. richting

Ten slotte nog een enkel woord over de versterkingen.

Het komt ons voor, dat één van de belangrijkste werkzaamheden, waaraan dus het allereerst zal moeten worden begonnen, bestaat in het

aanleggen der versperring vóór de eerste linie of liever gezegd langs de lijn, die voor eerste lijn van weerstand is uitgekozen. Deze linie moet dan worden gekozen langs bestaande aardrandjes, droge slooten, opgehoogde wegen enz. enz., zoodanig dat tegen vlakbaanvuur al onmiddellijk dekking wordt verkregen.

Dan is van zeer veel belang het maken van granaatvrije schuilplaatsen voor de bezetting, liefst kleine ($\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ sectie) en vóór de bediening van geschut. Het komt er toch op aan, de bezetting tijdens het bombardement, dat de aanvaller tegen de stelling zal richten, voor verliezen te bewaren. Ten einde voorts te zorgen, dat de voorste linie tijdig bezet wordt, is het noodig, dat daarin of liever d a a r v o o r enkele uitkijkposten liggen, telefonisch verbonden met de bezetting. Die posten dienen uitteraard eveneens in granaatvrije onderkomens te zijn opgesteld. Ten slotte moeten opstellingen in de voorste linie worden gemaakt voor de mitrailleurs, zoo zwaar, dat met reden kan worden verwacht, dat zij het bombardement zullen doorstaan. (Het zal duidelijk zijn, dat hier vooral gemakkelijk hanteerbare geweermitrailleurs op hun plaats zijn).

Aan deze vier zaken moet in de allereerste plaats, in de voorste linie, de arbeid worden besteed; een lijn van loopgraven toch is een weermiddel dat door de tegenwoordige aanvalsmiddelen (het zwaardere en krombaangeschut) overtroefd is. Na de artilleriebeschieting is er van een regelmatige loopgravenlijn, niet veel meer te bespeuren; 't is een terrein met gaten en kuilen, dat geen spoor meer vertoont van den arbeid, die er verricht is. Daarom komt het ons voor beter te zijn geen arbeidskrachten nog materiaal dáaraan te geven, maar dit te besteden voor de vervaardiging der versperringen en voor de onderkomens. Als toch de stormaanval komt, is het zaak een krachtige vuurlinie en een hevig mitrailleurvuur te kunnen afgeven, dat dan niet kan worden belemmerd door 's vijands art.ievuur (omdat de partijen te dicht bijeen zijn) en waartoe geen diepe, veel arbeidsuren vorderende dekkingen noodig zijn. Aannemende dat de tegenstander den aard der verdedigingslinie kent en deze dus niet met art.ie langdurig beschiet, dan zal hij, bij de uitvoering van den stormaanval een krachtige vuurlinie, gesteund door mitrailleurs vinden achter de versperring (of wat daarvan over is), langs de slootranden, de verhoogde wegen, bestaande aardrandjes enz kortom, daar waar een opstelling te vinden is, die eenigermate dekt en toch goede vuuruitwerking belooft; het is onder deze omstandigheden, dat de man veel nut kan hebben van het medevoeren van een schild of van een gevulden z a n d z a k.

Na bovengenoemde werkzaamheden komen aan de beurt de vrijmaking van het schootsveld tot op de grens der korte afstanden, en het maken van naderingsloopgraven en gemeenschaps- of verbindingsgangen.

Dan komen aan de beurt de maskeeringen, het uitbreiden van het schootsveld, de aanleg en de verbetering van wegen.

Intusschen hebben de C.ien Veldpioniers gezorgd voor den aanleg van de smalspoorbanen en voor de gemeenschappen van de stelling naar

achter, over de inundatie heen (brug van de Elft naar Grave, veerdiensten bij Velp in 't N. en naar Hoog Escharen in 't Z.).

De pontonafdeeling heeft bij Grave een brug geslagen; de overige treinen blijven met uitzondering der verbandplaats- en telegraafafd.g — die ten deele in bedrijf zijn — te Neder Asselt. Artillerie- en infanterie-munitie worden in magazijntjes in de stelling tusschen de ze en 3e linie opgelegd.

Met het bovenstaande is beoogd een vluchtige schets te geven van wat er al zoo in een z.g. moderne stelling te regelen zou zijn. Geen der zich daarbij voordoende vragen is volledig beantwoord; talrijke zaken — óók vele détails — behoeven nog overdenking.

In een volgend opstel bestaat wellicht gelegenheid de onderwerpen nog wat nader uit te werken.

Misschien ook geeft het bovenstaande aan vakmannen op artilleristisch geneeskundig, verplegings- of versterkingskunstig gebied aanleiding aan de détails een beschouwing te wijden, waarvoor we ons gaarne aanbevolen houden. —

Samenwerking tusschen Infanterie en Artillerie,

DOOR

A. DE VRIES,

Eerste-Luitenant der Infanterie.

Waar in den tegenwoordigen Europeeschen oorlog onder meer gebleken is, dat het voor de infanterie onmogelijk is terrein te winnen, zonder dat een krachtige artillerie haar eerst den weg heeft geëffend door het brengen van een krachtig vuur op die doelen, die aan de infanterie den grootsten weerstand bieden (in den positie-oorlog worden deze doelen alvorens terrein te winnen eerst zelfs geheel stuk geschoten), waar als gevolg daarvan aan de samenwerking tusschen infanterie en artillerie steeds meer aandacht wordt geschonken, kan het zijn nut hebben hier eenige opmerkingen en vragen te berde te brengen, welke, als gevolg van een gehouden oefening, die samenwerking betreffende, bij mij rezen; in de hoop, dat door uitwisseling van gedachten hieromtrent meerdere klaarheid en vastheid van begrip zich moge vormen, tot nut van beide wapens.

De door mij hierna gegeven conclusies moeten dan ook niet beschouwd worden als onveranderlijk vaststaande, maar meer als particuliere overtuiging mijnerzijds, eene overtuiging, die wellicht voor wijziging vatbaar is na kennisname van meerdere artikelen, welke ter zake mochten verschijnen.

Samenwerking dan tusschen infanterie en artillerie sluit in zich, dat van uit de voorste lijn (liniën) door infanterie-officieren, hetzij rechtstreeks aan den artillerie-commandant, indien daartoe aanleiding bestaat, hetzij langs den militair-hierarchieken weg aan den infanterie-commandant (Alg. Bevelhebber), onder wiens bevelen de artillerie onmiddellijk ressorteert, kennis wordt gegeven van ligging van vuurlagen of vuursalvo's der eigen artillerie ten opzichte van doelen, die bij de artillerie vaak niet, van uit de voorste liniën soms wel kunnen worden waargenomen.

De infanterie-commandant, bij wien in hoogste instantie deze berichten inkomen zendt deze, na schifting, door aan den artillerie-commandant.

10. Conclusie.

Het is dus noodig, dat ieder officier, liever ieder sectie-commandant, niet alleen op de hoogte is van de plaats waar de eigen artillerie is opgesteld doch tevens op de hoogte is van de schietopdracht, d.w.z.

weet op welke gedeelten van het doel de artillerie haar vuur moet brengen.

Dit als juist erkennende, moet men echter nog een stap verder gaan en de volgende conclusie aanvaarden.

2°. Het is noodig, dat ook aan de afdeelingen der voorste liniën wordt gemeld, als in den loop van het gevecht aan de artillerie een andere schietopdracht wordt verstrekt, m. a. w. als de artillerie van doel gaat veranderen.

Immers het geval zou zich kunnen voordoen, dat van uit de voorste liniën berichten over de ligging van het artillerievuur inkwamen, juist nadat de artillerie al eenigen tijd op een ander doel het vuur heeft overgebracht. De artillerie-commandant, dan wel een der infanterie-commandanten langs wie de meldingen passeeren, zou alsnu in twijfel kunnen geraken of deze melding nog betreft het vuur op het thans verlaten doel, dan wel op het nieuw bevuurde doel. In het eerste geval zou de infanterie-commandant deze melding dan behooren achter te houden.

Nu zal wellicht de een of ander redeneeren:

„In de voorste lijn wordt spoedig opgemerkt, indien de artillerie het „vuur van het oorspronkelijk doel verlegt naar een ander doel, waarop „opnieuw moet worden ingeschoten. Bovendien zal dit laatste niet geschieden, alvorens eerstgenoemd doel is vernietigd of tot zwijgen „is gebracht.”

Ik antwoord dan daarop: „Zeer zeker is deze redeneering vaak juist. Ik kan mij echter gevallen denken, dat dit laatste niet altijd opgaat. Neem b. v. het geval dat een regiment infanterie, in hooger verband optredende, order krijgt om een vijandelijken vleugel te omvatten, waarbij een batterij aan dat regiment wordt toegevoegd (meer dan één batterij zal bij onze verhoudingssterkte tusschen infanterie en artillerie wel uitgesloten zijn), dan zal alvorens de infanterie in gevechtsformatie voorwaarts gaat de artillerie gereed staan om zoodra der eigen infanterie een sterke weerstand wordt geboden, dezen weerstand te helpen breken. Dit kan het geval zijn, indien door den vijand aan de omvattinggroep een nieuw front wordt geboden. Van uit de voorste liniën kunnen thans berichten over de ligging van het artillerievuur worden verwacht 1).

Het schijnt mij thans mogelijk, dat bij den vijand achter de vijandelijke infanterie — wellicht dicht daar achter, indien het terrein een dusdanige opstelling begunstigt — een batterij oprijdt, die het vuur gaat openen op onze aanvallende infanterie.

Onverschillig of de aan ons regiment toegevoegde batterij reeds uitwerking had gekregen op de vijandelijke infanterie of niet, lijkt het

1) Ik bespreek hier thans den bewegingsoorlog, waarbij toch nog steeds de infanterie terrein wint gedurende het artillerievuur ook al heeft dit den weerstand nog niet gebroken, in tegenstelling met den positiekrijg, waarbij eerst de infanterie terrein wint, nadat 's vijands voorste lijn vrijwel murw is geschoten.

mij thans juist, wanneer de batterij-commandant zijn vuur overbrengt op de vijandelijke artillerie, uitgaande van het standpunt, dat voor den aanvaller (de omvattinggroep i. c.) de artillerie van den verdediger (de oprijdende of opgereden batterij) het tactisch meest gewichtig doel vormt. Indien over meer batterijen beschikt had kunnen worden, had van den aanvang af een batterij in reserve gehouden kunnen zijn (ik acht dit echter bij onze geringe sterkte aan artillerie een niet te verwachten luxe).

Indien onze batterij nog niet op 's vijands infanterie ingeschoten ware op het moment, dat het vuur werd verlegd, kan ik mij het geval denken, dat eenigen tijd na de doelwisseling berichten inkomen uit de voorste lijn, zonder dat kan worden nagegaan of de waarneming op-gaven bevat over het vuur op het eerste doel, dan wel op het tweede.

Conclusie.

3°. Het is dus noodig, dat in de gegevens van uit de infanterielinies verstrekt wordt opgenomen:

a. ten opzichte van welk doel de gegevens zijn vergaard.

b. het tijdstip, waarop zulks geschiedde.

Immers door ook het tijdstip te vermelden kan de artillerie-commandant controleeren of op het moment, dat de gegevens werden verzameld het vuur op het eerste, dan wel op het tweede doel was afgegeven: dan wel, dat een op een bepaald doel afgegeven vuur reeds door het inkomen van betrouwbare berichten beter was geregeld na de afzending van het bericht uit de voorste linies, zoodat dit laatste bericht dan reeds zou zijn „verdisconteerd”.

Ik wijs hierbij op de noodzakelijkheid van het gelijkstellen van horloges. De mededeeling door den infanterie-commandant te verstrekken aan de bataljons in voorste liniën zou b.v. kunnen luiden:

„Te 9.00 voorm. aan de artillerie opdracht verstrekt het vuur te verleggen op de bij x opgereden vijandelijke batterij.”

De mededeelingen van uit de voorste liniën zouden b.v. kunnen luiden: „Te 8.55 voorm. waargenomen, dat de artillerie-projectielen, ten opzichte v. d. vijandelijke infanterie naar schatting 200 M. te ver vallen.”

Uit de vermelding van het tijdstip 8.55 voorm. blijkt ons reeds, dat de melding hier het eerste doel betreft.

Beschouwen wij thans de zaak uit een ander oogpunt (zie figuren).

Zij in fig. 1, B de plaats der batterij, D het doel en O de waarnemer, de laatste op een afstand van 250 M. zijwaarts v. d. batterij geplaatst.

De afstand BD is 3000 M.

De hoek ODB is thans zoo klein, dat het nagenoeg geen verschil uitmaakt of de waarnemer geplaatst is in de lijn BD, d. i. in de lijn der schootsrichting, dan wel 250 M. zijwaarts.

Nemen wij thans een waarnemer geplaatst bij O in fig. 2, op 500 M. afstand v. h. doel en tevens 250 M. zijwaarts geplaatst. De hoek BDO is thans vrij groot. Zien wij, wat hiervan het gevolg is (vergel. fig. 3)

Zij in deze figuur, A de plaats waar een artillerie-projectiel springt. De waarnemer in O, met zijn gezicht naar D gekeerd en redeneerende, dat de batterij schuinslinks van hem staat, ziet dit projectiel links v. h. doel vallen (de lijn O A passeert het doel links). In werkelijkheid wordt

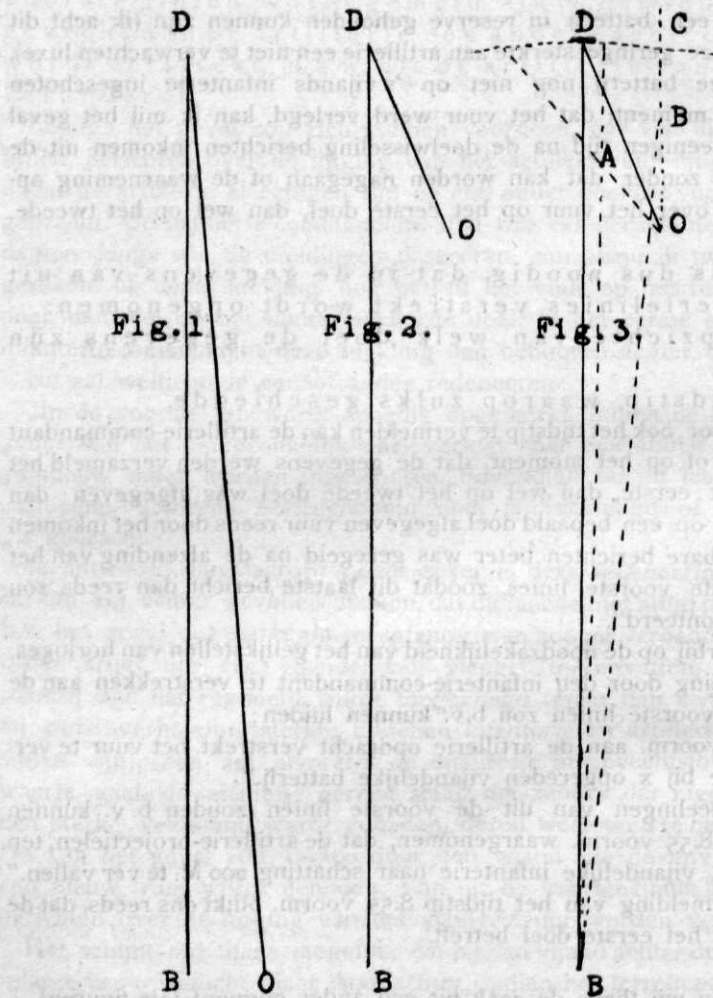

Fig. 1

Fig. 2.

Fig. 3.

Schaal 1:25.000.

bij de batterij dit schot als rechts vallende genoteerd (vergel. de lijn BA rechts van BD).

De twee springpunten B en C worden door den waarnemer in O als + genoteerd (vallen rechts van, m. a. w. over de lijn OD). In werkelijkheid is B - en C + gevallen (liggen resp. binnen en buiten den cirkelomtrek van uit B beschreven met een straal BD). De zijwaartsche

plaatsing van een waarnemer geeft dus aanleiding tot mis-ziening der schoten. Was de baan v.h. projectiel in de lucht te volgen, dan zou men van deze mis-ziening niet de dupe zijn. Thans echter is, hoe verder men uit de schootsrichting is geplaatst, des te minder juiste gevolgtrekking te maken.

Hieruit blijkt dus, dat een groot aantal waarnemingen, die van uit de voorste liniën geschieden foutief zullen zijn en al moge met deze mis-ziening rekening kunnen worden gehouden, het is toch niet van alle sectie-commandanten in voorste lijn te vergen, dat daar berekeningen worden gemaakt, afgezien van de omstandigheid, of een ieder daartoe wel in staat is.

Conclusie.

40. Voor den artillerie-commandant zijn dus slechts van belang de waarnemingen van infanterie-afdee-

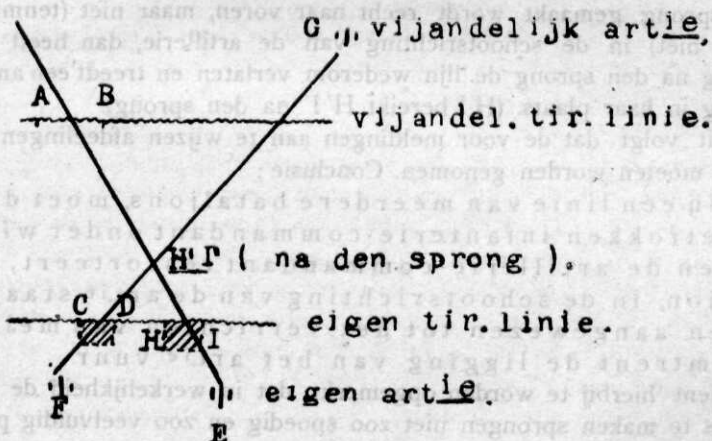

Fig. 4.

lingen uit de voorste liniën, welke gelegen zijn in de rechte lijn loopende van de eigen artillerie naar het door die artillerie bevuurde doel (schootsrichting).

Waar door meerdere batterijen op verschillende doelen wordt gevuld kunnen dus verschillende infanterie afdeelingen hun meldingen inzenden, elke afdeeling echter slechts omtrent het doel dat met zijn opstelling en de eigen artillerie een rechte lijn vormt.

Vuurt dus in fig. 4 batterij E op het vijandelijk infanteriefront AB, dan kan de infanterie-afdeeling HI hierover melden; vuurt batterij F op de vijandelijke artillerie bij G dan kan de infanterie-afdeeling CD hierover melden.

(Deze meldingen betreffen dus alleen de ligging van het vuur, alle afdeelingen kunnen natuurlijk de plaats van vijandelijke doelen melden,

al is ook van zijwaarts niet te bepalen waar precies die doelen b.v. achter dekkende terreinafscheidingen zijn opgesteld)

Een moeilijkheid schuilt hier in de omstandigheid, dat het voor afdelingen, opgesteld tusschen het vijandelijk doel en de vurende eigen batterij zeer lastig te beoordeelen valt of zij in de besproken lijn staan, immers naar weerszijden zou men zich op één punt richten moeten, hetgeen wiskunstig een onmogelijkheid vormt.

Waar de C.ⁿ dezer troepen dus niet zelf kunnen bepalen of zij in aanmerking komen voor het doen van meldingen omtrent de ligging van het artillerievuur zullen de afdelingen moeten worden aangewezen door den artillerie-commandant langs den infanterie-commandant.

Stel thans dat de infanterie-afdeeling HI aangewezen is voor het doen der meldingen, omdat deze in de besproken lijn staande, instaat is om juiste waarnemingen omtrent de ligging der schoten te doen. Indien thans deze afdeeling b.v. een sprong van 50 M. voorwaarts maakt, welke sprong gemaakt wordt recht naar voren, maar niet (tenminste meestal niet) in de schootsrichting van de artillerie, dan heeft deze afdeeling na den sprong de lijn wederom verlaten en treedt een andere afdeeling in haar plaats. (HI bereikt H'I' na den sprong).

Hieruit volgt dat de voor meldingen aan te wijzen afdelingen niet te klein moeten worden genomen. Conclusie:

50. Bij een linie van meerdere bataljons, moet door den betrokken infanterie-commandant onder wiens bevelen de artillerie-commandant ressorteert, één bataljon, in de schootsrichting van de art.^{ie} staande worden aangewezen tot het verrichten van meldingen omtrent de ligging van het art.^{ie} vuur.

Er dient hierbij te worden opgemerkt, dat in werkelijkheid de door de linies te maken sprongen niet zoo spoedig en zoo veelvuldig plaats vinden, als zulks bij onze vredesoefeningen geschiedt en dat vooral na het bereiken der kleinere afstanden, waarop de eigen infanterie het meeste den steun der artillerie behoeft, de tusschenruimten tusschen de sprongen groot zal zijn. En juist op dien afstand bestaat de meeste kans, dat de infanterie meer ziet van het inslaan der projectielen, dan bij de artillerie zelve kan worden waargenomen. Op grooteren afstand zijnde, wanneer de sprongen elkander sneller opvolgen, is hoek ODB nog niet zoo toegenomen als in fig. 2 aangegeven. Misziening komt dus minder voor.

Hoewel dus naar het geven van berichten moet worden gestreefd, vermeen ik te hebben aangetoond, dat het juiste melden van de ligging van een artillerievuur van uit de voorste liniën groote moeilijkheden oplevert en het de vraag zal zijn, in hoeverre een artillerie-commandant van dergelijke meldingen profijt kan trekken. (Ook schijnen aan het Fr. Eng. Duitsche front verzamelplaatsen voor berichten te worden opgericht ten dienste van de artillerie, alwaar door comp. en bataljons de berichten worden gebracht. In hoeverre deze berichten

ook gegevens bevatten over ligging van het eigen artillerievuur zou interessant zijn te vernemen).

Door praktische oefeningen in dezen geest te houden door infanterieafdeelingen van behoorlijke sterkte met pétarde ploegen der artillerie zal in deze over meerdere ervaring kunnen worden beschikt en de infanterie gelegenheid krijgen op juiste meldingen haar krachten te beproeven.

Mocht eenmaal de strijd het karakter van den positiekrijg hebben aangenomen, dan staan andere middelen ten dienste, om de waarneming tot haar recht te doen komen. Artillerie-waarnemers verdekt opgesteld in de voorste lijn op vaste standplaats kunnen dan toepassing vinden.

Het „moderne” zwijgen,

DOOR

M. VAN LOKHORST,

Eerste-Luitenant der Infanterie.

De laatste jaren vóór het uitbreken van den oorlog, was er in ons leger een beweging gaande om bij de infanterie nagenoeg elke gevechtshandeling in stede van op commando of op aanwijziging te doen plaats hebben op teekens. Het ideaal scheen te zijn: stilte als die des grafs!

Meermalen heb ik mij afgevraagd waaraan wij dat volgens mij noodlottige „moderne” zwijgen te danken hadden, doch niemand wist mij er een beslist antwoord op te geven. Slechts viel te constateeren dat het als een epidemische ziekte de troepencommandanten aantastte en men niets mooier vond dan een troep, waarin men geen commando of aanwijziging meer vernam. Men dreef dit soms zoover, dat zelfs bij gewone marschoefeningen elk commando verboden werd en de troep op een teeken halt hield, front maakte, afhing en rustte!!

Elk correctiemiddel ontviel daarmee den ondercommandanten en hoe slordiger de manschappen hunne geweren aan rotten zetten, hoe vlugger zij hunne ransels afhingen, hoe eerder zij het gelid uit konden loopen. Ook woonde ik eens in den polder een bataljonsoefening bij, die op 2 K.M. van de gemarkeerde vijandelijke stelling werd aangevangen in alle stilte. Het was den sectie- en compagnie's-commandanten verboden met de stem hun manschappen aan te voeren. Een groot aantal slooten en weteringen moest volgens de methode Sabron worden overgetrokken. Diepe stilte heerschte alomme, tenminste.... als men niet op het getoeter en gefluit lette. Men moest de dragers van polsen en planken uitsluitend met teekens zien te beduiden wat men van hen wenschte, men mocht de richting slechts met de hand aanwijzen. Men moest de doorengemengde secties met teekens beheerschen; van verbetering van fouten was geen sprake en niemand voelde de leiding krachtig. De gevolgen bleven dan ook niet uit.

Toen men de stelling tot op eenige honderden meters was genaderd, waren richting en verband verbroken en de manschappen zochten, juist nu het er op aan kwam, geen dekking meer.

En nu was het nog slechts eene oefening, maar als het eens werkelijkheid was geweest!

Of men zou toch niet gezwegen hebben, of het was op een ontzettend fiasco uitgelopen.

Gaarne erken ik het nut van groote stilte bij de uitvoering van bijzondere opdrachten. Zoo zullen patrouilles en verkennings-afdeelingen zich zoo stil mogelijk moeten bewegen, terwijl aan den troep geleerd moet worden bij geheime marschen en in het algemeen bij alle handelingen des nachts groote stilte te bewaren; doch nauwelijks is de gevechtstoestand ingetreden of men zal — enkele-uitzonderingen daargelaten — commando en aanwijzing, opbeuring en terechtwijzing niet meer kunnen missen. Ik weet wel dat men tevelde trok tegen het praten over koetjes en kalfjes bij de gevechtsoefeningen, doch als men d a a r ò m stilte verlangde, dan werd het doel dat men beoogde voorbij gestreefd. Zij, die bij eene oefening hinderlijk praten over zaken de oefening niet betreffende, moeten gestraft worden.

Het is mijne innige overtuiging, dat men na ernstige algemeene waarschuwing in voorkomend geval niet meer moet verbieden en waarschuwen, doch straffen. Dit zal in het algemeen juist tengevolge hebben dat weinig gestraft behoeft te worden en men voelt dat het ernst is, wat niet het geval is bij waarschuwen en nog eens waarschuwen.

De invloed van de stem toch is niet gering, de stem kan den troep bezielen en doet zelfs aan de manschappen, die hem niet zien, toch nog de aanwezigheid van den commandant kennen. Waar men tegenwoordig zooveel tijd en moeite besteedt aan beoefening van den zang door de manschappen, daar zou men zeker wel eens wat meer aandacht mogen wijden aan de stemmiddelen der commandanten, vooral der onderofficieren en subalterne officieren.

Let maar eens op welken indruk het op den troep maakt als een commandant stottert! Bij de keuring van aanvoerders zou men dan ook niet alleen op gezicht en gehoor dienen te letten maar zouden ook de stemmiddelen aan redelijke eischen behooren te voldoen. Stelselmatige beoefening van het commandeeren is bij de opleiding van officieren en onderofficieren mijns inziens dan ook zeer noodig.

Bij de opleiding der recruten heeft de instructeur steeds met zijn stem ingewerkt op den soldaat en straks als men in het gevecht is, zou men dit invloedsmiddel moeten missen!

Stel u voor een orkest, dat bij de repetities steeds den stok van den dirigent ziet en het bij de uitvoeringen zonder den dirigent zou moeten stellen.

Zwijgende kunnen geen fouten worden verbeterd, terwijl ook in het gevecht, zoo eenigszins mogelijk de commandanten hunne krachten zullen hebben in te spannen om fouten te verbeteren, om moed in te spreken; reeds een krachtige bedaarde stem zal veler zenuwen tot kalmte brengen. Soms zal het noemen van een naam reeds voldoende zijn om den man tot bedaren te brengen of tot het inzicht, dat hij een fout beging. In dit verband zij tevens opgemerkt, dat het mij als een spitsvondigheid voorkomt een scherpe scheiding te maken tusschen instructie en aanvoering. Een werkelijk goed instructeur, die zijne recruten geheel heeft afgericht, moet noodzakelijk ook een goed aan-

voerder zijn; terwijl een goed aanvoerder ook op het gevechtveld steeds instructie zal blijven geven. Hij laat zijn wakend oog over de hem toevertrouwde minderen gaan en grijpt direct in als fouten worden gemaakt, laat ze zoo mogelijk herstellen en is dit niet mogelijk, dan tracht hij herhaling dier fouten te voorkomen.

Doch niet alleen de aanvoerder moet de stem mogen gebruiken, ook de man moet kunnen praten!

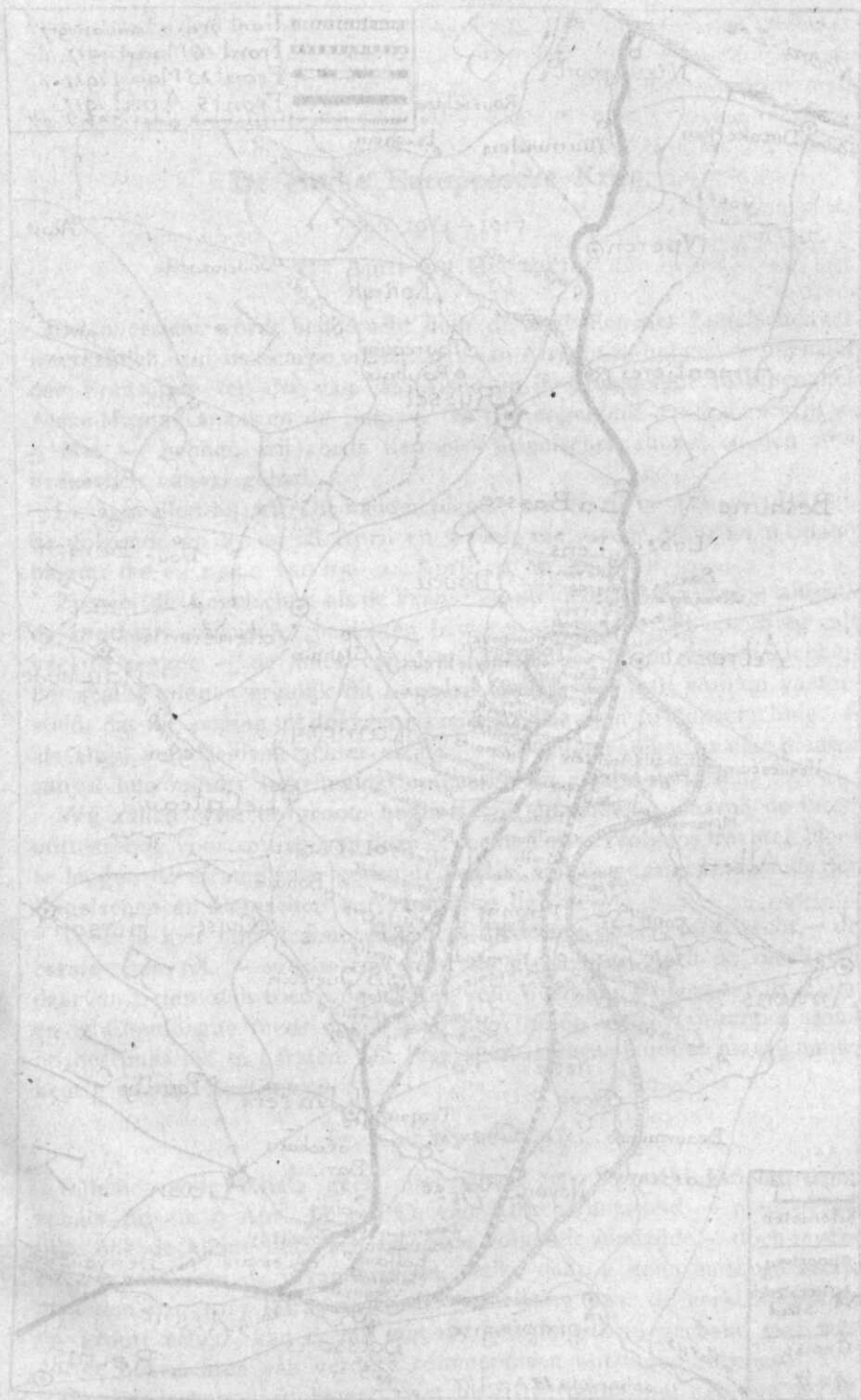
Hij moet zijn buurman kunnen vragen welk vizier gelast is, waar het doel zich bevindt enz.

Wat zou er terecht komen van een vuur b v. op middelbaren — ja zelf op kleinen afstand — afgegeven door een afdeeling die op „teekens” werkte. Van de toch reeds veel te groote sectie, soms in geaccidenteerd terrein opgesteld, zullen al dadelijk velen niet eens weten welk vizier bevolen is en het opzoeken van het doel zal wel geheel achterwege blijven omdat de meeste schutters niet eens begrijpen wat bedoeld wordt. Het opzoeken van het doel! Het voornaamste en moeielijkste bij het openen van het vuur! Duidelijk en rustig aangeven van het doel, hoe is zulks mogelijk met teekens? Teekens zijn alleen bruikbaar in zeer eenvoudige gevallen en zijn ook dan soms nog gevaarlijk. Elk officier weet, hoe dikwijls een elementaire oefening in marschveiligheidsdienst in de war liep door verkeerd gegeven of overgebrachte teekens, door niet of te laat doorgegeven teekens.

Spreekt de man bij de gevechtsoefening over zaken, die met de oefening niets uitstaande hebben, dan is hij strafschuldig, maar in geen geval mag men, bijzondere toestanden uitgezonderd, den troep gelasten à tort et à travers te zwijgen. Het wordt trouwens eenigszins zonderling als men wel fluit- en hoornsignalen in de gevechtlinie hoort, terwijl geroep daarin tot elken prijs vermeden zou moeten worden. Ik spreek nu nog niet eens over het gefluit en geraas der vijandelijke projectielen, het geknetter van het eigen vuur en het gekerm der gewonden.

Resumeerende kom ik dus tot de volgende conclusies:

1. De aanvoerder zal met verstand een keuze moeten doen tusschen „teekens” en „stemmiddelen” om zijn troep aan te voeren.
2. Teekens slechts bij uitzondering te gebruiken en soms als aanvullingsmiddel.
3. Den manschappen moet als verplichting geleerd worden dat zij moeten vragen naar doel, vizier enz. als zij dat niet goed weten.
4. De aanvoerders treden ook in het gevecht, waar mogelijk, nog instructief op.

De groote Europeesche Krijg,

van 1914—1917.

(15 April—15 Mei 1917.)

Dit overzicht wordt beheerscht door de aanvallen der Engelschen ter weerszijden van de Scarpe voorwaarts van Atrecht en het groote offensief der Franschen ten N. van de Aisne en in Champagne tusschen het Aisne-Marne-Kanaal en de Suippe. Op het oogenblik, dat ik dit schrijf — 5 Mei — hebben wij reeds den 4^{den} Engelschen aanval en den 2^{den} Franschen aanval gehad.

De aanvallen bij Atrecht hadden plaats: de eerste van 9—13 April, de volgende op 23 en 28 April en 3 Mei; die aan de Aisne en in Champagne: de eerste van 15—21 April en op 30 April.

Zoowel de Engelschen als de Franschen stelden zich ten doel — althans de Duitsche „officiële” berichten beweren dit en voor die opvatting valt veel te zeggen — de linies van den tegenstander te doorbreken. Hebben de geallieerden werkelijk dit oogmerk gehad, dan kan worden vastgesteld, dat die poging tot dusverre is mislukt, dat zij in de Duitsche linies — als altijd verscheidene achter elkaar — zijn blijven steken en elke nieuwe aanval hun minder terreinwinst opleverde bij zware verliezen.

Wij zullen eerst de groote begin-slagen behandelen, daarna de intermitterende voortzetting van deze gevechten en vervolgens trachten bloot te leggen de strategische gedachte, welke aan de gezamenlijke actie der Engelschen en Franschen ten grondslag ligt.

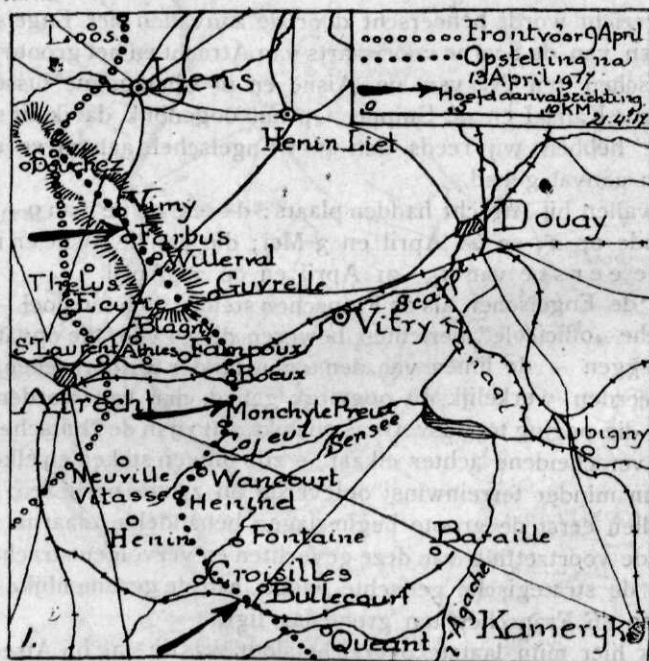
Toen ik hier mijn laatste overzicht sloot, was de slag bij Atrecht — de eerste faze n.l. — reeds zoo goed als afgelopen, doch de resultaten daarvan lieten zich toen nog niet ten volle overzien. De slag aan de Aisne en in Champagne reeds dagen lang door hevig vuur voorbereid, stond op het punt los te barsten. De resultaten daarvan kunnen nu vrij nauwkeurig worden vastgelegd.

DE SLAG BIJ ATRECHT.

Bijbehoorende schets geeft niet alleen een overzicht van het front, zooals dit na 9 April j.l. ten O. van Atrecht ontstond — men vergelijk ook de kleine detailschets op de volgende bladzijde — doch tevens een exposé van de veranderingen, welke daarop gedurende de eerste maanden van 1917 intraden. Onder verwijzing naar de verklaringen op de groote schets, kan ik mij wat dit betreft, ook in verband met mijn vorige overzichten van verdere commentaren ontslagen rekenen.

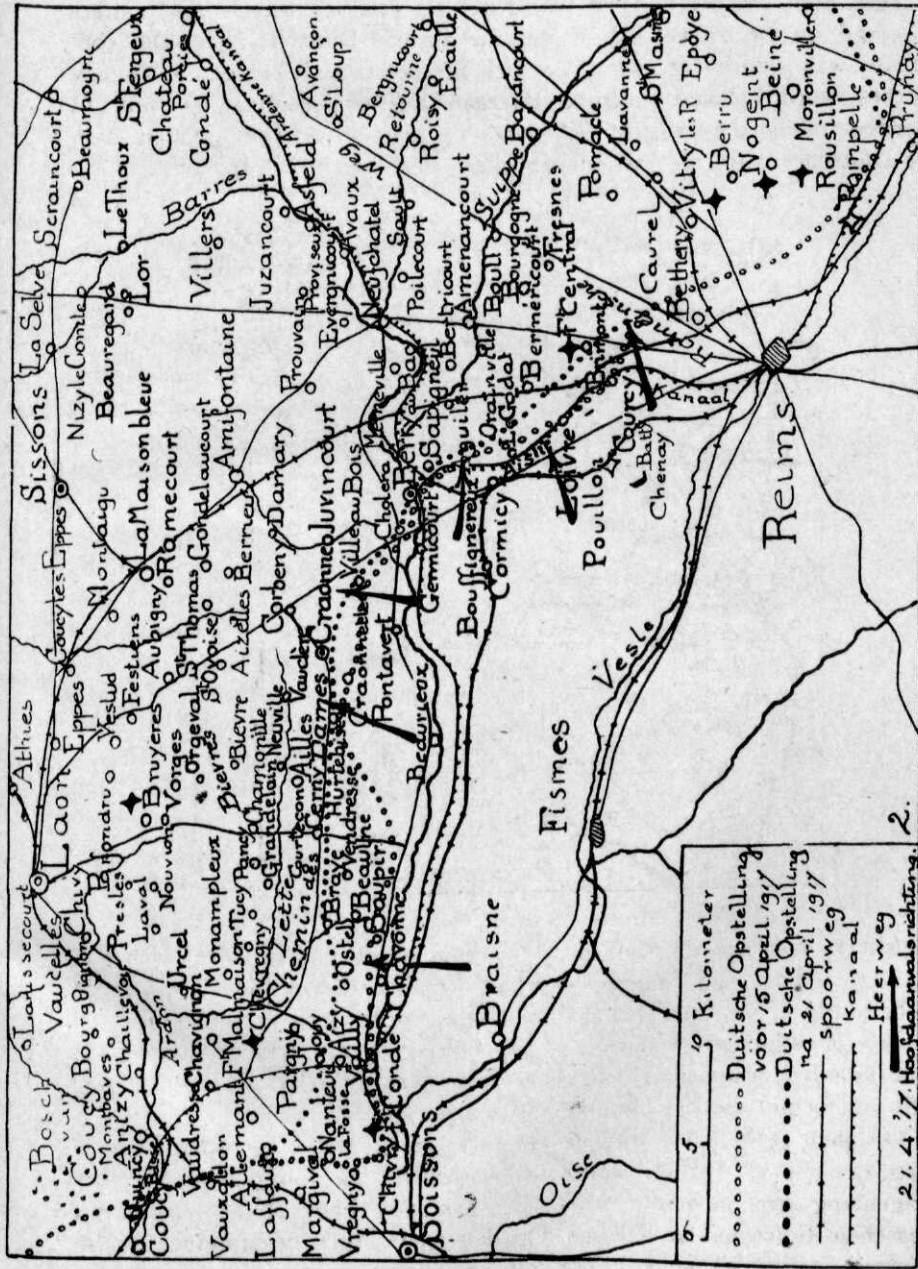
De detailschets raadplegend, ziet men overigens met een oog opslag,

welke de terreinwinst is, die de Engelschen bij hun geweldigen aanval tusschen 9 en 13 April hebben behaald. Toen dit offensief op zijn hoogste punt stond (10 April) werd het als een beslissende slag aangekondigd en dit zoowel van Engelsche als van Duitsche zijde. Die conclusie was voorbarig, want hoewel in tactisch opzicht belangrijk succes werd behaald, ontbrak daaraan het eindresultaat, hetwelk dit oordeel moest bevestigen. Al kwam de klap bij Atrecht geducht aan, de Duitschers zijn nl. noch doorbroken, noch verpletterd.

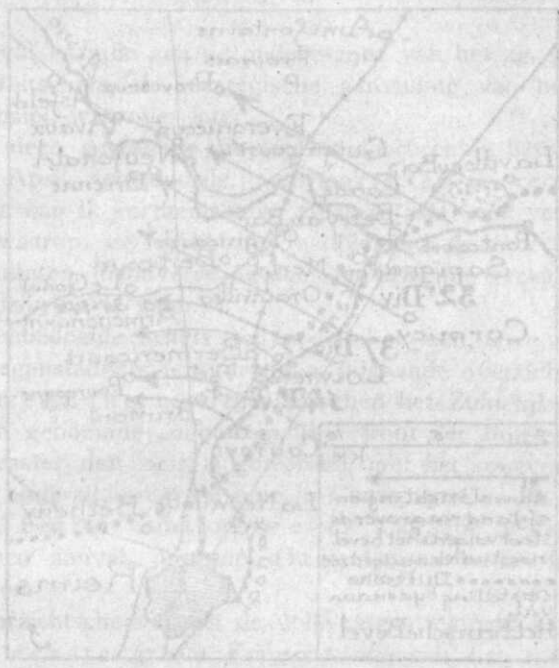

Alleen, wanneer dit het geval ware geweest, had men van een beslissenden slag kunnen spreken. Behalve de resultaten, die op de schets zijn af te lezen, behaalden de Engelschen nog deze: Zij maakten 13000 gevangenen (waaronder 285 officieren) en vermeesterden 186 vuurmonden, waarbij verscheidene zware kanonnen en 250 mitrailleurs. Dit zijn echter slechts bijkomende voordeelen.

Op den 13den April trad de eerste onvermijdelijke gevechtspauze in van den op 9 April te voren aangevangen slag. Inmiddels was reeds dagenlang een geweldig roffelvuur aan den gang op het Aisnefront tusschen Soissons en Rheims. Op den 15den April ontbrandde de „Infanterie veldslag” welke door dit vuur was voorbereid. Het groote Fransche offensief was begonnen, dat, aanvankelijk op een front van 40 KM. ingezet, zich al spoedig uitbreidde tot in Champagne aan het Aisne-Marne Kanaal en ten W. van Rheims tot Moronvillers en het 5 KM.

ten W. daarvan aan de Suippe gelegen Auberive tot een frontbreedte van 60 KM.

Deze aanval vormde aan de andere zijde van het zg. „bewegelijke” front der Duitschers, de strategische aanvulling van het groote Engelsche offensief, waarover later.

Ook wat deze geweldige poging tot doorbreking betreft, welke tot den 21sten April voortduurde, toen ook hier de eerste gevechtspauze intrad, kan ik kortheidshalve volstaan met eene verwijzing naar de schets, waarop, de verklaring raadplegend, de door de Franschen bereikte resultaten, inzonderde de door hen behaalde terreinwinst betreft, gemakkelijk zijn na te gaan.

Is op evenbedoelde schets tot in detail te zien, hoe ver de Franschen hun tegenstanders terugdrongen, bijgaande overzichtskaart toont ons den samenhang, eenerzijds tusschen het Zuidelijk gedeelte van het hiervoor genoemde „onbewegelijke” front der Duitschers, hetwelk intusschen vaster dan ooit is geworden, met het zooeven beschreven aanvalsvak; anderzijds met de linie in Champagne, in de Argonnen en om Verdun. Een en ander moge er toe bijdragen de beteekenis van den Franschen aanval, juist op dit gedeelte van het front beter te doen uitkomen.

Op de overzichtschets treedt de volle uitgestrektheid van het terrein, waarop het eerste groote Fransche offensief van 1917 plaats had aan den dag.

Behalve een aanmerkelijke terreinwinst, vooral ten N. van de Aisne, viel ook den Franschen een enorm aantal gevangenen, 20.000 man, in handen en vermeesterden zij ruim 100 kanonnen. Daarmede is echter, ook wat dezen slag betreft, alles gezegd. Tot een doorbreking, welke, zooals uit alles blijkt, bepaaldelyk in de bedoeling lag, kwam het niet, terwijl vooral op het vak Berry au Bac—Rheims de gestelde doelen op verre na niet werden bereikt. In het algemeen was het bevel om, het kostte wat het wilde, tot aan en over de Suippe door te dringen, doch men slaagde er slechts in het Aisne-Marne-kanaal enkele KM. in N. O. richting te overschrijden.

Tot hoever dit gelukte is op de detailschets te zien. Welke de eigenlijke opzet van het Fransche aanvalsbevel voor dit vak was, blijkt uit bijgaand schetsje, waarop de uiteinden der pijlen, die de aanvalsrichtingen bepalen, de punten aangeven welke men wilde bereiken. Het behoeft dus geen nader betoog, dat de Franschen vooral hier werden teleurgesteld. Op heel het front waren hun verliezen buitengewoon zwaar, zoodat de terreinwinst duur werd gekocht.

Op den 25sten April toen de tweede slag van Atrecht was geëindigd, welke den 23sten te voren, dus na een gevechtspauze van 10 dagen en onmiddellijk na het luwen van het eerste Fransche offensief met het gewone roffelveuur was begonnen, kon de stand der krijgsverrichtingen aldus worden geteekend.

De slag aan de Aisne van 15 tot 21 April was, inzonderde de daar-

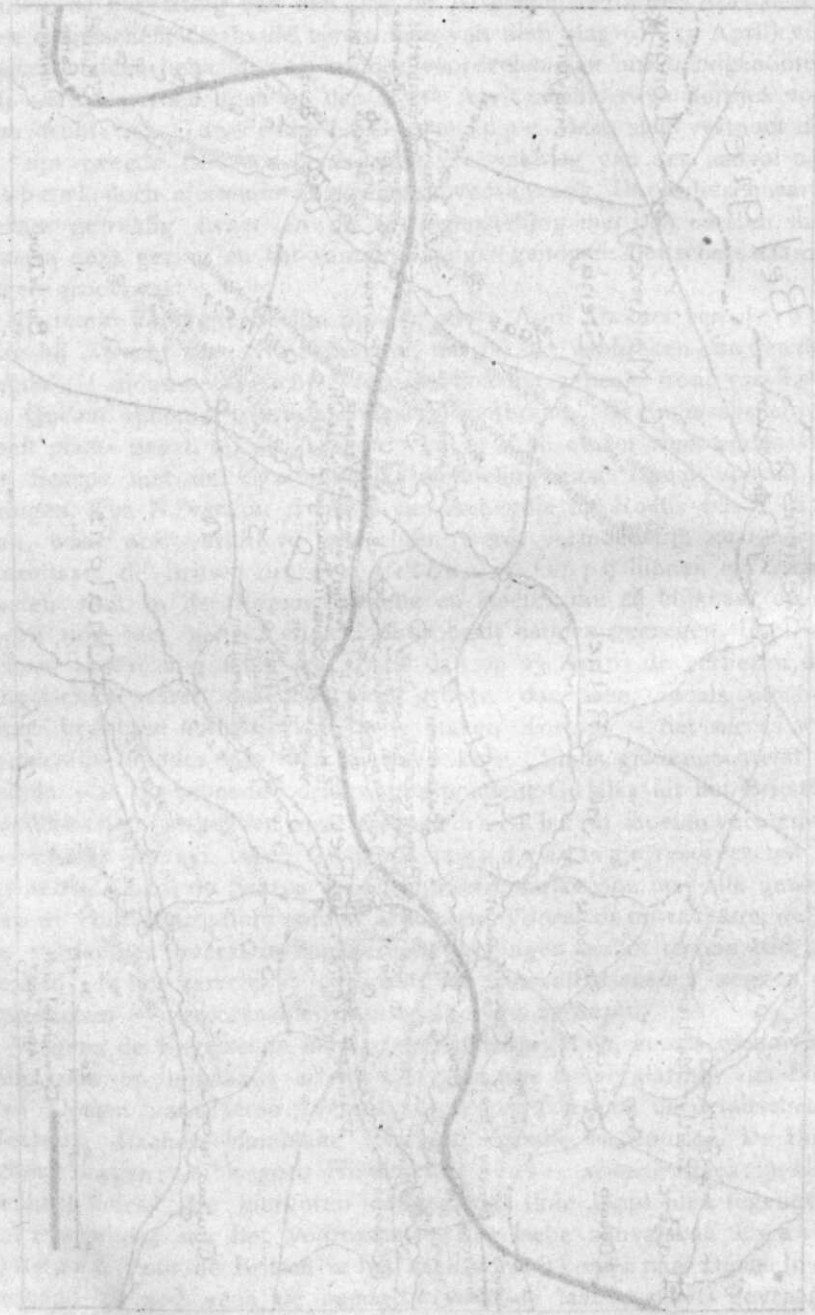
mede door de Franschen beoogde resultaten betreft, duchtig tegengevallen, de hervatting van den slag bij Atrecht op den 23sten April bracht den Engelschen, die in de eerste fase van dien slag (9—15 April) veel succes hadden behaald, nog minder voordeelen dan hun bondgenooten. Zij vermeesterden toch op den 23sten April slechts twee dorpjes vóór hun front: n.l. Gavrelle en Guémappe. Deze slag vertoont dus in zijn tweede fase een belangrijke verzwakking van den aanval als geheel, doch niettemin nog eenigen vooruitgang. De verliezen waren echter geweldig zwaar en dit in tegenstelling met den eersten slag, waarin deze gering en het aantal gevangen genomen Duitschers daarentegen groot was.

Niettemin kondigde Berlijn op den 28sten April alweder een derden slag bij Atrecht aan. „Na roffelvuur, dat bij het aanbreken van den dag begon — aldus het bericht — is op bijna het geheele front van Loos tot Quéant opnieuw „de infanterieslag” ontbrand.” De Engelsche aanval heeft plaats gehad op een breedte van 30 K.M. en ter weerszijden van de Scarpe met de klaarblijkelijke bedoeling naar Douai vooruit te dringen. Ten N. van dit riviertje van Acheville tot Roeux ten Z. daarvan, waar ook verbitterd gevochten werd, vermoedelijk tot Quéant. Resultaat: de Britten drongen Arleux en Oppij binnen en kregen vasten voet in de dorpen Gavrelle en Roeux, die zij blijkbaar op 23 April nog niet geheel en al in hun bezit hadden gekregen. De Duitschers boden nóg feller weerstand dan op 23 April; de verliezen der Engelschen waren daardoor veel grooter dan toen, zooals uit hun eigen berichten duidelijk valt op te maken. Kortom — het succes was aanzienlijk minder dan den tweeden keer. „Sinds gisterenochtend — seinde o.a. de bekende oorlogscorrespondent Gibbs uit het Britsche hoofdkwartier — hebben onze troepen héél hard moeten vechten op moeilijk terrein tegen 's vijands standvastige reserves ten N. en ten Z. van de Scarpe geconcentreerd, welke ons met alle geweld van de Hindenburg-linie wilden afhouden. Vooral de mitrailleurs, welke de verdediger overal in flankerende stellingen in het terrein had genesteld — het terrein is „verpest met mitrailleur-nesten” zeggen de Engelschen — veroorzaakten hun wanhopige verliezen.

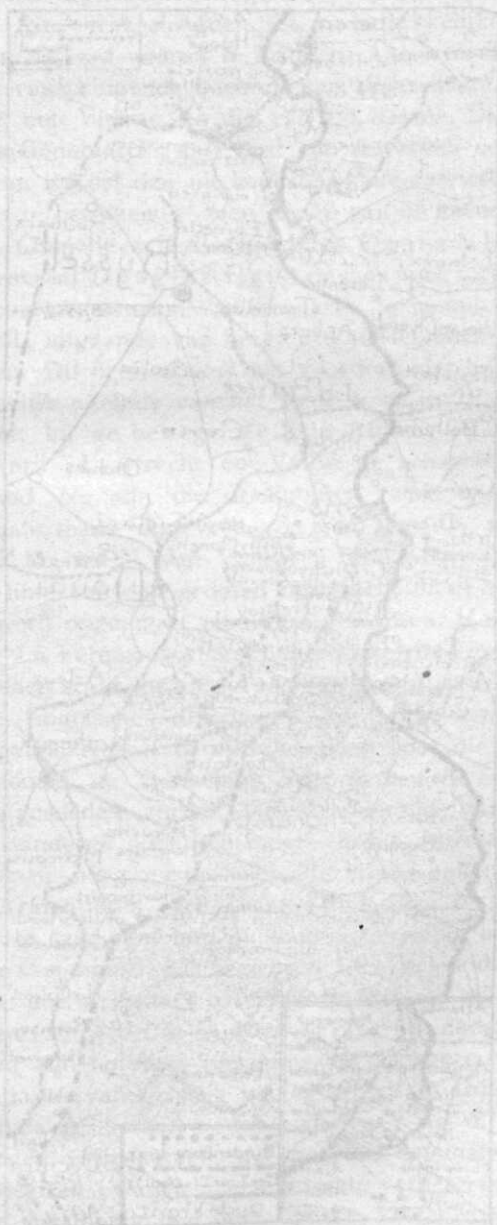
Volgens de Engelschen loopt de Hindenburg-linie, zooals men overigens ook op bijgaande schets kan zien (zie de verklaring) van Billy (ten Oosten van Hénin Liétard), Drocourt (zie ook de detailschets), Nevreuil, Biaches, Hamblain, Recourt, Baraille en Bourlon. De Duitschers zeggen: „er is geen Hindenburg-linie, al onze linies zijn Hindenburg-linies.” De hiervoren aangegeven linie loopt juist tegenover en evenwijdig aan het voornaamste Engelsche aanvalsvak Lens — Quéant. Voor de Britten is het zaak vooruit komen naar Douai. In dit verband zij nog eens de aandacht voor de laatste schets gevraagd, waarop héél het „actieve” front der Engelschen tusschen Yperen en St. Quentin staat aangegeven. Verwijzend naar het door mij zwart getinte reeds veroverde gebied, vestig ik de aandacht op de lijn van

Map of the Eastern Highlands of the Mountains of the Great Divide, showing the St. Lawrence, Ottawa, and Saginaw Rivers, and the route of the New York and Ontario Railway.

hoogst belangrijke spoorwegknooppunten R i j s s e l — D o u a i — K a m e r i j k als naaste strategische doel van het Britsche Opperbevel. Tegenover Rijssel ligt de bekende bocht van Armentières, waarin de Engelschen in 1914 erin slaagden tot op betrekkelijk korten afstand, ± 15 K.M., van de stad vooruit te dringen. Aan weerszijden liggen de in hun front terugspringende bochten van Wijtschaete, ten Z. van de beruchte bocht om Yperen en die van La Bassée. Dit is het gebied, waarop destijds Generaal F r e n c h al zijn aanvallen concentreerde bij zijn pogingen om Rijssel dán uit het Noord-Westen, dán uit het Westen of Zuid-Westen te bereiken — men denke aan de gevechten bij Armentières, Neuve — Chapelle en La Bassée. Doch F r e n c h bereikte zijn doel niet, nu is Generaal D o u g l a s H a i g de man; ook hij beproeft Rijssel, het grootste spoorwegcentrum van Frankrijk te nemen, doch langs een omweg, door n.l., uitgaande van het front Lens — Quéant, te pogen Douai te vermeesteren. Dit heeft tevens het voordeel, dat hij aangrijpt daar, waar het Zuidelijk uiteinde van het vaste front in Vlaanderen, Artois Picardië aansluit bij de bewegelijke linie Atrecht — Vaillij en waarvan dus vóór 9 April j.l. Atrecht en Vaillij de scharnierpunten konden worden genoemd. Nu zijn die draaipunten reeds ontwricht, want de Engelschen staan thans ongeveer 10 K.M. ten O. van Atrecht, de Franschen 6 K.M. ten N. van Vaillij en de z.g. bewegelijke linie der Duitschers, de linie van den grooten terugtocht uit de bocht van Noyon, is naar reeds werd opgemerkt muurvast geworden. Hoe konden anders St. Quentin en La Fère voor welker buitenwijken de Engelschen en Franschen nu al weken staan, nog altijd aan hun aanvallen weerstand bieden?

Wanneer de Engelschen Douai (en Kamerijk) hebben, is het hun eenerzijds mogelijk Rijssel te overvleugelen door die stad van Douai te isoleeren, zoodat de Duitschers haar moeten ontruimen, willen zij daar niet afgesneden worden, terwijl anderzijds dan door het bezit van Rijssel Vlaanderen door hen moet worden ontruimd en daarmede alle gevaar, dat zij n o g e e n s met alle kracht zullen beproeven van Rijssel over Armentières recht naar Calais door te stooten en aldus hun operatiën te land met hun duikbootenaanvallen in het Nauw van Calais te doen samengaan, zal bezworen zijn. Want dáárvan kan men wel zeker zijn: het oog van v o n H i n d e n b u r g blijft op Calais gericht en wanneer zijn troepen in Noord-Frankrijk, nadat het strategisch e v e n w i c h t zal zijn hersteld, nog eens het vroegere o v e r w i c h t herkrijgen, zal hij daarvan gebruik maken om de in 1914 mislukte doorstoot naar Calais te herhalen. Intusschen — op dit oogenblik kan hoogstens worden aangenomen, dat het ten ongunste der Duitschers verbroken strategisch evenwicht eenigermate verbetert; van een o v e r w i c h t is echter voorloopig nog geen sprake, zoolang door de geallieerden aan de Duitschers de rol van verdedigers blijft opgedrongen.

Op den derden Engelschen aanval ter weerszijden van de Scarpe op 28 April j.l. is den 30sten April weer een Fransch offensief gevolgd.

Doch ook hier gaat het „diminuendo”. Het was een plaatselijke

aanval, die in een telegram van het Wolff-bureau d.d. 1 Mei aldus werd beschreven:

„Op 30 April mislukte een nieuwe groote aanval in Champagne, die door het zwaarste geschutvuur was voorbereid. Inleidende aanvallen tegen den Mont Haut en den wigvormigen berg werden alle bloedig afgeslagen.”

Wat is hier de kwestie? Ten Z. van de linie Beine—Moronvillers strekt zich een dichtbegroeide heuvelreeks uit. Daartoe behooren de Mont Haut, de z.g. Wigvormige berg, de Mont Cornillet en het massief (d. w. z. bosch) van Moronvillers. In deze streek ligt halfweg Beine—Moronvillers het dorp Nauroy en ten Z. van Moronvillers het dorp Prosnes, ook deze dorpen brandpunten van den hier gevoerden strijd. Het aanvalsfront was dus ongeveer 5 K.M. breed, zoodat het wel wat overdreven is van een „nieuwen slag” in Champagne te spreken.

De geheele linie, zooals zij blijktens den datum op de schets op 21. 4. '17 (zie de verklaring) daarop werd aangegeven, bleef — tot den werkelijk-tweeden slag, die op den 5^{den} Mei losbarste, echter alleen op het front ten N. van de „Chemin des Dames” — het tooneel van voortdurende plaatselijke gevechten. In de telegrammen tusschen 21 April en 4 Mei ontmoeten wij steeds weer de namen: Nanteuil la Fosse, Sancy (halfweg Nanteuil—Jouy), Ostel, Braye, Cerny, Hurtebise. Derhalve bleek daaruit dat de „Chemin des Dames” van Vauxaillon langs het fort Malmaison, Cerny en Craonne tot Corbeny meer en meer de scheidingsweg vormde tusschen Duitschers en Franschen. Al dien tijd heeft op dit front het artillerievuur, bij tijd en wijle aanzwellend tot roffelvuur, gedonderd, zonder dat het tot een werkelijk groote voortzetting van den slag, die 20 April eindigde, kwam. De zware verliezen, welke de Duitschers daarin hun tegenstanders op een front van 60 K.M. door hun hardnekkigen weerstand berokkenden en waarbij zij zelve een zeer groot aantal gevangenen verloren, hadden hun uitwerking niet gemist. Dit bleek ook uit de geruchten, welke begin Mei werden vernomen als zou Generaal Nivelle van het opperbevel zijn ontheven en door Generaal Petain, de succesvolle verdediger van Verdun, zijn vervangen.

Volgens andere geruchten zou Generaal Petain, aan wien als hoofd van den Generalen Staf een uitgebreide bevoegdheid wordt toegekend, het toezicht op Nivelle's handelingen moeten houden. Hoe dan ook, de indruk is gewekt alsof Nivelle, die in zijn eersten strategischen slag in tegenstelling met zijn voorganger Joffré te kwistig met het vooral in Frankrijk verre van onuitputtelijke soldatenmateriaal schijnt te hebben omgesprongen, eenigszins onder voogdij is gesteld. Die maatregel zal er niet toe bijdragen om de tot dusverre uitgebleven groote resultaten te bereiken.

De tweede aanval der Franschen op 5 Mei, hoewel op den 3^{den} Mei alweer voorafgegaan door den vierden aanval der Engelschen ter weerszijden van de Scarpe, zal hier eerst worden besproken.

Den 5^{den} Mei meldde Berlijn in het officieele avondbericht: „Op de hoogten ten N. van de Aisne is een nieuwe slag ontbrand.” Op 6 en 7

Mei kwam een stroom van berichten los, die in hun enorme uitgebreidheid heel wat deden verwachten.

Het gebeurde komt feitelijk hierop neer: (vergelijk de groote detail schets van het gevechtsterrein aan de Aisne en in Westelijk Champagne). Na een dagenlange voorbereiding van de artillerie, welke ten laatste steeg tot een alles overtreffend concentrisch granaatvuur, dat de voorste Deutsche linie volledig verwoestte, gingen de Franschen op den 5^{den} met ettelijke legerkorpsen tot den stormaanval over op den langgerekten heuvelrug, welke zich van Vauxaillon tot aan het dorpje Chevreux een KM. t. O. van Craonne ten N. van de Chemin des Dames uitstrekt en die vanaf het fort Malmaison aan de Noordzijde door het dal der Lette of Ailette wordt begrensd. Dit front is 35 KM. breed. Op de Zuidelijke helling en den afgeplatten kam van dien rug, golfde de strijd met wisselend succes heen en weer, aan beide zijden werden zware verliezen geleden en de uiterste krachtsinspanning zoowel in den aanval als in de verdediging ten toon gespreid. Gehuchten als Baseule, Mengeau, Noyère, de hofsteden Royère en Malval op den Westelijken vleugel, de Winterberg ten O. van Craonne en het plateau tusschen Cerny en Craonne — dit dorp hadden de Franschen reeds den 4^{den} Mei in een plaatselijken aanval genomen — waren brandpunten van fellen strijd. Ten slotte bleef de Zuidelijke helling van het plateau en de kop van den Winterberg in het bezit der Franschen en werden de verdedigers over den kam naar de Noordelijke helling teruggedreven. De kam zelve, onhoudbaar als hij was door het krachtige vuur, dat hem van weerszijden bestreek, kon door geen van beide partijen worden bezet en bleef dus „Niemandslanđ”, zooals de Engelschen dit in een dergelijk geval noemen. De terreinwinst der aanvallers kan dus worden bepaald door een lijn halfweg tusschen de „Chemin des Dames” en de Lette en bedraagt derhalve ongeveer één KM. In het Westen konden zij niet verder doordringen dan tot de linie fort Malmaison-Allemant-Noordrand Vauxaillon. Daaruit blijkt hoe gering hun succes bij den tweeden aanval is, vergeleken met de resultaten van den eersten slag.

Trots een ongehoord munitieverbruik en het inzetten van reusachtige strijdkrachten zijn de Franschen er niet in geslaagd het Deutsche front te doorbreken en is dus ook hun tweede offensief, afgezien van een onbetekend tactisch succes, in strategisch opzicht mislukt.

Ten slotte de vierde slag aan de Scarpe op 3 Mei j. l. het vierde groote offensief der Engelschen binnen vier weken tijds, hetwelk al evenmin tot het beoogde resultaat, eene doorbreking van 's vijands linie, heeft gevoerd, al geven de Britten dan ook hoog op van de tactische voordeelen, welke zij daarin hebben behaald.

In het voorgaande zijn de slagen ten O. van Atrecht in het vak Lens—Quéant van 9—13 April, van 23 April en 28 April beschreven. Het officieele Engelsche avondbericht van 3 Mei luidde: „Wij drongen in een stuk der „Hindenburglinie” ten W. Quéant door; maakten vooruitgang in de buurt van Cheresij en bemachtigden Fresnoij met de ter

weerszijden daarvan gelegen stellingen over een frontbreedte van 3 KM." De Duitschers, die op denzelfden datum alleen berichtten: „aan het front bij Atrecht is een nieuwe poging tot doorbreking der Engelschen onder de zwaarste verliezen mislukt" — de gewone formule dus — erkenden op den 4^{den} Mei, dat de Engelschen de puinhoopen van Fresnoij waren binnengedrongen en dat een deel van hun loopgraven bij Bullecourt in handen van den vijand was gebleven. Tot dien vooruitgang en tot een groot aantal gevangenen bleef echter ook het succes der Britten beperkt, hetwelk zij met geweldige verliezen hebben betaald.

In dezen vierden slag, door de Duitschers ten onrechte een hernieuwde nederlaag van hun hardnekkig doorzettende vijanden genoemd, waren Fresnoy, Oppij, Cheresy en Bullecourt, alsmede de reeds tevoren door de Engelsche vermeersterde dorpjes Gavelle en Roeux de brandpunten van een worsteling, die zoo mogelijk de daaraan voorafgaande slagen in felheid overtrof.

Hoe verwoed en hardnekkig daarin aan beide zijden is gevochten, blijkt wel uit de omstandigheid, dat een windmolen ten N.O. van Gavelle acht keer van bezitter wisselde alvorens definitief in handen der aanvallers te blijven. Hoe bloedig de verliezen der Britten waren blijkt uit hun uitlating, dat sommige steunpunten „letterlijk met machinegeweren verpest waren."

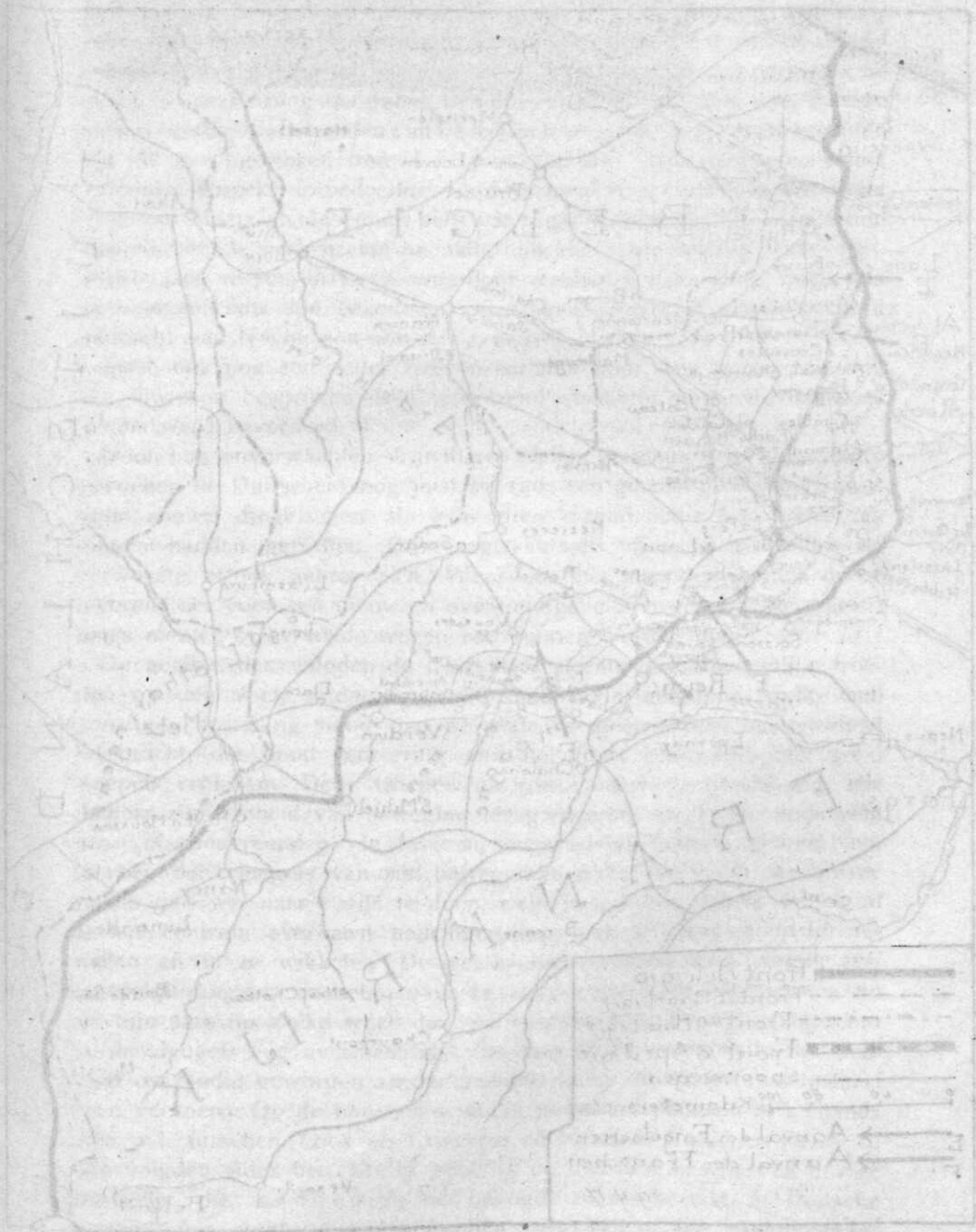
Inderdaad alleen reeds de mitrailleurs, in den Russisch-Japanschen krijg wegens hun vernietigende uitwerking de „duivelsgieters" van den Oorlog genoemd en vooral in de hier besproken slagen met buitengewone hoeveelheden door de Duitschers bij hun verdedigende gevechten gebezigd, hebben tienduizenden slachtoffers op hun geweten.

Op den 7^{den} Mei berichtte Berlijn in het avondbericht: de vierde slag bij Atrecht is geëindigd en heeft den Engelschen ondanks den geweldigen inzet van menschen en materieel op een front van 30 KM. geen ander voordeel opgeleverd dan de puinhoopen van het dorp Fresnoy ten N. van de Scarpe. Wel zeer gering is dus het resultaat hier behaald, te meer, omdat de Duitschers Fresnoij den 8^{en} Mei hernamen, zoodat als inleiding van het strategisch overzicht, hetwelk ik hier tot besluit laat volgen, alles samenvattend kan worden verklaard, dat de aanvallen der Engelschen en Franschen steeds verminderende resultaten hebben opgeleverd. Daardoor is welhaast het strategisch evenwicht, hetwelk in de eerste maanden van dit jaar ten ongunste der Duitschers was verbroken, hersteld en dreigt de strijd op het hoofd-operatietooneel als reeds zoovele malen, ook ditmaal op het doode punt te geraken.

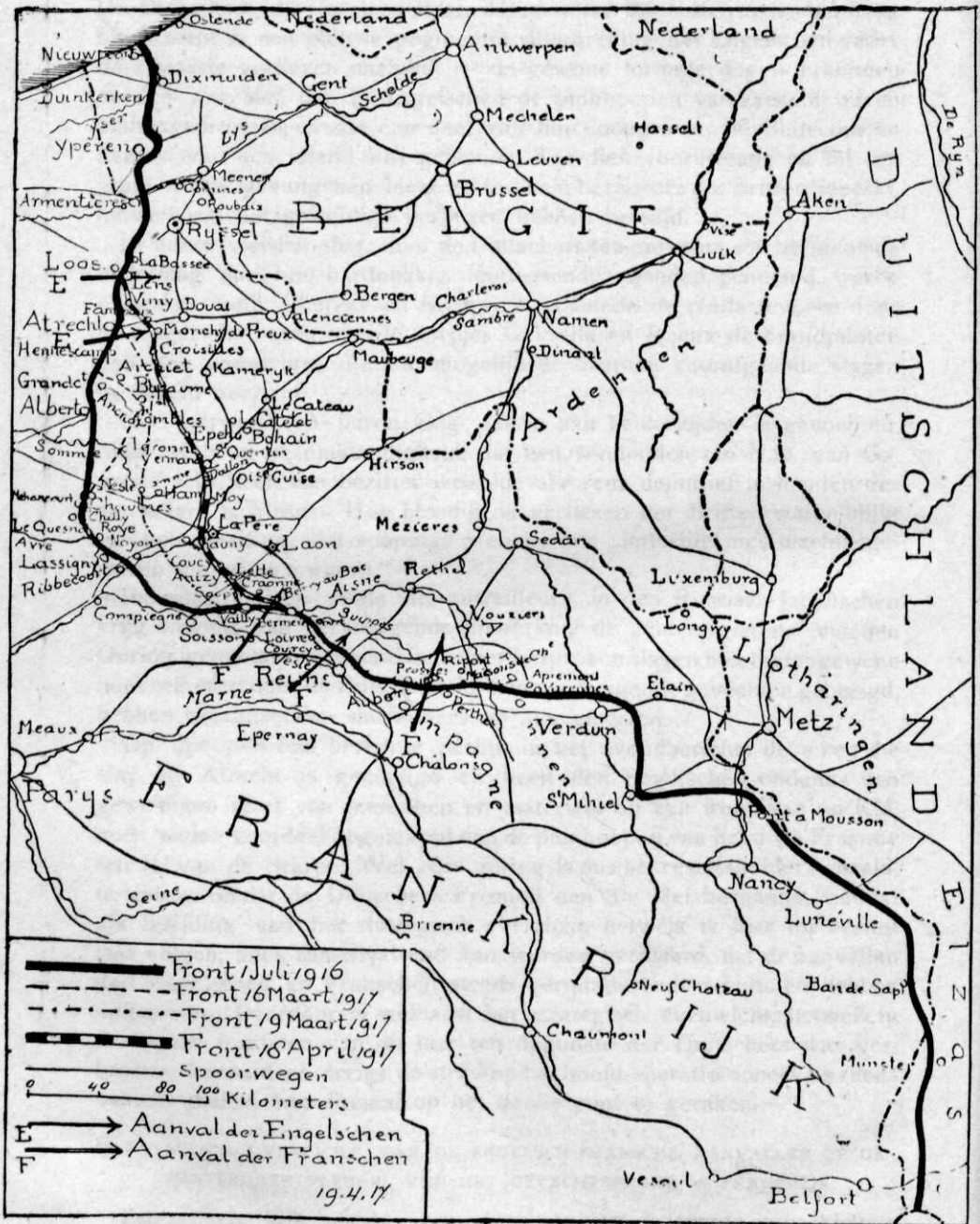
STRATEGISCH OVERZICHT VAN DE ENGELSC-FRANSCH AANVALLEN OP DEN WESTELIJKEN VLEUGEL VAN HET GEVECHTSFRONT IN FRANKRIJK.

Een enkele blik op de overzichtschets van de groote gevechtlinie op het Hoofdoperatietooneel geeft ons een denkbeeld van de strategische gedachte, welke ten grondslag kan liggen aan de gezamenlijke aanvallen der Engelschen en Franschen op de Westelijke helft van dat

Lusitania, a Roman province in the southwestern part of the Iberian Peninsula, was established in 18 BC. It was named after the Lusitanians, a Celtic people who lived in the region. The province was bounded by the Atlantic Ocean to the west, the Mediterranean Sea to the south, and the Tago River to the east. Major cities in the province included Bracara Augusta (modern Braga) and Conimbriga (modern Coimbra). The province was an important part of the Roman Empire, and it was one of the most densely populated regions in the west.

front. Onder aanteekening, dat het actieve deel dier linie sinds het tijdstip, waarop ik deze schets teekende (19 4. '17) nog eenige nauw merkbare veranderingen in het voordeel der geallieerden heeft ondergaan — o. a. is Craonne den 4^{den} Mei j.l. genomen — zij verwezen naar de plaats en de richting der pijlen. Deze wijzen op de aanvallen juist op die vakken, welke als uiteinden van de frontmuren, welke nog ter weerszijden van het teruggeweken front Lens—St. Quentin—Atrecht bleven staan.

Daaruit spreekt de bedoeling om de draaipunten, van het in de tweede helft van Maart en de eerste helft van April nog bewegelijk front (zie de stippellijnen) te verbrijzelen en aldus ook de vaste aangrenzende frontvakken tot wijken brengen, waardoor meerdere uitbreiding, doch dan gedwongen, aan den bekenden vrijwilligen aftocht der Duitschers uit de bocht van Noyon zou worden gegeven.

Doch ook nog een ander streven zat hier voor, een poging die met het hiervoor besproken doel uitnemend strookte, omdat dit daardoor tevens werd bevorderd.

Door hun onverwachten, vrijwilligen aftocht tusschen Atrecht en Vailly ontweken de Duitschers nog juist bij tijds een geweldig offensief, waarvoor zoowel Engelschen als Franschen maandenlang hun voorbereidingen hadden getroffen. De terugtrekkende vijand liet een breede verwoeste strook achter zich. Weer zou het maanden moeten duren alvorens het voor een nieuw en overweldigend offensief noodige geschut langs nieuwe of herstelde wegen zou kunnen worden opgevoerd.

De geallieerden volgden de Duitschers slechts met bewegelijke troepen op den voet, totdat zij stand hielden in een linie, welke hun gunstiger opstelling bood dan de oude, hetgeen tevens het voordeel meebracht, dat door verkorting van het front een aanzienlijk getal troepen vrijkwam. Deze troepen nu zou von Hindenburg, die immers zijn vrijheid van beweging terugwenschte om in het open veld den „Manoeuvreslag” te leveren, ongetwijfeld hebben gebruikt om op een der vleugels van zijn bewegelijke front, hetzij een stoot naar Calais dan wel naar Parijs te doen, wellicht ook om, mocht de vijand in het centrum overhaast nadringen, hem van de vleugels uit te omvatten en in te wikkelen. De geallieerden hebben dien valstrik vermoedelijk doorzien en lieten von Hindenburg overigens geen tijd om zijn plan op welke wijze dan ook te volvoeren. Terwijl hun geschut op de vleugels nog overmachtig in stelling stond, werd de in het Centrum verbodig geworden zware artillerie langs de transversalen daarheen overvoerd. Op de bovendien meest kwetsbare plaatsen in 's vijands linie, n.l. tusschen Loos en Croisilles en tusschen Vailly en Berry au Bac volgden aldus betrekkelijk spoedig de hiervoor beschreven hevige aanvallen, die, hadden zij het beoogde succes bereikt, de Deutsche linie in drie stukken zouden hebben gebroken of den vijand althans zou hebben genoodzaakt tot de lijn Douai—Kamerijk eenerzijds, Laon—Rethel anders en vervolgens op de linie Rijssel—Valenciennes—Hirson—Mézieres—Verdun terug te gaan. Men bedenke hierbij, dat deze

plaatsnamen en lijnen slechts worden aangegeven om de gedachten te bepalen. Ik bespreek hier slechts mogelijkheden die zich hadden kunnen voordoen, indien het Engelsch-Fransche offensief inderdaad in strategischen zin succes had gehad. Dit nu is, naar de toestand zich op heden 10 Mei, den datum, waarop ik mijn laatste overzicht in dit tijdschrift sluit, laat aanzien, geenszins het geval. Uit het voorgaande is genoegzaam gebleken, dat slechts resultaten van plaatselijke dus tactische beteekenis zijn bereikt.

Het z.g. bewegelijke front is inmiddels vast geworden, minstens even vast als de aangrenzende linies. De overmacht die de geallieerden aanvankelijk op de overgangsvakken bij Atrecht en Vailly bezaten heeft uitgewerkt. Wat wij ten O. van Atrecht, ten N. van de Aisne in de laatste vier weken hebben zien gebeuren was slechts de uitwerking van twee door een grooten afstand gescheiden partieele aanvallen, die het echter niet tot gelijktijdige samenwerking konden brengen.

Dit blijkt uit de data: 9-13 April, 23, 28 April en 3 Mei wat de Engelsche; 16-21 April, 30 April en 5 Mei wat de Fransche aanvallen betreft. Op dit beperkte front bleek een gezamenlijk offensief niet mogelijk, om van de welbekende „gezamenlijke actie op alle fronten, niet eens te spreken. Daarvan was in dezen tijd zelfs geen kwestie. Nooit is het rustiger geweest in Rusland, Roemenië, Macedonië en Italië, dan in de achter ons liggende maanden. De Duitschers hebben het waarschijnlijk juist aan deze omstandigheid te danken, dat de toestand in Frankrijk, die in de tweede helft van April voor hen zoo bedenkelijk was, nu weder aanmerkelijk is verbeterd. Niet alleen konden zij, de niet bedreigde fronten ontblootend, hun troepen op het Hoofdoperatietooneel zoodanig versterken, dat zij 's vijands overmacht tenslotte geheel in bedwang hielden, doch doordat de Franschen en Engelschen niet gelijktijdig aanvielen, konden zij naar behoefte hun reserves uit Frankrijk van de Aisne naar Atrecht en omgekeerd verplaatsen. Het dichte spoorwegnet in Noord-Frankrijk maakte dit zeer gemakkelijk, de afstand was betrekkelijk klein. Voor een legerleiding, die een zoodanig troepenvervoer in vroegere stadia van den oorlog zoo vaak van Oost naar West had geleid, was dit niet moeilijk. Aldus is nu tegen het midden van Mei, een toestand van strategisch evenwicht ontstaan, die het onmogelijk maakt te voorzien, wanneer de oorlog zal eindigen. Op de vraag hoe hij zal eindigen, blijf ik antwoorden als een „partie remise" althans in militairen zin; op de vraag, waardoor hij zal eindigen, antwoord ik evenals aan het eind van mijn vorig overzicht: door den invloed der arbeidersklasse en der revolutionairen, welke de regeeringen der Entente, nu de operatiën opnieuw zijn vastgelopen, zullen dwingen op redelijke voorwaarden met de Centralen tot een vredesvergelijk te komen. En hiermede neem ik bij het einde van het voorjaarsoffensief 1917 voor goed afscheid.

Militair politiek Maandoverzicht.

(Afgesloten 23 Mei 1917.)

NEDERLAND. Onze scheepvaart had een maand van betrekkelijken voorspoed. Op 2 Mei kwamen 15 schepen met graan en veevoeder hier aan, die door de Engelschen waren losgelaten, zonder dat zij door de Duitschers waren getorpedeerd; de Engelsche regeering nam ook daarna een meer tegemoetkomende houding aan, waardoor nog meer schepen uit Amerika te verwachten zijn. Minder goed gaat het met de visscherij; in IJmuiden en Vlaardingén ligt de visschersvloot stil, daar de Deutsche marine zich niet hield aan de waarborgen voor de veiligheid, door of vanwege de Deutsche Regeering gegeven. Daarentegen heeft de Deutsche regeering schadevergoeding aangeboden, voor den in den zomer van 1916 getorpedeerden treiler Geertruida Sch. 103 en het „aangeschoten” s.s. Leda.

In aansluiting aan het Witboek, heeft Minister Loudon mededeeling gedaan aan de Kamer over eene notawisseling met de Fransche regeering, aangaande de kwestie der bewapende händelsschepen.

Het protest van den Franschen en den Italiaanschen gezant in de zaak-Schröder, (zie vorig maandoverzicht) blijkt volgens mededeeling van den minister neer te komen op een protest tegen enkele zinsneden uit het requisitoir van den procureur-generaal van het Haagsche Hof. In zijn antwoord gaf de minister te kennen, dat hij enkele door hen uit een persverslag aangehaalde uitlatingen van dien procureur-generaal, welke een er oorlogvoerenden aanstoot konden geven, betreurde, maar dat er naar zijne meening voor de regeering, die, gelijk de gezanten wisten, hier te lande zich geenszins inlaat met de wijze van behandeling van rechtszaken, in gevallen van het onderhavige geen termen bestonden om bijzondere maatregelen te nemen; dat hij intusschen zijn ambtgenoot van Justitie met het vorenstaande in kennis zou stellen.

De minister veroorloofde zich hieraan toe te voegen, dat hem uit een door den procureur-generaal overgelegd verslag van het door dezen gesprokene is gebleken, dat de gewraakte uitlatingen, in het verband, waarin zij gedaan waren, de perken der onzijdigheid niet te buiten gingen.

Tengevolge van het aannemen in de Kamer van de motie-Marchant, strekkende de landstormjaarklasse 1908 pas op te roepen na de militielichting 1918, is minister Bosboom afgetreden. De minister van marine neemt ad interim de portefeuille van oorlog waar.

De Grondwetsherziening is in de Eerste Kamer aangenomen, de

ontbinding der beide Kamers van de Staten-Generaal zal in de volgende maand geschieden.

Door een geografische vergissing is Zierikzee het slachtoffer geworden van een vliegeraanval, waarbij een aantal bommen van Engelsch maaksel op de stad is gestrooid. Er is groote materieele schade aangericht; drie menschen werden gedood. De Engelsche regeering heeft in deze eene gedragslijn gevolgd, die pijnlijk op de behandeling van het Tubantia-geval door de Duitsche regeering gelijk. Mogelijk is het natuurlijk, dat een van de andere geallieerden de schuldige is.

De Minister van Landbouw heeft een wetsontwerp ingediend, ter regeling van de werkzaamheden eener op te richten export-centrale.

In Amsterdam is het eerste nummer verschenen van een tijdschrift der Chineezzen in Nederland en koloniën, tevens orgaan van de Chineezzen-vereeningung Chung Hwa Hui. De redactie verklaart geen politieke actie te willen voeren, maar wel haar moreelen steun aan de Chineesche beweging te zullen geven.

BELGIË Een aantal Vlaamsche parlementsleden en intellectueelen heeft bij den Rijkskanselier geprotesteerd tegen het optreden van den Raad van Vlaanderen, en tegen elke inmenging van Duitschland in België's binnenlandsche aangelegenheden.

Het reliefwerk in België is hervat. In plaats van de vroegere Amerikaansche leiders van het Brusselsche bureau treden thans een Nederlandsche en een Spaansche leider op; nieuwe Spaansche en Nederlandsche leden der Reliefcommissie zullen over de bezette gebieden worden verdeeld. Zoo zijn er dus weer waarborgen, dat het werk op bevredigende wijze geschiedt. Het broodrantsoen is op 300 gram gebracht. De Belgische Regeering overweegt de oproeping van alle mannen van 35—40 jaar.

Generaal von Bissing, de overleden gouverneur, heeft een geschrift nagelaten, waarin hij er op aandringt niets van het veroverde gebied in België meer los te laten.

Generaal von Falkenhausen, de nieuwe gouverneur-generaal is te Brussel aangekomen.

Een deputatie van de Raad van Vlaanderen is bij hem op audientie geweest, om hem de wenschen en het doel van het Vlaamsche activisme uiteen te zetten.

Minister de Broquesville heeft in een interview verklaard, dat de Vlamingen na den oorlog, de Hoogeschool van Gent zullen krijgen, en er een gelijkstelling der beide talen zal komen.

LUXEMBURG. In Luxemburg heerscht eene kabinetscrisis. Minister Thorn heeft in de Kamer verklaard, dat de Regeering het vertrouwen van het volk niet meer bezat, en heeft het mandaat van de Regeering in handen van de Groot-Hertogin gelegd. Nadere bijzonderheden zijn niet tot ons doorgedrongen.

DUITSCHLAND. Helfferich heeft in de centrale commissie van den Rijksdag cijfers gepubliceerd over den duikbootenoorlog. Het resultaat had de verwachtingen met bijna 50 % overtroffen. Er is in de eerste maanden van den onbeperkten duikbootenoorlog 1.600.000 ton getorpedeerd, waarvan meer dan een millioen Engelsche scheepsruimte. Hij nam aan, dat ongeveer de helft van het neutrale scheepvaartverkeer door den onbeperkten duikbootenoorlog van Engeland verwijderd gehouden werd. De 1000 houten schepen van 3000 ton, die Amerika gaat bouwen, kunnen volgens hem pas in werking treden, als niets meer te redden valt. De invoer van Engeland was in Februari 1917 25 % minder dan het vorige jaar. Volgens berichten van Wolff zijn in Maart 450 schepen met 885.000 ton vernietigd, waarvan 345 vijandelijke met 689.000 ton (dus bijna 200.000 ton neutrale schepen) en 536.000 Engelsche. In April is 1.091.000 ton vernietigd, waarvan 180.000 ton neutrale en 664.000 ton Engelsche scheepsruimte. Engeland verloor in den oorlog 4.370.000 ton, d. i. 23 % van zijn geheele handelsvloot bij het begin van den oorlog. De Temps analyseerde een van de weekberichten van Wolff en kwam tot de conclusie, dat het 20 % overdreven was. Trouwens van vele getorpedeerde schepen is niet eens de naam, laat staan de tonnenmaat bekend.

In Duitschland baart de voorziening met levensmiddelen veel zorg. Batocki heeft in de Rijksdagcommissie voor levensmiddelenvoorziening gezegd, dat de invoer uit Roemenië kwalitatief niet veel beteekent, en er veel aardappelen bedorven zijn.

De eerste Meidag is rustig voorbij gegaan; stakingen zijn niet voorgekomen. Generaal Gröner, chef van het „Kriegsamt“ — dat aan het hoofd van de geheele oorlogsindustrie staat — heeft na het gebeurde in de vorige maand, alle stakingen in oorlogsbedrijven kortweg verboden, maar daarentegen arbeidersafgevaardigden doen opnemen in de levensmiddelen-bureaux, waar zij hunne klachten kunnen uiten.

De democratische strooming werkt nog voort en uit zich in de kiesrecht-eischen der sociaal democratische groepen in de verschillende landdagen. In Baden heeft minister von Busch verklaard, dat de regeering zich tegen de gewenschte hervormingen verzetten zou. Ook de Saksische regeering achtte den tijd voor kiesrecht hervorming nog niet gekomen. In Pruisen zal de voorgestelde kiesrechtwijziging tevens een nieuwe indeeling der districten meebrengen, waarbij de grootere zullen worden gesplitst en het aantal afgevaardigden vergroot. Ook zal de evenredige vertegenwoordiging worden ingevoerd.

De Grondwetscommissie uit den Rijksdag is 4 Mei bijeengekomen. Een groot aantal voorstellen tot wijziging kwamen in behandeling; o a werd de verantwoordelijkheid van den Rijkskanselier voor den Rijksdag gewenscht. Over de oorlogsdoeleinden wordt veel geschreven en getwist. De linksche partijen, waarbij ook de Christelijke arbeiderspartij, willen van alle annexatie en schadeloosstelling afzien; de conservatieven beschouwen dit als een onheil voor Duitschland, en wenschen

machtsuitbreiding. Van beide zijden heeft men getracht den Rijkskanselier voor zijn streven te winnen, en toen deze bleef zwijgen, hebben beide zijden een interpellatie in den Rijksdag ingediend, om den kanselier tot partijkiezen te dwingen.

Bethman heeft in den Rijksdag op 15 Mei de interpellatie van Scheidemann en Rösicke beantwoord, en heeft met een handige, maar weinig zeggende verklaring tusschen beide klippen weten door te zeilen en zich aan niets gebonden

In de pers wordt de strijd over de oorlogsdoeleinden voortgezet. Belangrijk is misschien, dat Prins Alexander von Hohenlohe zich in de Zürcher Zeitung tegen eene politiek keert, die op annexatie en schadeloosstelling is gericht en dat de Beiersche staatscourant in een artikel betoogt, dat schadeloosstelling niet noodzakelijk is, als de schepen en koloniën teruggegeven worden en grondstoffen tegen lagere prijs aan Duitschland worden geleverd. De Beiersche bladen beschouwen dit artikel als een resultaat van de reis van minister Hertling naar Weenen.

Daarentegen weert het onafhankelijk Comité voor een Duitschen vrede zich tegen de actie der socialisten. Ook het Comité van Christelijke arbeidersorganisaties heeft eene motie aangenomen, waarin oopen „Hindenburg-vrede” wordt aangedrongen. De Kölnische Volkszeitung omschrijft, wat met een „Hindenburg-vrede” bedoeld wordt; het is een vrede zonder annexaties, maar met behoud van het kolengebied van Briey, Antwerpen, de Vlaamsche kust en de Belgische koloniën.

In het Pruisische Huis van Afgevaardigden leden de conservatieven eene nederlaag, doordat de behandeling van de Fidei-commis-wet, die de bescherming van het grootgrondbezit beoogt, tot na het zomerreces wordt uitgesteld. De opheffing van de Jezuïten-wet door den Rijksdag werd door eenige Bondsstaten niet uitgevoerd, daar deze meenden het recht te hebben kerkelijke aangelegenheden geheel zelf te regelen.

Op de zesde oorlogsleening is voor 13 milliard mark ingeschreven. Er is veel deelname onder het volk geweest; van de 6.800.000 inschrijvingen waren er 3.800.000 onder de 200 mark. De opbrengst der zes oorlogsleeningen tezamen is thans rond 60 milliard mark.

Duitschland heeft weer eenige nieuwe vijanden te boeken: Guatamala, Bolivia, Liberia, Honduras en Nicaragua verbreken de diplomatieke betrekkingen.

De Rijksdag keurde eenige verdragen met Turkije goed.

OOSTENRIJK-HONGARIJE. Oostenrijk geeft steeds duidelijker te kennen, dat het den oorlog moede is. Het officieuse Fremdenblatt heeft zich vrij duidelijk voor een vrede zonder annexaties uitgesproken; ook de Hongaarsche Villag en de Reichspost, het orgaan der clericale socialisten, dringen op vrede aan. Deze groote vredesbereidheid heeft ontstemming verwekt in Duitsche conservatieve kringen. De reis van graaf Hertling, den Beierschen minister-president, naar Weenen

schijnt tot doel gehad te hebben dit streven een weinig te matigen, en de Oostenrijksche regeering tot doorzetten aan te sporen.

Opvallend is de wijze, waarop de 1 Mei-viering door de regeering is begunstigd. De Arbeiter-Zeitung had de Meidag-viering als betooging voor den vrede aangekondigd, en als symbool van den band met het proletariaat van andere landen, speciaal van Rusland. Alle binnenslandsche politieke wenschen zouden ditmaal buiten beschouwing blijven. De aangenomen moties drongen aan op spoedigen vrede zonder annexatie. De Zuid-Slavische soc.-democratische partij in Triëst heeft een groet aan de socialisten van Rusland gezonden. Ook de Journalisten-vereeniging te Boedapest is een vredesactie begonnen, door middel van de Internationale Persunie.

De ministerieele crisis in Oostenrijk is thans bijgelegd, daar de Duitsche ministers Bärnreither en Urban, en de minister van Galicië Bobrzynski hun ontslagaanvraag hebben ingetrokken. De Poolsche parlementaire club heeft echter eene motie aangenomen, waarin gezegd wordt dat zij de regeering niet zal kunnen steunen. Daardoor is de positie van Minister Bobrzynski weer onzekerder geworden. Minister Clam Martinitz heeft zich bereid verklaard, een wetsontwerp voor de afzonderlijke positie van Galicië in te dienen. Het Oostenrijksche parlement zal nu 30 Mei bijeenkomen, maar de regeering wil de parlamentsverslagen onder censuur stellen, waartoe de geheele pers geweigerd heeft mede te werken.

Graaf Tisza heeft aan graaf Moritz Esterhazy en graaf Stephan Bethlen van de Andrassy-partij, zetels in zijn kabinet aangeboden, maar deze hebben daarvoor bedankt. Laatste berichten melden dat het ministerie Tisza nu is afgetreden.

De Keizer heeft Tisza opgedragen, voorstellen in te dienen tot eene democratische uitbreiding van het kiesrecht. De Arbeiter-Zeitung vindt echter de hervorming, die Tisza daarop beloofd heeft, zonder betekenis en geheel een politieke schijnmanoeuvre. Het proces tegen Dr. Adler, den moordenaar van minister Stürghk, is geëindigd met diens ter dood veroordeeling. Het proces bracht merkwaardige onthullingen over het reactionaire bewind van den vermoorden minister-president.

Een 6de Oostenrijksche oorlogsleening zal uitgegeven worden tegen een rente van 5 $\frac{1}{2}$ %, eveneens een 6de Hongaarsche tegen een rente van 6%.

Volgens de Kriegs-correspondenz hebben de centralen tot nog toe 2874.271 krijgsgevangenen gemaakt, waaronder 27.620 officieren.

ITALIË. Het Giornale d'Italia verdedigt de politiek van Sonnino, en zegt dat het hem gelukt is de aanspraken van Italië op Klein-Azië en op de hegemonie in het Oostelijk deel der Middellandsche Zee bij de geallieerden door te zetten. In Rome is eene interparlementaire handelsconferentie samengekomen, waarop ook de Vereenigde Staten

vertegenwoordigd waren. Er is eene missie gezonden naar de Verenigde Staten onder Prins Udine, oudste zoon van den Hertog van Genua.

FRANKRIJK. Op de conferentie te St. Jean de Maurienne is volgens de couranten de invloedssfeer der verschillende mogendheden in Klein-Azië vastgesteld. Engeland, Frankrijk en Italië zouden samen Palestina bezetten, Italië zou Smyrna krijgen en de eilanden, Frankrijk Syrie tot Alexandrette en Engeland Mesopotamië.

Sindsdien is de 4^e interparlementaire conferentie op 5 Mei te Parijs bijeengekomen, waaraan Fransche, Engelsche en Italiaansche parlementsleden deelnamen. Over hunne besprekingen werd niets bekend.

In de Kamer werd weer druk geïnterpelleerd, over het jongste offensief, de voedingsmiddelenvoorziening, de organisatie van den militairen geneeskundigen dienst en over de slechte verdediging van Calais, zooals die bleek uit een torpedo-boot-raid van de Duitschers. De resultaten van het voorjaarsoffensief zijn niet evenredig aan de groote verliezen. Een gevolg daarvan is, dat generaal Nivelle in ongenade is gevallen. Eerst werd Pétain, de verdediger van Verdun, als chef van den generalen staf met bijzondere volmachten naast hem gezet; daarna is Pétain zelf opperbevelhebber geworden en heeft Nivelle het commando over een legergroep gekregen, terwijl Foch benoemd werd tot chef van den Generalen staf.

De Humanité voert eene campagne voor het aflossen van de 30.000 „poilus de Sarrail”, die in een ongezonde streek nog nimmer zijn afgelost.

In het land heeft men nog steeds met groot kolengebrek te kampen. De ingevoerde vleeschlooze avondmaaltijden hebben slechts een bezuiniging van 10% gegeven; daarom zijn vanaf 15 Mei twee vleeschlooze dagen per week ingevoerd.

De meerderheidspartij der Fransche socialisten verklaarde zich tegen herstel der Internationale, en tegen een vrede, die niet een rechtstreeksch gevolg ware van een verzoek der Middenstaten.

Reeds meermalen is er op gewezen dat de oorspronkelijke Fransche legerorganisatie de krachten van de natie te boven ging.

Op den duur kon eene inkrimping niet worden voorkomen.

Vele bataljons zijn sedert verleden jaar vermoedelijk van 4 op 3 compagnieën teruggebracht, terwijl de organieke sterkte der compagnieën zeker niet boven de 200 man komt.

Door de gevechtssterkte per divisie op 10.000 man terug te brengen, kon het aantal divisieën worden behouden, zoodat de totale gevechtssterkte van het Fransche leger in Frankrijk ca. 110 divisieën met 1.100.000 man, met de divisieën in Afrika en Saloniki waarschijnlijk 120 divisieën met 1.200.000 man wordt.

Gedeeltelijk is de vermindering mogelijk geweest door vermeerdering der artillerie en mitrailleurs, gedeeltelijk tengevolge van de uit-

breiding van het Engelsche leger. Dit leger telt op Franschen bodem thans ca. 60 divisiën van minstens 12 bataljons, overeenkomende met 80 Fransche divisiën Voegt men hier nu nog bij de 6 Belgische, 2 Russische en 2 Portugeesche divisiën, dan is de totale Entente-macht op het westfront gelijk te stellen met ongeveer 200 divisiën tegenover 150 Duitsche divisiën van ongeveer gelijke sterkte.

Nu het Fransche leger tot deze sterkte van 1.200.000 man is teruggebracht, kan ook in de aanvulling, die groot gevaar liep, voorloopig nog worden voorzien.

Toch zijn de oorspronkelijke verliezen te groot en de jaarlijksche aanvullingen te gering om de algemeene reserve te verbruiken, voor een niet spoedig gelukt offensief.

Zoodra bij een offensief de verliezen de jaarlijksche aanvulling der jonge manschappen overtreffen, is de kans zeer groot, dat de aanvallen op groote schaal voorloopig worden gestaakt.

Uit strategisch oogpunt moet de stamreserve bewaard worden voor de finale.

Met juistheid zijn de Fransche verliezen niet bekend. Zij kunnen slechts bij benadering worden vastgesteld. Uit de verschillende gegevens zijn de volgende cijfers het meest waarschijnlijk.

Tot 1 Mei 1917

a) Dooden	900.000 man
b) Gevangenen	370.000 „
c) Gewonden	2.500.000 „
Totaal	3.770.000 „

Zoodat als blijvende verliezen moeten worden geboekt, wanneer 60% der gewonden op den duur herstellen, $a + b + \frac{4}{10}c = 2.270.000$ man.

In de Milit. Spect. van April 1916 werd de totale weerbare bevolking geschat op 5.680.000 man. Uit bovengenoemde getallen blijkt, dat voor de berekening van de stamreserve van deze 5.680.000 man reeds 3.470.000 man (1.200 000 + 2.270 000) moet worden afgetrokken.

Er blijft dus, wanneer andere verminderinginvloeden buiten beschouwing konden worden gelaten, feitelijk eene gevechtsreserve van 2 210.000 man over.

Er moet echter rekening worden gehouden met de noodzakelijke grootere verplegingssterkte der divisiën. Deze verplegingssterkte per divisie is ongeveer 15.000 man; de zoeven genoemde gevechtsreserve van 2.210.000 man moet in de eerste plaats verminderd worden met

$$120 \times 5000 \text{ man} = 600.000 \text{ man.}$$

Verder komen de volgende verminderingen in aanmerking:

voor de troepen in de 2 ^{de} linie	200.000 man
voor de bemanning der oorlogs- en handelsvloot	200.000 „
voor de oorlogsnijverheid, mijnen, landbouw enz.	500.000 „
Totaal	1.500.000 „

Er blijft dan eene stamreserve van 710.000 man over, de zwarte en andere hulptroepen niet medegerekend. Ter beoordeeling van dit cijfer zij vermeld, dat men in Engeland rekent, dat, voor het ongestoord voortzetten van den oorlog, op elken man aan het front één man in de dépôts aanwezig moet zijn.

In aanmerking genomen, dat verscheidene cijfers van bovenstaande berekening bij benadering vastgesteld zijn, kan deze berekening dus niet volkomen juist zijn; toch geeft zij een indruk van den vermoedelyken toestand.

In elk geval blijkt hieruit, dat, wil men het Fransche volk niet doen verbloeden, de jaarlijksche verliezen moeten worden teruggebracht tot de jaarlijksche aanvulling, d. i. 200.000 man, hoogstens 300.000 man.

In Januari 1916 werden de verliezen opgegeven als volgt:

a) Dooden	800.000 man
b) Gevangenen.	300.000 „
c) Gewonden	1.400.000 „

Toen waren de blijvende verliezen:

$$a + b + \frac{4}{10}c = 1\ 660.000 \text{ man,}$$

zoodat in $1\frac{1}{3}$ jaar met twee groote offensieven de blijvende verliezen berekend kunnen worden op ruim 600 000 man.

Het volgende groote offensief zal dus in het belang van het Fransche volk moeten worden uitgesteld tot 1918, tenzij door gemeenschappelijke krachtsinspanning de laatste troeven worden uitgespeeld.

Frankrijk vervult thans uit een strategisch oogpunt eene tweede rol. Engeland en nu ook Amerika moeten voortaan den stoot geven. De benoeming van Pétain tot opperbevelhebber schijnt in verband te staan met het niet slagen van het offensief. Hij is opperbevelhebber, beschikt over alle weermiddelen van den Staat, doch de verantwoordelijkheid draagt de regeering.

ENGELAND. Lloyd George heeft bij gelegenheid, dat hem het eereburgerschap der City werd aangeboden, eene bezielende redevoering gehouden in Guild Hall, en nogmaals zijn vertrouwen in de overwinning betuigd. Over de duikbootenbedreiging was hij optimistisch. Er werden dit jaar 3 maal meer schepen gebouwd dan het vorige jaar en groote uitgestrektheden grond ontgonnen. Het blijft echter de vraag, of deze maatregelen niet te laat zijn genomen. De band met de Dominions zou nauwer worden.

Dit laatste was ook het doel van de Rijksconferentie, die nu beëindigd is. De Conferentie bedoelde de vorming van een Britsch rijk, dat, wat levensmiddelen en grondstoffen betreft, zichzelf kan voorzien van alles wat het noodig heeft. Daartoe zal een onderling stelsel van preferentieele rechten voor de verschillende deelen van het wereldrijk worden ingesteld. Ook Lord Robert Cecil heeft de doeleinden van de Regeering nog eens uiteengezet en gezegd, dat men zou volhouden.

In Parijs is een conferentie der geallieerden gehouden, waaraan van

Engelsche zijde Lloyd George, Robert Cecil, Jellicoe en generaal Robertson deelnamen. Deze conferentie was uitsluitend aan militaire aangelegenheden gewijd. Men zou er tot volkomen overeenstemming gekomen zijn over de oorlogsleiding en -doeleinden.

Aan de Admiraliteit zijn eenige veranderingen te wachten. Hierbij zal Jellicoe chef worden van een uitgebreiden en gereconstrueerden maritiemen staf, die versterkt zal worden met een aantal jongere officieren van de vloot. Burgers zullen aangesteld worden om zich bezig te houden met de technische kwesties en de duikbooten-bestrijding, o. a. Geddes, oud-directeur-generaal van het legertransportwezen, waarbij hij groote verdiensten schijnt gehad te hebben. Jellicoes positie zal overeenkomen met die van Robertson aan het ministerie van Oorlog.

De Iersche kwestie is nog steeds niet tot oplossing gekomen, ofschoon ook uit Amerika daarop aangedrongen wordt, daar dit in het belang is van een wederzijds goed begripen van Amerika en Engeland. Ook Wilson heeft zich in dien geest uitgesproken. Lloyd George heeft Redmond schriftelijk doen weten, dat de Regeering de indiening voorbereidde van eene wet, welke onmiddellijk voorziet in Home-Rule voor het grootste deel van Ierland, met uitzondering van het deel, dat tegen Home-Rule gekant is. Daar dit onaannemelijk was, gaf Lloyd George in overweging, dat eene conventie van alle partijen in Ierland eene Iersche constitutie zal ontwerpen. Redmond heeft daarop geantwoord, dat de Nationalisten de aanbevolen vergadering van eene constituante voorbereiden en zorg zullen dragen, dat alle richtingen er in vertegenwoordigd zullen zijn, ook de Sinn-Feiners. Door deze nationale conventie is het initiatief tot de regeling van het Iersche vraagstuk nu aan de Ieren zelf gegeven. Intusschen is bij eene tusschentijdsche verkiezing de Sinn-Feiner, Mc. Quinness, die nog gevangen zit wegens deelname aan den opstand, met eene kleine meerderheid in het Parlement gekozen.

Wegens het toenemend gebrek aan levensmiddelen is een proef van 6 weken genomen met een stelsel van vrijwillige rantsoeneering. Helpt dit niet voldoende, dan zullen broodkaarten worden ingevoerd. Het groot verlies aan scheepsruimte begint in Engeland indruk te maken. De Times dringt aan op openbaarmaking der verloren tonnenmaat. De Daily Telegraph schrijft, dat Engeland voor zijn dringende behoefte aan levensmiddelen en grondstoffen 1500 groote schepen noodig heeft, waarvan er sinds 19 Februari, 130 met hunne lading zijn vernietigd. Zij dringt aan op den aanbouw van 3.000.000 ton per jaar. Ook op de Admiraliteit wordt critiek uitgeoefend; men wil een hoofd van de duikbootenbestrijding aangesteld zien.

In het Parlement is een dedat over de oorlogsdoeleinden geweest, naar aanleiding van een motie der pacifisten Snowden en Smith, om instemming te betuigen met de verklaring van de Russische regeering.

Er waren verschillende stakingen in Engeland, die gedeeltelijk een

pacifistisch karakter droegen. De staking der Londensche busbestuurders is geregeld, maar 200.000 katoenwevers hebben eene staking voor loonsverhooging aangezegd. Het ergste is eene groote machinistenstaking, omdat daardoor de munitieproductie belemmerd wordt; in verband daarmee zijn verschillende leiders in hechtenis genomen. Lloyd George heeft deze staking weten te doen eindigen en aan de deelnemers tegemoetkoming in hunne grieven beloofd.

Bonar Law heeft zijne eerste begrooting ingediend. De Nationale schuld is gestegen tot 3854 millioen pond, de uitgaven in het laatste jaar waren 372 millioen grooter dan geschat was. De dagelijksche uitgaven bedroegen bijna $7\frac{1}{2}$ millioen pond. Waarbij echter leeningen aan bondgenooten en kolonies inbegrepen zijn. De oorlogswinst-belasting zal van 60 op 80% gebracht worden; de belasting op scheepvaartswinsten zal verkregen worden door requisitie van schepen tegen vast tarief. Het Hoogerhuis heeft het wetsontwerp tot verlenging van den levensduur van het Parlement aangenomen. Nieuw Zeeland heeft tot 31 Maart op eene bevolking van 1.160.000 zielen, 80.000 man voor den oorlog geleverd, waarvan 62.000 man naar het front zijn gezonden. De kolonie gaf £ 23.580.000 voor den oorlog. In Canada zal de militaire dienstplicht worden ingevoerd, Minister Borden verklaarde dat er voor de aflossing 50 à 100.000 man noodig waren.

RUSLAND. Minister Goetsjkoff heeft in de Doema gezegd, dat in Rusland anarchie heerscht door de veelhoofdigheid van het gezag, en dat het in het leger nog erger is dan in de steden. Ofschoon deze uitspraak wel bedoeld pessimistisch zal zijn, lijkt het toch dat er veel waar in is.

De Raad van Arbeiders en Soldaten heeft zich practisch, althans voor de groote steden, geconstitueerd als een lichaam, dat den volkswil vertegenwoordigt.

Op 1 Mei heeft de regeering eene verklaring gepubliceerd, die als commentaar dienen moest op de bekende verklaring omtrent de oorlogsdoeleinden en een soort compromis vormde tusschen de aspiraties van Miljoekoff en de wenschen van den Raad van Arbeiders. De uiterste linkerzijde meende in dat commentaar een toenadering te zien tot de imperialistische politiek van Miljoekoff. Er hebben dientengevolge opstootjes plaats gehad, waaraan ook soldaten deelnamen en waarbij het ontslag van de ministers Miljoekoff en Goetsjkoff werd geëischt.

Ofschoon het eerst scheen, dat de regeering den Raad van Arbeiders wist tevreden te stellen, heeft zij later toch aan hunne eischen moeten toegeven; Miljoekoff en Goetsjkoff zijn afgetreden en vervangen door Terestsjenko, totnogtoe minister van Financiën en Kerenski. Er werden verder eenige leden van den Arbeidersraad in het ministerie opgenomen om een coalitiekabinet te vormen. Dezen stelden als eisch dat er zoo spoedig mogelijk een algemeene vrede gesloten

moest worden zonder annexatie en schadeloosstelling, dat het legre gedemocratiseerd en het front ter verdediging versterkt en verder een reeks radicale hervormingen ingevoerd moesten worden. De regeering is daardoor een eind naar links verschoven, van de dertien ministers zijn thans zes socialisten, maar men hoopt daardoor een einde te maken aan het dubbele bewind, te meer daar Skobolef, na Tseidze de invloedrijkste persoon in den Arbeidersraad, minister van Arbeid geworden is.

Uit verschillende provincies kwamen berichten van agrarische onlusten; ook werden in verschillende centra kleine republieken gesticht. Men wil de constituerende vergadering zoo spoedig mogelijk bijeenroepen en, om dit te bespoedigen, het pan-Russische congres van arbeiders, soldaten en boeren afgevaardigden, dat einde Mei bijeenkomt, tot constituante verklaren. De Doema is intusschen weer bijeen geroepen.

De verwarring in het land wordt vergroot door de verdeeldheid der socialisten. Onder hen zijn voornamelijk drie groepen te onderscheiden. Plechanoff staat op een oorlogzuchtig standpunt en is agressief gezind tegen de middenstaten. De kern van de socialisten wordt gevormd door de Mensjewiki-groep, waartoe o.a. Tseidze behoort. Deze treedt niet tegen den oorlog op, maar wil hem ook niet tot het uiterste doorvoeren. Zij komen het meest overeen met de Westersche socialisten. Het meest linksch staat de Bolsjewicki-partij onder Lenin, die elk compromis met de burgerpartijen bestrijdt en vrede wil tegen elken prijs. Deze partij schijnt echter weer uiteen te vallen. Lenin zelf, die uit ballingschap in Zwitserland terug is gekeerd, roert zich zeer in zijn nieuwe vaderland; herhaaldelijk kwamen er botsingen voor tusschen zijne aanhangers en de soldaten, waarbij aan beide zijden dooden vielen.

Op militair gebied presteert Rusland niet veel meer. In het leger worden compagnies- en regimentscommissies gekozen, volgens algemeen kiesrecht van officieren en soldaten, om den inwendigen dienst en de voeding van den troep te regelen.

De Russische soldaten in Frankrijk hebben twee afgevaardigden naar Petersburg gezonden, om op het spoedig sluiten van den vrede en verdeling van den bodem aan te dringen.

Verschiedene generaals namen of kregen ontslag; zoo generaal Roesski, de bevelhebber van het Noorderfront, die opgevolgd werd door Dragomiroff; zoo ook Korniloff, de commandant van Petersburg en de generaals Broesiloff en Goerko. Echter wordt het ontslag van de beide laatsten weer tegengesproken. Tot opperbevelhebber van het Kaukasisch leger is benoemd generaal Indenitsj, als opvolger van grootvorst Nikolaj Nikolajewitsch; tot chef van den Generalen Staf is benoemd generaal Romanofski.

De Lettische sociaal-democraten eischen eene zelfstandige Lettische republiek, die bestaan moet uit de gouvernementen Koerland en Lijf-land, benevens deelen van Witebsk en Kowno. De Litausche Nationale

Raad heeft een gouvernement benoemd, met een eigen minister van Buitenlandsche Zaken. Een Litausche constituante wordt samen geroepen. Finland erkent de Regeering in Petersburg niet, en wil zich geheel afscheiden van Rusland. Volgens Deensche bladen heerscht in dit land volkomen anarchie.

DENEMARKEN. De Deensche socialisten hebben eene resolutie aangenomen, waarin bij de socialisten van alle landen er op wordt aangedrongen mede te werken tot het bevorderen van den vrede.

Een Deensch geneesheer heeft een bedrag van een millioen mark ter beschikking gesteld, om 15000 Berlijnsche kinderen tot het einde van den oorlog in Denemarken te huisvesten.

Het spoorwegverkeer is wegens kolengebrek tot 41 % gereduceerd, en daarmee gebracht op den stand in het jaar 1880.

ZWEDEN. De door het Internationale Haagsche bureau te Stockholm bijeengeroepen socialisten-conferentie, heeft hare werkzaamheden aangevangen. Twijfelachtig is slechts, of deze conferentie werkelijk eene internationale mag heeten, of slechts eene bijeenkomst van afgevaardigden uit neutrale en centrale landen. De socialisten der Entente staten zien n.l. in de conferentie eene Duitsche politieke manoeuvre, hoewel de voorzitter *Branting*, toch werkelijk niet pro-Duitsch is; zij toonen weinig neiging er aan deel te nemen. Zoo verklaarde reeds de *Brouckère*, dat geen Belgisch socialist er aan deelnemen zal, zolang de Duitsche meerderheidspartij vertegenwoordigd is. Ook *Vandervelde* veroordeelde de conferentie. Alleen de Belg *Huysmans* neemt er aan deel. De verschillende Russische socialistische groepen schijnen vertegenwoordigd te zullen worden, ofschoon ook de arbeiders-soldatenraad met het plan tot eene eigen conferentie in Petersburg rondloopt. Uit Frankrijk zal voorloopig slechts de socialistische minderheidspartij vertegenwoordigd worden.

Het bestuur der Engelsche Labour-partij heeft zich tegen het aannemen van de uitnoodiging verklaard en wil in Juni eene conferentie van socialisten uit de landen der geallieerden bijeenroepen, voor welk denkbeeld ook onder de socialisten van Amerika propaganda gemaakt wordt. Op deze wijze blijft er weinig hoop, dat de conferentie werkelijk de vrede brengen zal.

Toch hebben de gedelegeerden hunne algemeene vergaderingen en kleinere conferenties reeds aangevangen. De Nederlandsche delegatie heeft een oproep tot de partijen van alle landen gericht, waarin aangespoord wordt van hunne regeeringen eene duidelijke verklaring omtrent de vredesvoorwaarden te eischen waarin uitdrukkelijk gezegd wordt, dat een afzonderlijke vrede tusschen enkele oorlogvoerenden niet bedoeld wordt. De conferentie zal blijven tot de vrede gesloten is.

Intusschen gist het in het land, en heerscht er groote ontevredenheid,

o. a. over het verouderde kiesrecht. In verschillende steden hadden hongeropstootjes plaats; in Stockholm groote betoogingen. Ernstig voor de Regeering is het feit, dat een groot aantal matrozen en mariniers aan de betoogingen deel nam. De Koninklijke lijfwacht is uit Stockholm verwijderd; bij onderzoek bleken bij een regiment slechts 90 man volkomen betrouwbaar. De beweging schijnt een anti-dynastiek karakter aan te nemen; het koninklijk paleis wordt door troepen uit de provincie bewaakt.

De Ministers der drie Scandinavische rijken zijn van 9—11 Mei in Stockholm bijeengekomen voor hunne 4e conferentie. Hoofdzakelijk werden hier gemeenschappelijke oeconomische belangen besproken, o. a. werd de mogelijkheid van een tol-Unie overwogen. Volgens de bladen is er echter ook over een gemeenschappelijke vredesactie gesproken.

Met Engeland heeft Zweden eene overeenkomst getroffen waardoor de Zweedsche graanladingen in buitenlandsche havens naar Zweden gebracht kunnen worden. Hierdoor is de behoefte aan broodkoren tot de volgende oogst volkomen gedekt. Met Duitschland worden nog onderhandelingen gevoerd. Intusschen hebben de Duitschers drie Zweedsche schepen die tezamen uit Engeland kwamen getorpedeerd, hetgeen groote verbittering verwekt heeft in het land.

Tenslotte diende de Regeering een wetsontwerp in tot invoering van burgerlijken dienstplicht voor alle mannen en vrouwen van 15 tot 60 jaar. Voorloopig zullen de opgeroepen slechts gebruikt worden voor het verhelpen van het gebrek aan hout.

NOORWEGEN. De Storting heeft in eene zitting besloten, de buitenlandsche politiek te blijven voeren in den geest van strikte neutraliteit. De geruchten, dat men tot bewapening der handelsschepen wilde overgaan, zijn onjuist. Ter verhelping van het gebrek aan scheepsruimte wil men betonijzeren schepen gaan bouwen voor de Noordzeevaart. Een ingenieur heeft verlof gekregen als proef er twee te bouwen, een van 1000 ton en een van 600 ton.

Een wetsvoorstel, dat eene straf wilde stellen op persuitingen, die de goede betrekkingen met vreemde mogendheden in gevaar kunnen brengen, is met 66 tegen 32 stemmen verworpen.

De minister van Justitie *Urbye* is dientengevolge afgetreden; tot zijn opvolger is benoemd de rechtsche oud-minister *Blehr*.

De Raad van State besloot de regeering te machtigen, 12 millioen kronen te gebruiken voor de handhaving van de neutraliteit van 1 Februari tot 31 Juli 1917, benevens 6 millioen tot dekking van uitgaven, waartoe het Storting reeds vroeger besloten had in verband met de handhaving der onzijdigheid

ZWITSERLAND. Over den aanvoer langs de haven van Cette wordt nog steeds geklaagd. Vooral het spoorwegverkeer van daar naar Zwitserland laat veel te wenschen over. Zwitserland zend thans eigen

treinen naar Cette om zijne levensmiddelen af te halen. Bovendien torpedeeren de Duitschers de schepen, zoo laatst een Spaansch schip dat met een lading voor Zwitserland op weg naar Cette was. Men vraagt zich af wat op die wijze van de proviandeering van het land terecht komt.

De Zwitsersch-Duitsche oeconomische overeenkomst, die op 30 April eindigde is tot 31 Juli van dit jaar verlengd. Daardoor is de levering van kolen en ijzer van Duitschland naar Zwitserland weer voor 3 maanden eenigszins gegarandeerd. Over kolenlevering konden de Deutsche onderhandelaars weinig zekerheid geven, daardoor blijft de kolennood nog nijpen. Het aantal treinen zal wederom worden verminderd en men zal om te kunnen reizen een ambtelijke vergunning noodig hebben. De steenkolenvoorraad bedraagt thans de helft van verleden jaar om dezen tijd.

Generaal Wille, de opperbevelhebber, heeft verklaard, dat aan beperking der mobilisatie niet te denken viel. De troepen, die onder de wapenen waren, zijn het minimum, dat noodig is om mogelijke verrassingen te weer staan. Van de gemobiliseerde troepen zijn er ongeveer 25% tegelijk met verlof.

Zelfs wordt de militaire dienstplicht nog uitgebreid; de Bondsraad heeft besloten dat alle Zwitsers van 16—60 jaar tijdens de mobilisatie verplicht zijn gehoor te geven aan elken militairen oproep. Als zij opgeroepen worden, krijgen zij het noodige wapentuig.

De socialistische Berner Tagwacht heeft hevige aanvallen gedaan op kolonel Hanser chef van den geneeskundigen dienst, naar aanleiding van de organisatie van de hospitalen.

Ook Zwitserland lijdt onder de geografische vergissingen der oorlogvoerenden; een onbekende vlieger heeft wederom bommen geworpen op Porrentruy, waarbij een groot aantal huizen beschadigd werden.

In het land is een kleine „Home Rule” beweging, het Fransche deel n. l. van het kanton Bern, de z. g. Jura Bernois, dat langen tijd tot Frankrijk behoorde, wil zich van het Deutsche kanton Bern afscheiden. Het aantal „autonome en soevereine republieken” zou daardoor van 22 op 23 stijgen.

De Bondsraad bereidt eene grondwetsherziening voor, die in hoofdzaak ten doel heeft het aantal leden van den Bondsraad d. w. z. het aantal ministers van 7 op 9 te brengen en daarmee voor breeder kringen en partijen, inzonderheid uit West-Zwitserland, de mogelijkheid te openen meer deel te nemen aan de bemoeiingen van de regeering.

De binnenlandsche toestand van Zwitserland is intusschen niet zeer gunstig; er heerscht ontevredenheid onder de arbeiders zoowel als onder de boeren. De Russische revolutie werkt ook hier na en de verschillenden anarchisten in het land bevorderen de onrust, die verergerd wordt door de oeconomische moeilijkheden en de druk der lange mobilisatie.

Te 's Gravenhage wordt een Zwitsersch gezantschap ingesteld. Dr.

Ritter, de bekende Zwitsersche gezant te Washington, zal dezen post krijgen. Met 180.000 tegen 152.000 stemmen heeft het Zwitsersche volk eene nieuwe belasting op effecten aangenomen.

SPANJE. Romanones, de afgetreden minister-president, heeft openlijk zijne entente-sympathiën uitgesproken, en is daardoor in oppositie gekomen met het nieuwe ministerie Prieto, dat streng aan de onzijdigheid vast wil houden. Ook de aansluiting aan Portugal, waartoe Romanones streefde, is een verschilpunt tusschen het oude en het nieuwe kabinet. Maura is meer op de hand van Prieto.

De Spaansche socialisten zoowel als de conservatieven, hebben voor de onzijdigheid betoogd. Een grootsche betooging voor interventie, die te Valencia zou worden gehouden, is door de regeering verboden.

ALBANIË. Volgens het Giornale d'Italia hebben de Italianen in December 1916 in Albanië een republiek gesticht; voorloopig omvat deze slechts het district Koritsa, met Koritsa als hoofdstad. Het nieuwe dwergstaatje heeft een eigen ministerraad, een leger van 600 man, en eigen papiergeld.

De Albaneezen in deze streek, die een vijandige houding aannamen, zijn daarmee voor de zaak der Entente gewonnen.

SERVIË. De opperbevelhebber van het Servische leger, de woiwode Poetrik is overleden.

BULGARIJE. De beide fracties der Bulgaarsche socialisten hebben boodschappen van gelukwensch aan de Russische socialistten gezonden.

Tijdens de behandeling van de nieuwe oorlogscredieten tot een bedrag van 500 millioen francs, verklaarde de sociaal-democratische partij zich met algemeene stemmen voor den vrede.

ROEMENIË. Uit Jassy wordt gemeld dat de Roemeensche regeering een emancipatie harer joodsche onderdanen voorbereidt.

De gezant van Roemenië heeft de volgende bijzonderheden over de voorgenomen grondwetsherziening in Roemenië gepubliceerd.

De Kamers zijn bijeengeroepen te Jassy den 4/17 Mei a.s. teneinde te beslissen over de volgende beginselen van deze grondwetsherziening:

De Kamer van Afgevaardigden zal voortaan gekozen worden door middel van algemeen gelijk en direkt kiesrecht met geheime stemming en evenredige vertegenwoordiging. Het aantal kiezers zal daardoor stijgen van 180.000 tot meer dan 1.200.000. De Senaat zal worden samengesteld uit gekozen senatoren en senatoren van rechtswege. De wijze van verkiezing is nog niet vastgesteld, maar het zal geen college zijn als de Kamer, noch een, dat naar den census wordt samengesteld. Alle ambtenaren van den Staat, van de departementen en van de ge-

meenten zullen zelfstandig worden en onttrokken zijn aan de willekeur van de Regeering. Hun benoeming en bevordering zullen buiten den invloed der partijen blijven.

Wat de agrarische kwestie betreft, zullen 2.300.000 H.A. bebouwbare grond beschikbaar worden gesteld om in eigendom over te gaan aan de boeren. 2.000.000 H.A. zullen verkregen worden door ont-eigening van het particulier bezit dat grooter is dan 100 H.A. volgens een progressieve schaal naar de uitgestrektheid van elk landgoed. De domeinen van den Staat, van zedelijke lichamen en van de kroon omvatten 300.000 H.A. De Koning zelf heeft de opoffering gevraagd van het kroondomein, De schadeloosstellingen aan de eigenaars zullen vastgesteld worden door de rechterlijke macht en zij zullen voldaan worden in door den Staat gewaarborgde obligatiën, rentende 5⁰/₁₀₀. Voor de laatste 200.000 H.A. zal een prijsverhooging gelden van 10⁰/₁₀₀, betaalbaar in zilver door den Staat. De boeren hebben tegenwoordig van den bebouwbaren grond van het Rijk 53⁰/₁₀₀ in hun bezit van de totale oppervlakte; door de nieuwe maatregelen zullen zij 85⁰/₁₀₀ in hun bezit krijgen.

De Russische generaal Tsjerbetsjef is tot plaatsvervangend opperbevelhebber van het Roemeensche front benoemd. Opperbevelhebber (althans in naam) is de Koning van Roemenië.

GRIEKENLAND. Het Ministerie Lambros is afgetreden en vervangen door een nieuw kabinet Zaïmis.

De Vak- en Werkliedenvereeningen te Athene hebben een be-tooging gehouden om hunne onwrikbare trouw aan Koning Con-stantijn te betuigen.

De Grieksche Regeering heeft geprotesteerd tegen een artikel in de Temps, waarin beweerd werd, dat de koning voortdurend vijandige handelingen tegen de Entente verrichtte; tegelijk heeft de Koning eene persoonlijke nota over deze aangelegenheid aan den Franschen gezant te Athene gezonden.

TURKIJE. Onder voorzitterschap van den Grootvizier Talaat Pasja is in Turkije eene centrale commissie ingesteld voor de ver-deeling van de levensmiddelen, waarin de betrokken ministers en de groothandel vertegenwoordigd zijn; hieronder staan de plaatselijke commissies, die meer in het bijzonder belast zijn met het opkopen van graan en andere veldgewassen en toezicht houden over eene bil-lijke verdeling der levensmiddelen. Maximum prijzen zijn niet vast-gesteld; de invoer en het vervoer zijn geheel vrij gebleven. De voor-zieningscommissies kunnen echter alleen de noodige transportmiddelen ter beschikking stellen. Nu is aan hen het recht toegekend om alvorens dit te doen, alles aan te koopen wat zij noodig hebben tot een prijs, die den eigenaar een nettowinst van 12 tot 15⁰/₁₀₀ verzekert; wie dit weigert, krijgt geen transportmiddelen. Anderzijds staat het een ieder vrij zich

buiten de commissies om tegen den prijs, die hem past, zooveel van alles aan te schaffen als hem goeddunkt. Hij krijgt echter geen vergunning tot vervoer en kan aan het gekochte niet raken zoolang de magazijnen van voorzieningscommissies niet zoo ruimschoots voorzien zijn van de waren, die men wil koopen en vervoeren, dat de verzorging van de bevolking voor tenminste zes maanden geheel verzekerd is.

Door het aanwijzen van delegaties van officieren en ambtenaren door Duitschland en Oostenrijk-Hongarije, welke alleen gerechtigd waren tot het doen van aankopen in Turkije, bestond er feitelijk geen handel meer met deze centrale mogendheden.

Ook hieraan heeft Talaat Pasja een einde gemaakt door het instellen van eene commissie voor het regelen van den uitvoer, met subcommissies in de provincies. De voornaamste plicht van deze commissies is voor alle, voor uitvoer toegelaten waren, de prijs vast te stellen in overeenstemming met de behoefte daaraan in de vreemde landen en in het eigen land, en te verhinderen, dat waren, die thans in het buitenland hoog geprijsd zijn, in Turkije voor te lagen prijs worden ingekocht.

De uitvoercommissie heeft den uitvoer nu geheel gemonopoliseerd. De binnenlandsche en buitenlandsche kooplieden en de Deutsche en Oostenrijksch-Hongaarsche inkoopcommissies moeten zich tot haar wenden om iets te kunnen verkrijgen. De commissie heeft zich verder voorbehouden de verdeeling en de toewijzing van de spoorwagens voor het vervoer van de aangekochte waren, en eveneens het recht om te verlangen, dat voor bepaalde soorten en hoeveelheden van de uit te voeren waren of producten, het verschuldigde bedrag in plaats van in geld, wordt voldaan in andere producten of waren, waaraan in Turkije behoefte bestaat.

De Grootvizier Talaat Pasja heeft in de parlementaire groep van het Comité voor de Eenheid en den Vooruitgang zijne tevredenheid betuigd over de resultaten van zijne reis naar de andere Centrale mogendheden.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. De Kamer van Afgevaardigden en de Senaat hebben het dienstplicht ontwerp met groote meerderheid aangenomen. De leeftijds grenzen voor den dienstplicht zijn vastgesteld op 21 tot en met 30 jaar.

De wet zal een stelsel invoeren van loting uit bepaalde categorieën van dienstplichtigen, waardoor de Regeering bij het lichten over de door haar meest geschikt geachte elementen kan beschikken. De President is gemachtigd dadelijk 500.000 man op te roepen en daarna 500.000 man, nadat het leger tot 287.000 man en de landweer tot 625.000 man zal zijn uitgebreid.

Deze wet schept dus de mogelijkheid, een leger op de been te brengen van bijna 2 millioen man gedurende het eerste jaar na het aannemen van deze wet. De proclamatie van Wilson, die de atkondiging van de wet op den dienstplicht begeleidde, bepaalde, dat op 5 Juni

de inschrijving der dienstplichtigen in de aanwervingslijsten moet geschieden. Ongeveer 8 miljoen burgers zouden tot deze categorie behooren. Het eerste contingent, dat uit 500.000 man zal bestaan, zal zijn samengesteld uit 16 divisies van 30.000 man elk. New-York alleen zal een contingent van 2 divisies leveren.

Inmiddels heeft zich reeds een groot aantal vrijwilligers voor eene eventuele Roosevelt-divisie aangemeld. In Senaat en Kamer van Afgevaardigden hebben echter amendementen, om Roosevelt te machtigen eene divisie naar Frankrijk te brengen, aanleiding gegeven tot heftige debatten en tot het aannemen van tegengestelde amendementen.

Waarschijnlijk zal thans Generaal Pershing de aanvoerder van de Mexicaansche expeditie en niet Roosevelt het bevel krijgen over het eerste Amerikaansche leger, dat naar Frankrijk gaat, tenzij de openbare meening, die het bevelhebberschap aan Roosevelt opgedragen wil zien, zich zoo krachtig uit, dat de regeering, die ondanks het besluit van het Huis van Afgevaardigden om kolonel Roosevelt toe te staan de troepen aan te voeren, in overleg met den raad van oorlog een besluit heeft genomen, een generaal van het staande leger te benoemen, daardoor gedwongen wordt van inzicht te veranderen.

Intusschen is het eerste contingent van het Amerikaansche leger, n.l. eene afdeeling van den geneeskundigen dienst, in Engeland aangekomen.

In overeenstemming met de raadgevingen van maarschalk Joffre, zullen de Amerikaansche divisies, die tot dusver 28.000 man sterk waren, gereorganiseerd worden tot eene sterkte van 9.000 man, evenals de Fransche divisies.

Het eerste leger, dat naar Frankrijk zal gaan, zal vermoedelijk in het geheel uit 40.000 Amerikanen bestaan. In officieele legerkringen spreekt men de hoop uit, dat dit eerste contingent troepen gebruikt zal worden om uitsluitend de Belgische linie te versterken.

Eene flottille Amerikaansche torpedojagers is in Engeland aangekomen, om te zamen met de Engelsche marine-strijdkrachten den oorlog te voeren. Schout-bij-nacht Sims is de algemeene bevelhebber over alle strijdkrachten der Vereenigde Staten, die naar de Europeesche wateren worden gezonden.

Bij het Congres zal het voorstel worden ingediend om een milliard dollar toe te staan voor het bouwen van eene groote Amerikaansche handelsvloot teneinde aan de bedreiging door de onderzeeërs het hoofd te bieden. Inmiddels is reeds een bedrag van 400 miljoen beschikbaar gesteld voor den aankoop en aanbouw van handelsschepen. De Fransche en Engelsche missies zijn in het Congres ontvangen, en hebben met de regeering verschillende conferenties gehouden, o.a. over de onttrekking van levensmiddelen door de Entente-landen, het beschikbaar stellen van scheepsruimte voor het vervoer der voorraden, den uitvoer naar de neutralen, den aanbouw van nieuwe scheepsruimte en het sluiten van eene groote „vrijheidsleening” voor de geallieerden.

De Italiaansche missie naar de Vereenigde Staten staat onder leiding van den prins van Udine.

Wilson heeft aan den Zwitserschen gezant de verzekeringen herhaald, door hem ook aan andere neutrale diplomaten gegeven, dat de Vereenigde Staten niet van plan zijn den aanvoer van de neutralen af te snijden, tenzij dit volstrekt noodzakelijk mocht blijken.

Bij het Congres is een wetsontwerp aanhangig, dat aan den President de machtiging geeft beslag te leggen op levensmiddelen, waardoor hij de bevoegdheid krijgt den uitvoer te beletten van elk artikel, als hij dit strijdig acht met het algemeen belang, omdat het door bemiddeling van een onzijdige, voordeel zou kunnen brengen aan Duitschland, een wetsontwerp, dat in het bijzonder gericht is tegen Nederland en Zwitserland.

Minister Houston heeft een oproep door het geheele land verspreid, waarin op zuinigheid en spaarzaamheid wordt aangedrongen, in het bijzonder richt hij zich tegen de vrouwen.

De Minister van Financiën maakt bekend, dat eene verhooging van de inkomsten in de Middelenwet met 445 millioen noodzakelijk is en dat daarom wordt voorgesteld, de inkomstenbelasting met 25% te verhooggen voor inkomens van meer dan 60.000 dollar.

Een wetsontwerp, waarbij de grootste crediet-aanvraag, die ooit in de geschiedenis der Vereenigde Staten is voorgekomen, n.l. een bedrag van 3.390.946.381 dollar, wordt gedaan, is door den Senaat in behandeling genomen.

Het Hooggerechtshof heeft den eisch tegen de „Kronprinzessin Cecilie” tot betaling van eene som van twee millioen dollar, omdat het schip het goud, bij het uitbreken van den oorlog voor Engeland en Frankrijk aan boord genomen, niet had afgeleverd, van de hand gewezen.

Het bevel tot de mobilisatie der geheele nationale garde is tegen 15 Juli a.s. gegeven.

Overzicht van het Indisch Militair Tijdschrift No. 12 (December 1916).

De verschijning van een nieuwe uitgave van R. V. A. II en III geeft den Kapitein der Artillerie J. Groenhof aanleiding er de aandacht op te vestigen, hoezeer de geoefendheid van den troep lijdt onder de voortdurende wisseling van personeel.

B. en V. K. wijden in een artikel, getiteld „De Veldversterkingskunst n het N.I. Leger” eene bespreking aan de beteekenis van de veldversterkingskunst in den modernen oorlog; zij vestigen er de aandacht op, dat aan dit onderdeel der krijgswetenschap in Nederlandsch Indië over het algemeen maar zeer weinig wordt gedaan en wijzen op het gemis aan een bruikbaren leidraad pionieroefeningen bij de infanterie, de artillerie en de mitrailleurs.

Het volgende artikel geeft een kort relaas van den zeeslag bij Jutland op 31 Mei 1916, welk relaas in hoofdzaak werd ontleend aan artikelen verschenen in „United States Naval Proceedings” No. 164 en „Het Nederlandsche Zeewezen” No. 17.

Aan de hand van eene plaats gehad hebbende oefening van de Vestingartillerie aan de Tji Somang bespreekt de 1ste Luit. der Art. J. D o r m a a r de samenwerking van de zware artillerie met de infanterie, meer in het bijzonder ook wat betreft bevelvoering en verbinding.

De Kapitein van den Generalen Staf A. J. C. J o n q u i è r e vervolgt zijn interessant „Overzicht van de militaire actie in Djambi en Palembang”.

C. K. tracht in een artikel, getiteld: „Militie bij de bereden Artillerie” aan te toonen, dat indeeling van Europeesche militia bij de Bereden Artillerie niet alleen zeer goed mogelijk — met een eersten oefeningstijd niet langer dan die voor de Infanterie en Vestingartillerie wordt verlangd — doch ook zeer gewenscht, ja zelfs noodzakelijk is.

Ten slotte eenige wenken „Uit de practijk” en „Van alles wat”.

d'A.

Korte mededeelingen omtrent militaire zaken in verschillende landen.

Algemeen: Vierbond en éénhoofdige leiding in de oorlogvoering, Int. Rev., Mrt.

Amerika (Vereenigde Staten van Noord): Duikbootbouw. Draadlooze telegrafie op vliegtuigen. Groot station voor draadlooze telegrafie op de Filippijnen, M. Woch., No. 148/149. Het geweer materiaal der Entente. Vliegwezen, M. Woch., No. 154. Opgaven over voor de loopende marinebegroting toegestane aanbouw van schepen. De uitbreiding van het leger, Int. Rev., Mrt. Slagkruisers, M. Woch., No. 163/164. Duikbooten, M. Woch., No. 176.

China: Legerorganisatie, M. Woch., No. 174/175.

Duitschland: De voor het veldleger benoodigde levensmiddelen, M. Woch., No. 159.

Engeland: Vliegwezen, M. Woch., No. 151. Nieuwe U-bootvernieler, M. Woch., No. 163/164. Legerpaarden voor den landbouw, M. Woch., No. 165/166. Aanbouw van duikbooten, M. Woch., No. 172.

Frankrijk: Twee nieuwe oorlogsziekten, M. Woch., No. 154. De fabricage van oorlogsmaterieel en de organisatie daarvan. Het bezette Frankrijk naar grootte en bevolking, Int. Rev., Mrt. Ouderdomsgrenzen voor officieren, M. Woch., No. 172.

Italië: Nieuw slagschiptype, M. Woch., No. 165/166. De aanmaak van oorlogsmaterieel en de organisatie dier bedrijven, Int. Rev., Mei.

Japan: Oorlogsleveranties, M. Woch., No. 152. Leveringen van oorlogsmaterieel, M. Woch., No. 165/166. Bouw van schepen, M. Woch., No. 174/175.

Oostenrijk-Hongarije: Gezondheidstoestand van het leger. M. Woch., No. 169. Het legioen van Ukraine. Ingenieurstitel voor officieren, M. Woch., No. 176.

Polen: Het leger, M. Woch., No. 159 en No. 167.

Rusland: Duikbooten uit de Vereenigde Staten, M. Woch., No. 148/149.

Oostzeevloot, M. Woch., No. 151. Nieuw materiaal voor soldatenschoenen, M. Woch., No. 152. Oeral-wapenindustrie, M. Woch., No. 177.

Spanje: Troepen in Afrika, M. Woch., No. 172.

Zweden: Leger- en vlootbegroting 1918, M. Woch., No. 152. Machinegeweerformaties, Int. Rev., Mei.

Zwitserland: Technische vakscholen voor de Infanterie, M. Woch., No. 169.

Boekaankondiging.

The wireless world, published by the wireless press, limited, Marconi House, Strand, *London W. C.*

Het Februarinummer van dit maandblad geeft een verslag van de opening van den draadloozen dienst tusschen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Japan, welke op 15 November 1916 plaats had. Eene beschrijving van de technische moeilijkhejen welke aan het tot stand komen dezer verbinding voorafgingen, is hieraan toegevoegd.

Vervolgens bevat dit nummer eenige interessante artikelen over nieuwe instrumenten n.l. de Marconi Vacuum Ampèremeter, een instrument van groote waarde niet alleen voor de draadlooze telegrafie, maar in het algemeen als precisie-instrument voor het doen van stroommetingen, en de detectometer, eene Amerikaansche vinding, bestaande uit een detector met indicateur, welke laatste door uitslaan van een wijzer aangeeft, wanneer het ontvangapparaat door electriche golven wordt getroffen.

Verder treft men in dit nummer enkele technische opmerkingen aan betreffende accumulatoren, beschouwingen over het nut van D. T. bij ongevallen van allerlei aard op zee, episoden uit den tegenwoordigen oorlog, eene beschrijving van een Amerikaansch laboratorium voor onderzoekingen op gebied der D. T., berekeningen van golflengten van antennes en ten slotte de maandelijksche artikelen over nieuwe litteratuur, levensbeschrijvingen van marconisten, enz.

Draaistroom-gelijkstroom-omvormers. Beknopt overzicht van hunne theorie, constructie en werking met 10 afbeeldingen, door E. VAN BATENBURG, *Electr. Ing. Amsterdam.* N. V. Uitgevers-Maatschappij voorh. VAN MANTGEM EN DE DOES.

S. geeft in bovenstaand werkje een lezenswaardig overzicht van de machine-typen, welke dienen voor het omvormen van wisselstroom in gelijkstroom, t. w. de motorgeneratoren, de eenankeromvormers en de cascade-omvormers.

Na eene korte bespreking van de voor- en nadeelen, verbonden aan de toepassing van asynchrom of synchrom motorgeneratoren, worden meer uitvoerig de eenankeromvormers behandeld. Schrijver geeft eene berekening van de constante verhouding van gelijk- en draaistroomspanning bij deze machines. Daarna worden eenige methodes aange-

geven voor het regelen van de gelijkstroomspanning en voor het in bedrijf zetten van omvormers, n.l. door aanloopen van uit de gelijkstroomzijde, door aanloopen door middel van een hulpmotor of wel door aanloopen van uit de wisselstroomzijde. Bij deze laatste wijze van aanloopen is het verkrijgen der juiste polariteit een voornaam punt. Hiervoor geeft schrijver eenige methodes aan.

Vervolgens worden besproken de cascade-omvormers, de methodes voor het in bedrijf zetten dezer machines en eenige schakelaanleg-schema's.

Ten slotte geeft schrijver de berekening van het nuttig effect van cascade-omvormers.

De tekst wordt toegelicht door een aantal schakelschema's

G.

Handleiding bij de studie der tactiek ten dienste van de opleiding tot verlofsofficier bij alle wapens, door J. N. BRUYN, Majoor der Infanterie. Zesde bijgewerkte druk. *Utrecht* 1917. A. W. BRUNA EN ZN.

Het feit alleen, dat dit boek thans reeds zijn zesde uitgave beleeft, bewijst reeds voldoende, hoezeer het voldoet in eene werkelijke behoefte. Op beknopte, overzichtelijke wijze heeft de samensteller dan ook alles samengevat, wat de militieluitenant, vaandrig en sergeant-majoorinstructeur moet weten op het gebied van de elementaire en van de toegepaste tactiek, terwijl hij zich beijvert heeft in dezen jongsten druk rekening te houden met de leeringen, welke thans reeds uit den huidige wereldkrijg zijn te trekken.

Wij wenschen den schrijver met deze nieuwe uitgave evenveel succes toe als hij van de vorige reeds mocht beleven.

Ter aankondiging ontvangen.

Officieren en gepensionneerde Officieren waakt over uw Weduwen- en Weezenkas, door gep. Gen. Majoor BRENDER à BRANDIS. (Niet in den handel.)

De oorlog in beeld. Maart 1917. *London*, HODDER AND STOUGHTON.

Handleiding bij de studie der tactiek ten dienste van de opleiding tot verlofs officier bij alle wapens, door J. N. BRUYN, Majoor der Infanterie 6de, bijgewerkte druk. *Utrecht*, 1917. A. W. BRUNA EN ZN.

The deportation of women and girls from Lille. *London* 1916. HODDER AND STOUGHTON.